

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΜΑΙΟΣ 1870.

ΤΕΥΧΟΣ Θ'.

Ὁ μὴν Μάϊος

Χαῖρε, γλυκέ μου Μάϊε, τοῦ κόσμου ἄρχον, χεῖρε !
Εἰς θρόνον ροδοστόλιστον κόσμου τὰ σκῆπτρα φέρε !
Τὰ ἄνθη εἶνε στέμμα σου, τὰ ρόδα πορφυρῆς σου,
Ὁ κρινὸς εἶνε σκῆπτρον σου, ἡ γλῶ' εἶνε χλαμὺς σου.

ΜΕΝΤΩΡΟΣ ΤΟΜ. Α'. ΤΕΥΧ. Θ'.

36.

Οἱ Ζέφυρ' εἶνε δούλοι σου, αἱ Αὔραι ἡ φρουρά σου,
 Ἡ ἀηδὼν ὁ κῆρυξ σου, τ' ἀρνάκια τάγματά σου.
 Ἡ θάλασσα σὲ σέβεται, σὲ πειθαρχοῦν τὰ νέφη,
 Τῆς γῆς ἡ σφαῖρα σὲ ἐρά, ὁ Ἴλιος σὲ στέφει.
 Ἡ Νύξ, ὠραία, πλουμιστή, μ' ἀρώματα σ' εὐφραίνει,
 Καὶ ἡ Αὐγὴ μὲ τὸ καννὶ ροδόσταμα σὲ ραίνει,

Ὁ Μάϊος ἦτον ὁ τρίτος μὴν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ Ρωμύλου, καὶ ἔγινεν ὁ πέμπτος εἰς τὸν τοῦ Νουμᾶ· ἔκτοτε δὲ κατέχει τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς τὸ μηνολόγιον. Ὁ Ρωμύλος ἔδωκεν εἰς αὐτὸν 31 ἡμέρας· ἀλλ' ὁ Νουμᾶς τοῦ ἀφήρεσε τὴν μίαν, ἥτις ὅμως τῇ προστεθῆ παλιν ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Τὸ ὄνομα τοῦ μηνὸς εἶνε πολὺ ἀρχαιότερον τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Ρώμης, οἱ παλαιοὶ καθιέρωνον τὸν μῆνα τοῦτον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἡμέραν ἐθυσίαζον εἰς τὴν μητέρα τοῦ Ἑρμοῦ Μαῖαν, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα Μάϊος.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐξωγαγίζον αὐτὸν ὡς εὐπρόσωπον νεανίαν φοροῦντα λευκὸν καὶ πράσινον ἔνδυμα, κεντημένον μὲ ποικίλα ἄνθη, ἔχοντα δὲ ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς στεφάνον ἀπὸ κόκκινα καὶ λευκὰ ρόδα, εἰς δὲ τὴν μίαν χεῖρα αὐλὸν καὶ ἐπὶ τοῦ λιχανοῦ δακτύλου τῆς ἄλλης ἀηδόνα, ἥτις τὸν μῆνα Μάϊον μάλιστα κελαδεῖ εὐφροσύνης τὰ ἐσπερινὰ ἄγριατά της.

Πλούτη χωρὶς πτέρυγας.

ἢ
 Ὀλίγαι λέξεις περὶ πλοῦτου.

Ἀναγνώττα,

Ἀνέγνως εἰς τὰς ἐφημερίδας πρὸ καιροῦ ἢ ἴσως ἤκουσας νὰ διηγῶνται, ὅτι εἰς τοὺς Παρισίους ἐκατατομήθη νέος εἰκοσαέτης ὀνομαζόμενος Τρόπμαν, διότι κυριευθεὶς ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας νὰ πλουτήσῃ διὰ τοῦ κόπου ἄλλου ἀνθρώπου κατήντησεν εἰς τόσῃ θηριωδίαν ὥστε νὰ φωνεῖσθαι μόνος ὀλόκληρον οἰκογένειαν ἐξ ὀκτώ μελῶν συνισταμένην. Τὸ φρικῶδες τοῦτο κακούργημα ἀποδεικνύει εἰς ποίαν θηριώδη σκληρότητα καὶ ἀπόγνωσιν φέρει τὸν ἄνθρωπον ὀλεθρῆς ἐπιθυμίας τοῦ πλουτεῖν ἀδίκως καὶ παρὰ τὸ πρέπον. Ἐν τούτοις δυστυχῶς ἡ

ἐπιθυμία αὕτη ἔγινεν εἶδη τὸ μόνον μέλημα πολλῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι κυριεύμενοι σφοδρῶς ὑπ' αὐτῆς κινδυνεύουσιν ἀλόγως τὴν ὑγίαν πολλάκις δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τῶν· καὶ τοῦτο ὄχι διὰ νὰ δαπανῶσι τὰ πλούτη των εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν, διὰ τὰ ὅποια ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε καὶ ἔθεσε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐντρυφῶσι διὰ τοῦ πλούτου εἰς τὰς φθοροποιὰς ἐκείνας διασκεδάσεις, τὰς ὁποίας ὁ λογικὸς ἄνθρωπος ὀφείλει ν' ἀποστρέφεται. Διὰ ταῦτα καὶ διότι αἱ μεθοδῖαι καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἀνθρώπων τούτων διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ πλούτου ἀποβαίνουσι καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, ἧς ἀποτελοῦσι μέλη, ὀλεθριώτατα, ἐνόμιμα ἀναγκαῖον νὰ παραθέσω ἐνώπιόν σου ὀλίγας περὶ πλούτου σκέψεις τὰς ὁποίας κολακεύομαι νὰ πιστεύσω ὅτι θὰ παραδεχθῆς ὡς ὀρθὰς.

1. Γνωρίζεις ἢ ἐκ πείρας ἢ ἐξ ὅσων καθ' ἐκάστην βλέπεις, ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν χρημάτων εἶνε ἐν τῶν ἰσχυροτάτων παθῶν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Οἱ ἄνθρωποι εὐκόλως ἀνταλλάσσουν τὴν ὑγίαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἀντι χρυσοῦ.

2. Βλέπεις καθ' ἐκάστην ὅτι ὀλίγοι μόνον ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι κατατρίβουσι τὰς καλλίστας ἡμέρας καὶ ἄπασαν τὴν ἐνεργεσίαν των εἰς ζήτησιν πλούτου ἐπιτυγχάνουσιν αὐτοῦ. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν εἰσερχομένων εἰς τὸ στάδιον τούτου τοῦ ἀγῶνος εὐρίσκουτιν ἐπὶ τέλους μόνον τὰ πικρότερα κέντρα τῆς ἀποτυχίας.

3. Παρητήρησας ἴσως ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν χρημάτων αὐξάνει κοινωνῶς μὲ τὴν συσσώρευσίν του. "Ὅταν πλέον οἱ ἄνθρωποι ἀποκτιῶσι, τόσον πλέον ἐπιθυμοῦσιν. Ἄν ἤρωτᾶτο « πότε ἀνθρώπος τις εἶνε ἀρκετὰ πλούσιος; » θὰ ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ « ὅταν ἀποκτήσῃ ὀλίγον τι πλέον τοῦ ποσοῦ, ὃ νῦν κατέχει ἢ τοῦ ποσοῦ ὅπερ ποτὲ θέλει ἀποκτήσει. » Δὲν ἔχει οὕτως;

4. Ἀνεκάλυψας ἴσως ὅτι ἡ πρὸς τὰ γήινα πλούτη ἐκτίμητις ἐγένετο συγχάνεις ἐπὶ μιᾶς πολὺ ἀτελοῦς θεωρίας τῆς πραγματικῆς των ἀξίας. Ἴσως ἐνόησε, ὅταν εἶδες ἀνθρώπους κυμαινομένους ἐπὶ τῆς παλιρροίας τῆς εὐτυχίας, ἦσο πρόθυμος νὰ φθολῆτις αὐτοὺς καὶ ἐπιθυμήσῃς σφοδρῶς τὴν ἐπιτυχίαν τούτων· ἀλλ' ὅμως ἀνεκάλυψας ὅτι μόνος ὁ πλούτος δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονας

τοὺς κατόχους αὐτοῦ. «Πρέπει νὰ ἦσαι εὐτυχῆς ἄνθρωπος,» ὑπῆρξεν ἡ γενομένη συγχαρητήριος πρόσησις, εἰς ἓνα τῶν βαθυπλούτων ἀνθρώπων τῆς Εὐρώπης. Ἐγὼ εὐτυχῆς! Ἐγὼ εὐτυχῆς! ἦτον ἡ μετ' ἐκπλήξεως γενομένη ἀπάντησις. Καὶ τότε διηγήθη τὸ βίαιος τῶν φροντίδων καὶ τῶν φόβων, οὔτινες κατεπέζον τὴν καρδίαν του.

Ὁ μακαρίτης κύριος Γεράρδος, ὁ φημιζόμενος ὅτι ἦτον ὁ πλουσιώτατος τοῦ καιροῦ του ἐν Ἀμερικῇ, οὕτως ἔγραψε πρὸς τινὰ φίλον του «Ὅσον ἀφορᾷ ἐμέ, ζῶ ὡς τις κατάδικος εἰς τὸ κάτεργον, συχνάκις περνῶν τὴν νύκτα ἄγρυπνος· φθείρομαι ὑπὸ φροντίδων. Ὅταν ἐγείρωμαι τὸ πρωί, ἡ μόνη προσπάθειά μου εἶνε νὰ ἐργασθῶ τόσον πολὺ, διαρκούσης τῆς ἡμέρας, ὥστε ἐπελούσης τῆς νυκτὸς νὰ εἴμπορέσω νὰ κοιμηθῶ βαρέως.» «Ἐπιθυμῶ, εἶπεν ἄλλος βαθύπλουτος, οἱ σφοδρῶς ἐπιθυμοῦντες ν' ἀποκτήσωσι πλοῦτη νὰ ἐσυμβουλευέοντο τοὺς πλουσίους ἀνθρώπους. Τότε βεβαίως ἤθελον ἀλλάξει γνώμην.» Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι μεγάλα πλούτη εἶνε συχνάκις μεγάλαι φροντίδες κεκαλυμμένοι μόνον μὲ ψευδῆ χροτοσιδῆ κόσμον ὅς τις λάμπει μὲν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν θεατῶν, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἱκανὸς νὰ παρέξῃ εὐτυχίαν εἰς τοὺς κατόχους του.

5. Πρέπει ἔτι νὰ μάθης, ἐὰν δὲν τὸ γνωρίζης, ὅτι ὅσον περισσότερα πλούτη τούτου τοῦ κόσμου ἔχουσι οἱ ἄνθρωποι, τόσον περισσότερα εἶνε καὶ ἡ εὐθύνη των. Ὁ Θεὸς δὲν ἀδελφίζει πλοῦτη εἰς οὐδένα ὅπως εὐχαριστῇ δι' αὐτῶν μόνον τὰς ἰδικὰς του αἰσθήσεις. Ὁ ἄνθρωπος κατέχει αὐτὰ ἐπὶ ὑποθήκῃ. Εἶνε εἰς μακρὸς λογαριασμός, λέγει ὁ ἐπίσκοπος Hall, ὅς τις πρέπει νὰ ἐξοφληθῇ διὰ πληρωμῆς μεγάλων ὁμολογιῶν, διότι ἡμεῖς δὲν εἴμεθα οἱ ἰδιοκτῆται ἀλλὰ μόνον οἱ οἰκονόμοι «πάντων ὅσα κατέχομεν».

6. Ἐπιπλέον πρέπει νὰ μάθης, ἐὰν ἤδη τὸ ἀγνοῆς, ὅτι ἡ ματαιότης τοῦ πλοῦτου φαίνεται συχνάκις ἐν τῇ ἀβεβαιότητι, μεθ' ἧς αὐτὸς κατέχεται. «Ὁ πλοῦτος ἀναλαμβάνει πτέρυγας καὶ πετῶν φύγει.» Μία πυρκαϊά, ἐν ναυάγιον, εἰς πανικὸς φόβος ἐμπορικῆς κρίσεως, εἰς δόλος, μία ληστεία, καὶ πλεῖστα ἄλλα συμβάντα δύναται νὰ σπερῆσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τοῦ κόπου ὅλης του τῆς ζωῆς. Πρέπει νὰ εἶδες πολλοὺς ἐξ ἐκείνων οἰτινες ἐστάθησαν εἰς τὰς ἀνωτάτας βαθμίδας τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς

νομιζομένης εὐτυχίας ριμμένους ἤδη εἰς τὰ κατώτατα βήθη τῆς δυστυχίας. Ἐκείνοι οἵτινες ὑπῆρξαν οἱ δικνομεῖς τοῦ πλοῦτου εἰς ἄλλους κατήντησαν εἰς τοιαύτην δυστυχίαν ὥστε νὰ λαμβάνωσι τὴν ταπεινωτάτην δόσιν ἄρτου, τὴν ὁποίαν ἡ εὐπλαγχνός χεῖρ τῆς ἀγαθοεργίας ἤθελε τοῖς προμηθεύει. Πρὸς ἀγαθοεργὸν ἄνθρωπον, ὅστις διανοοῦσε μεγάλην ποσότητα χρημάτων πρὸς τροφήν τῶν πτωχῶν, ἐγένετο οἴτηρις δι' ἓν μερίδιον αὐτῆς ἀπὸ τριάκοντα ἀνθρώπων, οἵτινες διήλαυον ἄλλοτε ἐπὶ ἀμαξῶν ἰδικῶν των πολυτελεστάτων.

7. Καὶ τελευταῖον, ὅτι καὶ ἐν τὰ χρημάτα σφίγγονται ἀσφαλῶς, διαρκούσης τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ θάνατος ὅμως ἀπογυμνώνει αὐτὸν ἐξ ὅλων τῶν θησαυρῶν του. «Ἐὰν ἅπας ὁ κόσμος ἦτον ἰδικός μου, ἠρώτησέ τινα ὁ ἐθνικός φιλόσοφος Σένεκας, πόσον χρόνον ἠδυνάμην νὰ ἐντροφήσω αὐτόν» ;

Καὶ αἱ Γραφαὶ τρανῶς διακηρύττουσιν ὅτι «ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, δὲν θέλει συμπαραλάβει οὐδέν, οὐδὲ θέλει καταβῆ κατοπιν αὐτοῦ ἡ δόξα αὐτοῦ» καὶ θέλει ἐγκαταλείψει τὰ ἀγαθὰ του εἰς ἄλλους. » (Ψαλμ. μβ'. 40, 17). Τὰ χρημάτα δὲν δύνανται νὰ παρατείνωσι τὴν ζωὴν μήτε νὰ ἐξαγοράτωσιν αὐτὴν ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ τάφου.

Καίπερ οὕτω τούτων ἐχόντων, δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ ἤμεθα ἀνάσθητοι εἰς τὴν εὐνομερίαν καὶ εἰς τὰ ἐξωτερικὰ μέσα τῆς εὐδοκίμοιαι, ἀφοῦ ὁ Δημιουργὸς ἐδώρησεν εἰς ἡμᾶς ταῦτα. Αἱ προσπάθειαι τῆς τιμίας βιομηχανίας δὲν πρέπει νὰ μέμψωνται, οὐδὲ ν' ἀπαγορευῆται ἡ κατοχὴ τοῦ πλοῦτου. Ἄλλ' ἡ κατάχρησις τοῦ ὅτου ἔχομεν — εἴτε πολλοῦ ὄντος, εἴτε ὀλίγου — αὕτη εἶνε ἀμαρτία εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Θεοῦ. «Ὅταν τὸ ἀγοράζειν καὶ πωλεῖν ἐπὶ κερδοσκοπία κάμνωμεν τὸ πρῶτιστον τέλος τῆς ζωῆς ἡμῶν, τότε ἀμαρτάνομεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ θλάπτομεν τὰς ἰδικὰς μας ψυχὰς. Ἄλλοίμονον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὅστις ἀγωνίζεται νὰ πετοῖσῃ εἰς τὸν οὐρανὸν μετὰ χουστὰ δάρη ἐπὶ τῶν πτερυγῶν του ! Αἱ παραινέσεις τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἶνε αἱ ἑξῆς. — «Ὅσοι θέλουσι νὰ πλουτῶσι πίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα. » Διότι ρίζα πάντων τῶν κακῶν εἶνε ἡ φιλαργυρία». (Α'. Τιμοθ. σ'. 9, 10). «Πόσον δύσκολον εἶνε νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ οἱ ἔχον-

τε; τὸ θάρρος αὐτῶν εἰς τὰ χρήματα ! » (Μάρκ. Ι'. 24). Ἀπεναντίας πρέπει νὰ χαίρωμεν βλέποντες πολλὰ εὐγενῆ παραδείγματα ἀνθρώπων πλουτιῶν, οἵτινες ἀδιακόπως μεταχειρίζονται τὰ πλούτη των διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐνῶ ὑπάρχει φανερόν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι δὲν πρέπει νὰ ἔχωσιν ἴσας εὐκαιρίας τοῦ ἀποκτῆναι καὶ ἐξασφαλίσαι τὰ γήινα πλούτη, ὑπάρχουσιν ὅμως πλούτη, τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἤνοιξεν εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐξίσου εἰς πάντας εὐπρόσιτα ἐπειδὴ ἐξίσου εἰς πάντας χρειάζονται. Ταῦτα εἶνε πραγματικά, οὐσιώδη, ἐπαρκοῦντα ἢ ἱκανοποιοῦντα καὶ διαρκῆ καλὰ, — πλούτη τὰ ὁποῖα οὐδέποτε δύναται νὰ ἐξαντληθῶσι, καὶ οὐδέποτε θὰ παύσωσι τοῦ νὰ ὠφελῶσιν. Εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ προσκολλῶμεν ὅλους τῆς καρδίας μας τοὺς πόθους· ταῦτα εἶνε π λ ο ὑ τ η χ ω ρ ῖ ς π τ ἔ ρ υ γ α ς.

Καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ ἂν ἐδύνατό τις νὰ ἀποκτήσῃ, ἄνευ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ὠνομάσαμεν π λ ο ὑ τ η χ ω ρ ῖ ς π τ ἔ ρ υ γ α ς, εἶνε ἀληθῶς πάντοτε πτωχός, καὶ ἡ ψυχὴ του θὰ εὐρεθῆ δυστυχῆς, χρεωκίπος ἐπὶ τέλους. Τὰ πλούτη ταῦτα κἀμνοῦσιν εὐφρόσυνον τὴν καρδίαν, δὲν προσθέτουσι λύπην εἰς αὐτὴν οὐδεμίαν, καὶ θὰ διαρκέσωσι καὶ ὅταν ὁ κόσμος καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ κατακαῶσιν, ὡς τις φάκελλος γραμμῆτων.

Τὰ πλούτη ταῦτα εἶνε «μέγα ἐνδοσφύρον εἰς τὸν Χριστὸν—εἰς «τὰ πλούτη τοῦ ἐλέους σου» — εἰς τὰ πλούτη τῆς χάριτός σου» οἷα εἶνε συγχώρησις, ἐλπίς, υἰοθεσία εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Θεοῦ, ἀνακινητὴν καρδίαν, κληρονομία τοῦ οὐρανοῦ, — καὶ ταῦτα εἶνε ἡ καλλίτη μερὶς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ πλούσιος φιλάργυρος δύναται νὰ μετρᾷ καὶ ἐκμετρᾷ τοὺς θηταυρούς του, καὶ νὰ γαυριᾷ ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ χρυσοῦ, ἀλλὰ πῶς ἐμμετρᾷ ὁ Χριστιανὸς; ν' ἀριθμῆται τοὺς ἰδικούς του θηταυρούς, οἵτινες εἶνε ἄπειροι; Αὐτοὶ εἶνε πολυτιμότεροι ἀπέρου χρυσοῦ, καὶ πολυτιμότεροι τῶν πολυτιμοτέρων λίθων τῆς γῆς. Ὁ Χριστιανὸς, δυνατόν νὰ μὴν ἔχη οὐδὲ πολὺ λαστὸν τοῦ κοσμικοῦ πλοῦτου· εἶνε ὅμως πλούσιος καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα, διότι γέγραπται «Τὰ πάντα ἀνήκουσιν εἰς ὑμᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε

ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε παρόντα, εἴτε μέλλοντα· τὰ πάντα ἀνήκουσιν εἰς ὑμᾶς, σεις δὲ εἰς τὸν Χριστόν· ὁ δὲ Χριστὸς εἰς τὸν Θεόν » (Α΄ Κοριθ. γ΄. 21—23). Εἶναι πλούσιος ὁ χριστιανὸς ἀκόμη καὶ ὅταν ὁ τρομερὸς θάνατος ἦνε μεταξύ τοῦ πλούτου αὐτοῦ, διότι ὁ θάνατος εἶνε ὁ θυρωρὸς, ὅστις ἀνοίγει τὰς πύλας τῆς αἰωνιότητος· ὅταν δὲ ἡ οὐράνιος ψυχὴ εἰσέρχεται ἐκεῖ, θά προοδεύῃ ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα καὶ θά καταδύεται βαθύτερον εἰς τὰ πλούτη τῆς χάριτος, εὐρίσκων αὐτὰ ἀνεξερευνήτα.

Ἄναγνώστα, οὐδὲν λοιπὸν σοὶ εἶνε τοιαύτης μεγίστης σπουδαιότητος, οἷα εἶνε ἡ προσωπικὴ πίστις ἐν Χριστῷ, δι' οὗ ἔγινες μέτοχος τῶν ἀνεξερευνήτων αὐτοῦ πλούτων. Δυνατὸν νὰ ἴδῃς τὴν ἄκραν σου φιλοδοξίαν ἐκπληρωμένην· δυνατὸν νὰ ἴταξαι εἰς τὸ ἔπακρον κοσμικῆς ὑπεροχῆς· δυνατὸν νὰ θεωρῆς πλούτη ἀρχόμενα ἐν εἴδει πλήρους παλιρροίας ἐπὶ σέ, ἀλλ' εἰς τί ταῦτα θέλουσι σ' ὠφελῆσαι, ἐὰν κερδήσῃς ὅλον τὸν κόσμον καὶ ζημιωθῆς τὴν ψυχὴν σου (Μάρκ. Η΄. 36); Χάρις τώρα, καὶ δόξα εἰς τὸ μέλλον δύνανται νὰ ἦνε ἰδικά σου· ποῖον ἐκ τῶν δύο ἠθέλες ἐκλέξαι, ἐὰν προσεκαλεῖτο ν' ἀποφασίσῃς τὸν κληρὸν σου;—τῆς γῆς τὰ ἀβέβαια καὶ ἀνύπαρκτα πλούτη, ἢ τὰ πλούτη τῆς σωτηρίας, τὰ ὅποια διαρκοῦσιν αἰωνίως τὰ χωρὶς πτέρυγας πλούτη;

Πιστωτικαὶ τράπεζαι τοῦ λαοῦ.

Ὅταν πρό τινος καιροῦ ἐγράψαμεν περὶ συνεταιρισμοῦ καὶ περὶ τῶν μεγάλων ὠφελειῶν, αἱ ὅποια δύνανται νὰ προκύβουν εἰς ὅλας μὲν πρό πάντων δὲ εἰς τὰς μικροτέρας τάξεις τοῦ λαοῦ, μὲ εὐχαρίστησιν μας ἐμάθομεν ὅτι πολλοὶ ἐκ τῆς συντεχνίας των σκυτοτόμων ἐσκέφθησαν νὰ θάλωσιν εἰς προᾶξιν τὰ γραφόμενα· φαίνεται ὅμως ὅτι δυσκολαί τινές, αἱ ὅποια πάντοτε παρουσιάζονται εἰς τὴν ἀρχὴν πάσης ἐπιχειρήσεως, ἐψύχραναν τὸν ζῆλον των καὶ ἔκαμαν αὐτοὺς νὰ παραιτηθῶσιν ἀπὸ τὸ σχέδιόν των. Ἐπειδὴ ὅμως εἶνε βεβαίωτατον ὅτι ἡ Ἀνατολὴ μόνον διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ θά δυναθῆ νὰ ὀρθοποδίσῃ καὶ χωρὶς αὐτοῦ πάντοτε θά πηγαινόμεν εἰς τὸν κατήφορον, διὰ τοῦτο ἡμεῖς δὲν θά παύσωμεν νὰ συστήνωμεν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν τὸν συνεταιρισμόν, ἕως οὗ ἡ ἰδέα κατασταθῇ πρᾶγμα.

Ἡ κοινὴ παροιμία λέγει « χωρὶς κόπον μήτε μέλι δὲν τρώγεται. » Καθὼς λοιπὸν ἠθέλαμεν θεωρηθεῖ ὡς δικηρὸν καὶ ἀνόητον τὸν ἀμπελουργόν, ὅστις διὰ νὰ κερδήσῃ τὸν ἀπαιτούμενον κόπον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου του, ἀπορριπίζει νὰ ζημιωθῇ τὸν καρπὸν αὐτῆς, τοιοιτοτρόπως μεγάλην ἀνοησίαν θεωροῦμεν τὸ νὰ παρβλέπῃ καὶ νὰ παραμελῇ τις τὰς ἐκ τοῦ συνεταιρισμοῦ μεγάλας ὠφελείας, αἱ ὁποῖαι θὰ μείνωσιν ὡς ἡ καλλιτέρας περιουσίαι εἰς τὴν ἐπερχομένην γενεάν, διὰ τὰς μικρὰς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι κατ' ἀρχὰς παρουσιάζονται.

Ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ εἶδη τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ τὸ ὁποῖον δὲν παρουσιάζει οὐδεμίαν δυσκολίαν εἶνε καὶ ἡ σύστασις Πιστωτικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν τάξιν τοῦ λαοῦ. Τοιοῦτου εἶδους τράπεζαι ἐπιστήθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀκολούθως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξηπλώθησαν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην· ἡ δὲ αἰτία τῆς ποσούτης ἐξηπλώσεώς των εἶνε αἱ μεγάλαι ὠφελείαι τὰς ὁποίας προσφέρουσιν εἰς τοὺς μετόχους. Μόνον εἰς τὴν Γερμανίαν εὐρίσκονται σήμερον ὑπὲρ τῶς 1364 τοιοῦτος τραπεζας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ 1867 ἐπρομήθευταν δάνεια 760 ἑκατομμύρια δρ., αἱ δὲ τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν 570 ἑκατομμύρια φράγκων.

Εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὁ τεχνίτης, ὁ μικρέμπορος, ὁ βιομήχανος, καὶ πᾶς ἄλλος ἐν γένει, μὴ ἔχων ἀκίνητα κτήματα, δὲν θεωρεῖται ἀπόρητος· ἐν τούτοις διὰ νὰ ἐργασθῇ τις εἰς τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ζῶμεν, ἔχει ἀνάγκην μικρῶν κεφαλαιῶν καὶ πολυλάκις ἐνὸς μικροῦ δανείου. Αἱ τράπεζαι δανείζουσιν εἰς τοὺς κεφαλαιούχους, ἢ εἰς τοὺς ἔχοντας νὰ δώσωσιν ὑποθήκην. Οἱ δὲ τοκιτταὶ διὰ νὰ δανείσων, ἀπαιτοῦν ἐνέχειρα ἀσφαλῆ ἢ ἐγγυήσεις μεγάλας· πάντοτε δὲ τόκους βερεῖς καὶ ὑπερόγκους. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ τεχνίτης, ὁ μικρέμπορος, ὁ βιομήχανος, ὁ γεωργὸς στεροῦνται τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐργασίαν των γρήματα, ταλοπιπρῶνται καὶ πολλάκις οὐ σ τ υ χ ο ὦ ν, ἐνῶ εἶνε ἄνθρωποι καλοὶ καὶ θέλουσι νὰ ἐργασθῶσι, καὶ νὰ ζήσωσι τιμίως μὲ τὸν κόπον των. Ἐκπέφθησαν λοιπὸν εἰς τὴν Γερμανίαν κατὰ πρῶτον ὅτι, ἐάν διαφόρων ἐπαγγελματίων ἄνθρωποι ἐνώτωσι τὰ μικρὰ κεφάλαιά των, ἕκαστος αὐτῶν θὰ ἔχῃ τὰ κεφάλαια τοῦ ἄλλου εἰς τὴν ἀνάγκην του, διότι σή-

μερον θά ἔχῃ ἀνάγκην ὁ εἶς, αὔριον ὁ ἄλλος καὶ μεθαύριον ὁ ἄλλος καὶ οὕτω θά μεταχειρισθῇ καθείς μέτοχος περισσότερα κεφάλαια καὶ ἐπειδὴ θά πληρώσῃ ὁ εἶς πρὸς τὸν ἄλλον τόκον, δὲν θά πληρώσῃ καθείς τίποτε.

Ἐσκέφθησαν ἐν ἄλλῃ ἀκόμη· ὅτι ἐάν ὁ καθείς χωριστὰ δὲν εἴμποσῇ νὰ εὕρῃ ὅσον δάνειον τοῦ χρειάζεται, ὡς ὀλιγώτερον ἀξιοχρεώσι, ὅταν ἐνωθῶσι πολλοί, αἱ μικραὶ ἐγγυήσεις τῶν πολλῶν κίνουν μίαν μεγάλην ἐγγύησιν, διὰ τῆς ὁποίας δύνανται νὰ εὕρωσι δάνειον μεγαλύτερον, τὸ ὅποιον νὰ μεταχειρισθῇ ὁ καθείς χωριστὰ καθ' ἑνὴν ἐποχὴν ἔχει ἀνάγκην. Ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ δύο θεμέλια, τῆς αὐτοῦ τοῦ θεοφιλίας (τὸ νὰ βοηθήσῃ τις μόνος του) καὶ τῆς ἀλληλεγγύης (νὰ ἐγγυᾶται ὁ εἶς διὰ τὸν ἄλλον) ἐστηρίχθησαν αἱ Πιστωτικαὶ Τράπεζαι τοῦ Λαοῦ.

Ἐπάνω εἰς τὰ ἴδια θεμέλια ἐστυτήθη ἐπιτάγιαι καὶ εἰς Ἀθήνας ἡ Ἑλληνικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τοῦ Λαοῦ. Κεφάλαια προσδιώρισαν 100.000 ὄραχ. ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὰ ὅποια διαίρουνται εἰς χιλίας μετοχὰς πρὸς 100 ὄραχ. ἐκίστη μετοχῇ. Ὅστις γίνῃ μέτοχος λαμβάνει μίαν ἕως πέντε μετοχὰς. Περισσότερας ἀπὸ τὰς πέντε δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, διὰ νὰ μὴ ἀπολαμβάνωσι τὰ κέρδη οἱ εὐπορώτεροι ἀπὸ τοὺς μετόχους. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Τράπεζα αὕτη ἐστυτήθη πρὸς εὐκολίαν ὄλου τοῦ κόσμου, δύναται καὶ ὁ πτωχὸς ἐργάτης, καὶ ὁ ἄπορος τεχνίτης καὶ πᾶς ἄλλος νὰ γίνῃ μέτοχος καὶ νὰ λάβῃ μίαν ἢ περισσότερας μετοχὰς, διότι συγχωρεῖται νὰ συμπληρώσῃ τὴν μετοχήν του ἐκ διαλειμμάτων (ὀλίγον κατ' ὀλίγον), πληρώνων κάθε ἐβδομάδα ὅ,τι δυνήθῃ νὰ οικονομῆσθαι ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του. Ὁ μικρότερος ὅρος τῆς καταβολῆς εἶναι 60 λεπτά δηλ. 100 παρ. καθ' ἐβδομάδα διὰ κάθε μετοχῆν.

Ὁ μέτοχος δύναται νὰ δανεισθῇ (τημεῖω ἔον δὲ ἔτι εἰς μόνους τοὺς μετόχους δανειζει ἡ Τράπεζα) ἕως τὸ ἥμισυ τῆς μετοχῆς μὲ μόνην τὴν ὑπογραφήν του· διὰ νὰ δανεισθῇ δὲ μεγαλύτερον ποσόν, οὔτε ἀπὸ ἐνέχειρον οὔτε ἀπὸ ὑποθήκην ἔχει ἀνάγκην, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐγγύησιν ἐνὸς ἢ δύο ἄλλων συνεταίρων κατὰ τὸ ποσὸν τὸ ὅποιον θέλει. Προσέτι ἔχει τὴν εὐκολίαν ὁ δανειζόμενος νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος του εἰς μικρὰς ὄσεις.

Εἰς τὴν σύστασιν τῆς Τραπεζῆς ταύτης δύο μεγάλα καλὰ βλέπομεν· πρῶτον, ὅτι καὶ ὁ πτωχότερος, (φθάνει νὰ τὸ θελήσῃ), δύναται μὲ μικρὰν οἰκονομίαν νὰ σχηματίσῃ μέγα κεφάλαιον μὲ τὸν καιρὸν καὶ δεύτερον ὅτι ὁ τεχνίτης, ὁ ἔμπορος, ὁ βιομήχανος, ὁ ὑπάλληλος καὶ ὅστις ἄλλος, ὅσοι σήμερον δὲν εὐρίσκουσι νὰ δανεισθῶσιν, ἢ εὐρίσκουσι μὲ μεγάλους τόκους, θὰ εὐρίσκωσι τὰ χρήματα ὅσα τοὺς χρειάζονται μὲ μικρότατον τόκον, διότι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι θὰ ἦνε καὶ τοκισταὶ καὶ δανειζόμενοι.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περιττὴν θεωροῦμεν πᾶσαν ἄλλην παραινῆσιν. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι, ἅμα εὐρεθῶσι δύο ἢ τρία ἀξιώσιμα καὶ δραστήρια πρόσωπα, τὰ ὁποῖα νὰ θελήσωσι τὴν σύστασιν τῆς αὐτῆς Πιστωτικῆς Τραπεζῆς διὰ τὰς συντεχνίας, πολλὰ ὀλίγοι, κλείοντες τοὺς ὀφθαλμούς των, δὲν θὰ θελήσωσι νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐθνοσωτήριον ταύτην ἐταιρίαν. Ἡ ἀρχὴ εἶνε τὸ ἡμῖς παντὸς πράγματος, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι· ἡ δὲ ἀπλῆ παροιμία λέγει: φασ οὐλι φασ οὐλι γεμίζει τὸ σακκοῦλι.

Περὶ διασκέδασεων, ἐπισκέψεων, συναναστροφῶν. κτλ.

Ἡ διασκέδασις εἶνε ἄσκησις ἀναγκαία πρὸς ἀναφυγὴν τοῦ σώματος ἐκ τῶν ἐπιμόχθων κόπων τῆς ἐργασίας. Ὁ Θεὸς ὅστις γνωρίζει τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων ἐπιτρέπει τὰς ἀναγκαίας διασκέδασεις πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν δυνάμεων ὑπὸ μακροῦ δραστηκότητος καταβεβλημένας. Εἰς τοὺς ὠραιοτέρους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας οἱ πιστοὶ καθιέρωναν ἡμέρας τινας εἰς τὴν χαρὰν καὶ εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, πλὴν ἡ χαρὰ αὕτη ἦτον ἀγνή· ἡ δὲ ἀνάπαυσις ἄμικτος πάση ἐγκληματικῆς καὶ θηλυπρεποῦς ὀκνηρίας. Αἱ ἡδοναὶ τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ σταθμίζωνται εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς μετριοφροσύνης καὶ τῆς ἀνάγκης. Ὅλαι αἱ διασκέδασεις δὲν εἶνε ἐπιτετραχημέναι καὶ πρέπει νὰ συμφωνοῦν μετὰ τῆς χρηστότητος καὶ νὰ μὴν ἀντιβαίνουσι εἰς τὸν Θεῖον νόμον.

Ὁ περίπατος εἶνε διασκέδασις ἣτις συντείνει πολὺ εἰς τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος. Ὅταν ἐξερχώμεθα συνωδευμένοι, πρέπει νὰ παραχω-

ρῶμεν τὴν ἐν μέσῳ θέσιν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους. Ἐὰν εἴμεθα δύο, πρέπει νὰ παραχωρῶμεν τὰ δεξιὰ καὶ ὅταν διερχώμεθα τοὺς δρόμους πρέπει νὰ βαδίζωμεν μετὰ σεμνότητος καὶ αξιοπρεπείας. Εἶνε κοινὸν ἐλάττωμα εἰς τοὺς νέους διερχόμενοι τὰς ὁδοὺς, νὰ ὀθοῦν τοὺς διαβάτας, νὰ γελοῦν μεγαλοφώνως, νὰ κρατοῦνται ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ τὸ χεῖριστον πάντων νὰ ἐκφέρουν βλασφημίας καὶ ἀπρεπεῖς λόγους· τοιαύτη διαγωγή ἐμφαίνει κακοῦθειαν καὶ δεικνύει τὸν βαθμὸν τῆς διαφθορᾶς ἣτις δυστυχῶς εἰσῆχθη εἰς τὴν κοινωνίαν μας.

Τὸ παιγνίδιον εἶνε ἐπίσης διασκέδασις, ἀλλ' ἀπαιτεῖ μεγίστην προσύλαξιν. Πρέπει

α'. Ν' ἀποφεύγωμεν τὰ τυχερὰ παιγνίδια.

β'. Νὰ προτιμῶμεν τὰ σωματικὰ τῶν καθηστικῶν.

γ'. Νὰ μὴ παίζωμεν πολλὰ χρήματα, διότι τότε τὸ παιγνίδιον κατανατᾷ πάθος καὶ πηγὴ πολλῶν παρεκτροπῶν.

δ'. Νὰ ἀποφεύγωμεν εἰς πᾶν εἶδος παιδιᾶς τὴν ὀργὴν καὶ τὴν παραφορὰν· οὐδὲν ποταπώτερον τοῦ νὰ δεικνύωμεν δυσαρέσκειαν ὅταν χάνωμεν ἢ υπερβολικὴν χαρὰν ὅταν κερδίζωμεν.

ε'. Τὸ νὰ ᾔη τις ἀπατεῶν εἰς τὸ παιγνίδιον σημαίνει ὅτι εἶνε τοιοῦτος καθ' ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου του καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου γίνεται φανερός εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην. Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ καταχρῶμεθα τῆς καλῆς πίστεως τῶν ἄλλων καὶ νὰ παίζωμεν ἄνευ δόλου καὶ ἀπάτης.

ζ'. Ὅταν παίζωμεν, εἶνε ἀγροικία νὰ τραγιδῶμεν, νὰ κτυπῶμεν τοὺς πόδας ἢ νὰ πράττωμεν ἄλλο τι τὸ ὁποῖον ἐμφαίνει πάθος.

η'. Ὅστις νομίζει τὸν ἑαυτὸν του εὐαίσθητον εἰς τὸ παιγνίδιον πρέπει ἀπαρασαλεύτως νὰ ἀπέχη.

θ'. Τέλος πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν, ὅταν τὸ δυνατόν, τὰ κυβευτήρια καὶ τὰ σκιραφεῖα (τόπους τῶν χροτοπαιγνίων) ὡς σχολεῖα διαφθορᾶς καὶ κακοῦθειας· εἴθε δικαιοδουεὺς τις νὰ χάσῃ οὐ μόνον τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν περιουσίαν του ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του.

Ἡ μουσικὴ εἶνε διασκέδασις οὐ μόνον εὐχάριστος ἀλλὰ καὶ ἀναγωγικὴ· πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ ἄστεμνα καὶ ἀπρεπῆ τραγῳδία τὰ ὁποῖα μᾶς βλάπτουν σωματικῶς τε καὶ ψυχικῶς.

Ἡ συναναστροφή μετὰ τὸ δεῖπνον εἶνε τέρψις ἐπίσης εὐχάριστος·

πρέπει ὅμως νὰ ἦνε ἰλαρὰ καὶ οὐχὶ παιδαριώδης, ὠρέλιμος καὶ οὐχὶ σοβαρὰ. 'Ο γέλως πρέπει νὰ ἦνε μέτριος· νὰ καγχάζῃ τις εἶνε κακοήθεια· νὰ γελά τις ἄνευ αἰτίας εἶνε μωρία, νὰ γελά τις περὶ παντὸς πράγματος εἶνε ἐλαφρόνοια καὶ προπέτεια.

Εἶνε ἀγενές νὰ χλευάζωμεν τοὺς ἄλλους μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι προξενούμεν εὐχάριστῃσιν εἰς τὴν συναναστροφὴν. Εἰς τὴν παρουσίαν τυφοῦ, γωλοῦ ἢ κυρτοῦ (καμπούρη) δὲν πρέπει ν' ἀναφέρωμεν ὅτι ὁ θεῖνός ἔχει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἐλάττωμα.

Εἶνε μεγάλη ἀσέβεια νὰ περιπαίζωμεν τὰ Θεῖα ἢ νὰ κακολογῶμεν τοὺς ἐναρέτους ἄνδρας. Συχνάκις οἱ μικροὶ οὗτοι χλευασμοὶ εἶνε ἄρκετοὶ νὰ κλονίσουν τὴν ἀρετὴν τῶν ἀδυνάτων καὶ διαφθείρουν τὰς καρδίας αὐτῶν.

Εἶνε μικρόνοια καὶ δειλία νὰ κακολογῶμεν εἰς τὰς συναναστροφὰς τοὺς ἀπόντας. — 'Εκεῖνος ὅστις κακολογεῖ τὸν ἀδελφόν του, λέγει ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος, κακολογεῖ τὸν νόμον. «Μὴ καταλα-» λέϊτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων τὸν » ἀδελφόν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον » κρίνεις οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτῆς· εἷς ἔστιν ὁ νομοθέ- » τῆς ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ὀπολέσαι· σὺ τίς εἶ, ὃς κρίνεις τὸν ἔ- » τερον ;» 'Η κοσμότης συμφωνεῖ ὡς πρὸς τοῦτο μετὰ τοῦ Θείου νόμου, καὶ εἶνε ἐπίσης θάνατος ὡς καὶ ἀντιχριστιανικὸν νὰ κακολογῶμεν τὸν πλησίον μας. 'Η κακολογία ἐμφαίνει καρδίαν παταπὴν, ζηλότυπον καὶ μοχθηράν. 'Η καταμήνυσις εἶνε ὡσαύτως βδελυρά. 'Οπότεν ἀκούωμεν κακολογίαν τινὰ δὲν πρέπει νὰ τὴν παραδεχώμεθα τυφλοῖς ἄμμασι, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας νὰ δικαιολογῶμεν τὸν ἀπόντα καὶ νὰ φερώμεθα εὐνοϊκῶς ὑπὲρ αὐτοῦ.

Εἰς τὰς συναναστροφὰς οἱ νέοι δὲν πρέπει νὰ διακόπτουν ἐκεῖνον ὅστις ὀμιλεῖ, ἀλλὰ ν' ἀποκρίνονται μετὰ μετριοφροσύνης εἰς τὰς ἐρωτήσεις αἰ. ὅποιαί τοις ἀπευθύνονται.

'Υπάρχουν ἄτομα τὰ ὅποια συστηματικῶς ψεύδονται ἄνευ αἰτίας καὶ διὰ λόγους μηδαμηνούς· τὸ ψεῦδος εἶνε ἐλάττωμα μισητῶν καὶ ἀποδεικνύει καρδίαν διεφθαρμένην καὶ χαμερπῆ. 'Ο βίος τοῦ ψεύστου εἶναι βίος ἄτιμος, λέγει ὁ Ἐκκλησιαστής.

Εἶνε μεγάλη κακοήθεια ὅταν πρόκειται νὰ ἀντιτείνωμεν εἰς

καθένα νὰ τῷ εἴπωμεν ψεῦδεσσι· τοῦτο δεικνύει ἄνθρωπον κακῶς ἀνατεθραμμένον καὶ ἀγενῆ.

Πρέπει πρὸ πάντων ν' ἀποφεύγωμεν εἰς τὰς συναναστροφὰς τὰς ἀνοήτους ἢ προσβλητικὰς λέξεις καὶ χρωστούμεν νὰ σταθμιζώμεν αὐτὰς πρὶν τὰς προσφέρωμεν, διότι κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα, ὁ φυλάττων τὴν στόματου διαφυλάττει τὴν ζωὴν του, ὁ δὲ ἀνοήγων προπετῶς τὰ γέγηθη του θέλει ἀπολεσθῆ.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος νοθετεῖ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Τιμόθεον νὰ μὴ λογομαχῇ καὶ ν' ἀποφεύγῃ τὰς μωρὰς καὶ ἀτοιδεύτους ζητήσεις εἰς τὰς γενεὰς γενεῶσι μάχας. Τὸ φιλόνοιον πνεῦμα ἀντίκειται εἰς τὴν εὐαγγελικὴν πραότητα, ἡ δὲ κοσμιοτής ἀποκρούει αὐτὸ ἐξ ὅλων τῶν συναναστροφῶν. Ἡ φιλονεικία πηγάζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς ἀλαζονείας καὶ ἐκ τῆς ψευδοῦς ἰδέας, ἣν ἔχομεν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας· ὑπάρχουν γαρ κτηῆρες οἵτινες συστηματικῶς ἀντιλέγουν εἰς τὴν γνώμην τῶν ἄλλων καὶ οἵτινες διὰ τοῦ φερτίματός των ἐξυβρίζουν βαναύσιος τὸν προσθεύοντα διαφροενικὰς ἰδέας καὶ ἀρχάς. Ἡ μανία αὕτη προξενεῖ ἀτιμίαν καὶ ἐπιτύρει τὸ μῖσος καὶ τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐκφράζωμεν τὴν γνώμην μας μετριοπαθῶς καὶ ἄνευ ἰδέας ὑπεροχῆς ἢ αἰήσεως, ὅπως ἀποκτήσωμεν τὴν εὐνοίαν τῶν ἄλλων.

Εἶνε ἐναντίον τῆς καλῆς ἀνατροφῆς νὰ λαλῶμεν εἰς τὰς συναναστροφὰς ξένην γλῶσσαν ἢ νὰ ψυθιρίζωμεν εἰς τὸ ὠτίον τοῦ πλησίον μας, καθὼς καὶ νὰ μεγαλαυχῶμεν διὰ τὰ κατορθώματά μας ἢ διὰ τὴν παρουσίαν μας.

Ὁ ἄνθρωπος ἠναγκασμένος νὰ ζῇ κοινωνικῶς χρωστέτ' νὰ συσχετίζεται μετὰ τῶν ὁμοίων του καὶ νὰ συνδέῃ μετ' αὐτῶν φιλικὰς σχέσεις· ὡς ἐκ τούτου ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀγάπη ἀπαιτοῦν νὰ ἐπισκεπτώμεθα τοὺς ἀσθενεῖς ἡμῶν συγγενεῖς καὶ τοὺς ἐν θλίψεσι δικαιμένους μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ αὐτῶν τῶν ἐγερῶν μας. Ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ ὡσαύτως νὰ ἐπισκεπτώμεθα τοὺς ἀνωτέρους ἡμῶν ὅπως ἐκφράσωμεν αὐτοῖς τὸ ἡμέτερον σέβας καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην ἣν μᾶς ἐμπνέουν εἰς τὰς ἐπιτελείαις τὰς ὁποίας κάμνομεν πρέπει νὰ συνταμύωμεν ὅσον τὸ δυνατόν τὴν διαφροενίαν.

Ἐὰν εἰσερχόμενοι εἰς οἰκίαν τινα εὐρωμεν τὸν οἰκοδεσπότην συν-

ομιλοῦντα μὲ ἄλλον δὲν πρέπει νὰ τὸν διακόπτωμεν ἀλλὰ νὰ περιμένωμεν μέχρις οὗ τελειώσῃ.

Εἶνε ἀγροικία νὰ κάμνωμεν νὰ περιμένουν ὅσοι ἔρχονται πρὸς ἐπίσκεψίν μας, καὶ ἂν σπουδαία τις ὑπόθεσις μᾶς κρατῇ ἐνασχολημένους πρέπει νὰ ἐπιφορτίζωμεν ἄλλον τινὰ τῆς εἰκίης νὰ δέχεται αὐτούς.

Πρέπει νὰ συνειθίζωμεν τὰ τέκνα μας νὰ πορευόμην εἰς τὴν ἐκκλησίαν καλῶς ἐνδοδυμένα καὶ νὰ ἀκροάζονται μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαθείας τὴν ἱεράν λειτουργίαν μέχρι τέλους. Πολλοὶ γονεῖς δυστυχῶς ἀμελοῦν τὰ παραγγέλματα ταῦτα καὶ οἱ πρῶτοι δίδουν τὸ κακὸν παράδειγμα ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

Ὁφείλομεν ὡσαύτως νὰ σεβώμεθα τὰς ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχὰς καὶ ν' ἀποδίδωμεν εἰς τοὺς ἱερεῖς τὸ ἀνήκον σέβας: Ὁ ἡμέτερος κληρὸς ἔχει ἀνάγκην ἐνθαρρύνσεως ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἀποστολὴν καὶ διαδώσῃ ἐπωφελῶς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

᾽Ονειρον 72 ὥρων εἰς ἄνθρωπον ἔξυπνον.

Ὁ ἰατρός κ. Φάβρος διηγεῖται ἐν τῇ ἡμεριδί τῶν νοσοκομείων τὸ ἀκόλουθον περιεργον συμβάν, τοῦ ὁποίου αὐτόπτης ἔγινεν αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὅτε τῇ 23 Ἰανουαρίου μετέβη παρὰ τῷ κ. Ξ. ὑπαλλήλῳ οἰνοεμπόρου.

Ἐπισηφθεῖς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, (λέγει ὁ ἰατρός) ὄντα σχεδὸν τεσσαράκοντα ἐτῶν καὶ κράσει, ἐξαιρέτου, εὖρον αὐτὸν εἰς καχεκτικὴν κατάστασιν καὶ λίην ἐξησθενημένον. Ὁ σφυγμὸς του ἔπαλλε δυνατὰ καὶ συχνότατα, τὸ σῶμα του ὅλον ἦτο βουτημένον εἰς ἰδρωτὰ, κεφαλαλγία ἰσχυρά, ἀνατριγιάσεις, ἀϋπνία, ταραχαὶ κτλ. Ἐπαραπονεῖτο πρὸ πάντων διὰ δυνατόν πόνον, τὸν ὁποῖον ἢ ἐλαχίστη πίεσις, ὡς καὶ αὐτὰ τὸ βίρος τοῦ σκεπασμάτός του, ἐπροξένοι εἰς τὰ δεξιὰ τῆς κοιλίας του. Μὴ θέλων νὰ ὀμιλήσῃ ἐνώπιον τῆς γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς του, ἐζήτησε νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τοῦ δωματίου, καὶ τότε ὀμίλησε σχεδὸν ὡς ἑξῆς:

«Εἰς τὰς 20, ἡμέραν Τετάρτην, ἀνεχώρησα ἐκ τοῦ κυρίου μου μὲ τὸ ἀμάξιον φορτωμένον ἀπὸ οἴνου κατὰ τὸ σύνθηρας. Ἐστύναξα καθ'

ὄδον φράγκα 800. Κατὰ τὰς 5 ὥρας τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐπέστρεφον εἰς τὸ κατάστημα, διερχόμενος ὄδον τινα τῆς συνοικίας τοῦ Τέμπλου (Temple) ἀμαξηλάτης τις ἐμαστίγωσεν ἀλόγως τὸν ἵππον μου. Τὸ ζῶον ὠρῶθη, τὸ ἤρπασα ἐκ τοῦ χαλινοῦ, διὰ τὴν προλάβω πᾶν ἐνδεχόμενον δυστύχημα, καὶ ἐπέπληξα τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν βαρβαρότητά του. Τότε καταβὰς ἀπὸ τὴν ἀμαξάν του, ὤρμησε κατ' ἐμοῦ καὶ ἤλθομεν εἰς χεῖρας πρὸς στιγμὴν. Αἴφνης μὲ ἄρρησεν, ὡπισθοδρόμησε δύο βήματα, καὶ μὲ ὄλην τὴν δυνάμιν του μοι ἐπέφερε κτύπημα εἰς τὴν κοιλίαν. Τὸ κτύπημα ὑπῆρξε τὸσον δυνατὸν, ὥστε ἀμέσως ἔπετα ἀναίθητος, καὶ ὅτε συνῆλθον, εὑρέθη ἐντὸς οἰνοπωλείου. Πολλοὶ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μοι χορηγήσωσι βοήθειαν. Μοι ἐδόθη νὰ πῶ ἀντιφάρμακα, μοι ἔδρανον τοὺς χροτάφους μὲ νεροζυθὸν κτλ. Τότε ὅμως ἄλλου εἶδους δυστύχημα παρουσιάσθη ἐνώπιόν μου· εἰς τὴν ταρχὴν τρομάξας ὁ ἵππος μου ὡπισθοδρόμησε, καὶ ὠλήσας τὸ ἀμάξιον ἐντὸς τοῦ παραθύρου καθρεπτοπωλείου τινὸς κατέθραυσε τὸ πᾶν. Ἐπειδὴ τὸ ἀμάξιον ἐχῶθη μέχρι τῶν τροχῶν ἐντὸς τοῦ καταστήματος, πᾶσαν νέαν τοῦ ἵππου κίνησιν νέα συμφορὰ διεδέχετο. Καθ' ὄλην μου τὴν ζωὴν θὰ ἀναπολῶ τὸ κατάστημα ἐκεῖνο πλήρες ἀπὸ θραύσματα κατόπτρων, τὸν ἵππον μου ἀγωνιζόμενον ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου ἐντὸς τεθραυμένων ὑέλων, τὰς μαρμαρίνας πλάκας τοῦ παραθύρου τεθραυμένας κτλ. Ὁ ἀμαξηλάτης, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν αἰτίας πάντων, εὐρὼν εὐκαιρίαν ὑπέξερυγε πρὶν μάθω τὸν ἀριθμὸν του. Ἄφου τὸ ἀμάξιόν μου ἐξελευθερώθη, διὰ νὰ μὲ ἀρήσῃσιν ἐλεύθερον ὑπεχρεώθη νὰ ὑπογράψω ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀνελάμβανον τὴν εὐθύνην ὅλης τῆς ζημίας. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑποφέρω πολὺ εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἐκτυπήθη· εἰς μάτην τὰ καταπλάσματα μετὰ τοῦ λαουδάνου. Τὸ ἔσπερχ· παρέδωκα τὸν λογαριασμόν μου, καὶ ἐπεριποιήθη τὸν ἵππον μου κατὰ τὸ σύνθημα. Τὴν ἐπαύριον προσέτι εἰργάσθη· χθὲς ὅμως ἐδέησε νὰ μεταβῶ εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ νὰ κατακλιθῶ, αἰσθανόμενος ἑμαυτὸν πολὺ ἄρρωστον. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ὁ κύριός μου, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν εἶπον τίποτε, θὰ μάθῃ τὰ ὠραῖα ταῦτά νέα. Ποτὲ δὲν ἠθέλησε ν' ἀτραλιθῆ παρ' ἐμοῦ, καὶ θὰ πληρώσῃ δι' ὅλα ταῦτα, ἀλλ' ἀκολούθως θὰ μετα-

στρέψῃ πρὸς βλάβην μου τοῦτο. Ἡ ζημία ἀταθάσει εἰς ὃ ἢ 6 χιλιάδας φράγκα τοῦλάχιστον καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατεστραμμένος! Οὔτε ἡ θυγάτηρ μου οὔτε ἡ γυνὴ μου γνωρίζουσι τίποτε. Κρίνατε, πῶς θὰ ἤχησῃ εἰς τὰ ἄγὰ των ἡ εἰδοσις τοῦ συμβάντος τούτου.» Καὶ ὁ δυστυγῆς, κυριευμένος ὑπὸ ἀπελπισίας, ἔχυνε πικρὰ δάκρυα.

Ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας ἠρώτησα περὶ τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ μὲ ἐβεβαίωσαν, ὅτι οὐδὲν ἔτακτον συνέβη εἰς αὐτόν, ὅτι πρὸ πολλοῦ ἀπειλεῖ πάσης καταχρήσεως, καὶ ὅτι τὴν Τετάρτην, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἦτο μάλιστα εἰς πολὺ εὐάρεστον κατάστασιν. Ἡ γυνὴ του, ἡ θυγάτηρ του, ὁ κύριός του, ἐπὶ πέλους πάντες περὶ αὐτοῦ οὐδεμίαν ὑποψίαν εἶχον. Ἐστυμβούλευσα νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰ κατάπλάσματα, τὴν τροσιτικὴν πτισίνην κτλ. καὶ νὰ μὲ εἰδοποιήσωσιν, ἂν ὁ ἀσθενὴς ἐχειροτέρευεν. Ὁκτῶ ὄλαι ἡμέραι παρήλθον χωρὶς ν' ἀκούσω τίποτε περὶ αὐτοῦ· ἐπιθυμῶν ὅμως νὰ μάθω πῶς ἐτελειώσεν ἡ θλιβερὰ αἰτὴ ὑπόθεσις, ἐσπέραν τινὰ μετέβην πρὸς ἐπίσκεψίν του. Ἀρκετὰ εἰρήματα ἰδὼν καὶ τοὺς τρεῖς εὐθύμους κατὰ τὸ σύνθεσι· ἀναχωρῶν παρεκίλεσα τὸν πρόωγν ἀσθενῆ νὰ μὲ συνοδεύτῃ ὀλίγον, προφατιζόμενος ὅτι δὲν ὑπῆρχε μεγάλη ἀσφάλεια κατὰ τὴν συνοικίαν ἐκείνην. Ἀποῦ μικρὴν ἀπεμακρυνθήμεν τῆς οἰκίας Λοιπόν; εἶπον πρὸς αὐτόν. — Λοιπόν· κύριε Ἰατρέ, μοι εἶπε, ἐξ ὧσιν σὰς εἶχον διηγηθῆ οὐδὲν ὑπῆρχεν ἀληθές· οὐδὲν συνέβη. Ἦτον ὄνειρον, τὸ ὅποσον μίαν νύκτα ἠνευρέθη, καὶ ἐξ ἧτα τρεῖς ὄλαις ἡμέρας ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ὄνειρου τούτου. — Ἀλλά, τῶ εἶπον, ὁ δυνατὸς ἐκεῖνος πόνος τῆς κοιλίας; — Ὁνειρον, μοι ἀπήντησε· τὴν πρώτην τῆς Κυριακῆς, ἀποῦ ὄλην τὴν νύκτα δὲν ἐκοιμήθην καὶ πολὺ ὑπέφερα, μὲ ἐπῆρε διὰ μίαν ὥραν ὁ ὕπνος· καὶ ὅταν ἐξύπνησα, τὸ ὄνειρον ἐκεῖνο εἶχε διαλυθῆ. Ὅπερ μὲ ἐθασάνιζεν ἀπὸ τὴν νύκτα τῆς Τετάρτης πρὸς τὴν Πέμπτην. Νομίτας μωσαν νὰ τυρανῶ δ' ἂ το οὐδὲν τὸ πνεῦμα μου, ἐσηκώθην, διέτρεξα ὄλον τὸ μέρος, τὸ ὅποσον εἶχον διέλθει μὲ τὸ ἀμάξιόν μου τὴν ἡμέραν τοῦ νομιζομένου συμβάντος. Εἶδον τὸ καθαρεπτοπωλεῖον ἐντελῶς ἀθικτον· ἐπεσκέφθην τὸν οἰνοπώλην, εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ἐποίου ἐνόμιζον ὅτι εἶχον ὑπογράψῃ τὸ χροιστικὴν ἐγγράφον· ἀλλ' οὗτος μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν ὅτ' αὐτῶ εἶλεγον συνέβη, καὶ ὅτι οὔτε ἄμφω βλάταις ὑπῆρξαν, οὔτε ἕρις συνέβη, οὔτε κληρέπται ἐβραύθησαν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 545.)

‘Ο κ. Οὐίλιαμς, ὅστις (ἴδε σελ. 544) συνώδευε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καθ’ ὄλας τὰς ἐπισκέψεις, ἐκστατικός διὰ τὸ μοναδικὸν καὶ περὶεργον τοῦτο θέαμα, εἶπε πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον κ. Λυκοῦργον μετὰ τινος θαυμασμοῦ, εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἄμαξαν, ὅτι ἡ πράξις αὕτη τοῦ περιδόξου πρωθυπουργοῦ ἦτο ἔνδειξις μεγίστης τιμῆς πρὸς τε τὸν κ. Λυκοῦργον προσωπικῶς καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἱεραρχίαν. Καὶ ἀληθῶς ἡ παρατήρησις αὕτη τοῦ εὐπαιδευτοῦ καὶ φιλέλλη-
νος Οὐίλιαμς θὰ νοήσωμεν ὅτι εἶνε ὀρθοτάτη, ἐὰν συλλογισθῶμεν ὅτι εἶς πρωθυπουργὸς τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος δὲν θὰ κατεδέχετο πώποτε νὰ προσφέρῃ τόσην τιμὴν, ὅσην προσέφερον εἰς τὸν κ. Λυκοῦργον ὁ πρωθυπουργὸς καὶ μέγιστος τῆς Ἀγγλίας ἀνὴρ.

Ἄμα γνωσθέντος ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Λυκοῦργος ἀπέρχεται τοῦ Λονδίνου, ἡ διεύθυνσις τοῦ σιδηροδρόμου διέταξε νὰ δοθῇ εἰς τὸν Ἕλληνα Ἱεράρχην ἰδιαίτερα ἄμαξοστοιχία καὶ νὰ ἐπιδαψιλευθῇ εἰς αὐτὸν πᾶσα περιποίησις. Ὁ σιδηρόδρομος ἐξεκίνησεν ἀπὸ Λονδίνου πρὸ τῆς ὥρας μ. μ. καὶ περὶ τὴν 7 ἔφθασεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Φολξοτώνας. Ὁ λαὸς καὶ ὁ Κληρὸς σύμπας τῆς μικρᾶς ταύτης πόλεως γινώσκων διὰ τοῦ τηλεγράφου τὴν προσεχῆ τὸν Ἀρχιεπισκόπου Σύρας ἄφιξιν συνῆλθεν εἰς τὸν εὐρυχωρότερον τῆς πόλεως ναόν, περιμένον αὐτόν. Ὅτε ὁ κ. Λυκοῦργος ἔφθασεν ἐκεῖ, ἅπας ὁ Κληρὸς τὴν Ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένος καὶ ἐν παρατάξει ὠδήγησεν ἐν μέσῳ τοῦ μετ’ ἄκρας εὐλαθείας ἵσταμένου πλήθους τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὸν ναόν, ἔλα ἐψάλη δοξολογία, καὶ ὁ πρῶτος τῆς πόλεως ἱερεὺς ἀπήγγειλε συγκινητικώτατον λόγον περὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρας καὶ Τήνου καὶ τῆς Ἀνατολ. ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου πάντες καὶ λαὸς καὶ Κληρὸς ἔκλιναν γόνυ πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ποιμενάρχου, ὅστις εὐλόγησεν αὐτούς. Ἐξεληθόντες ἔπειτα τοῦ ναοῦ, μετέβησαν ἐν παρατάξει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πρωτοιερέως, ἔνθα ἐτέθη μεγαλοπρεπέστατον δεῖπνον, εἰς ὃ προσεκλήθησαν πολλοὶ τῶν ἱερέων τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ πλείστοι τῶν ἐπιφανῶν λαϊκῶν.

Τῇ ἑπαύριον περὶ τὴν ἐνάτην τῆς πρωΐας εἰσῆλθεν ὁ κ. Λυκοῦρ-

γος εἰς τὸ ἀτμοκίνητον· ἐνῶ δὲ ἡ ἄγκυρα τοῦ πλοίου ἀπεσύρετο καὶ σχεδὸν ἡ κίνησις εἶχεν ἀρχίσει, ὄρομαῖοι ἔφθασαν πολλοὶ ἱερεῖς φέροντες μίαν ἑλληνοστί γεγραμμένην προσφώνησιν, ἣν ἀνέγνωσε καὶ πρὸς ἣν ἀπήντησεν ὁ κ. Λυκούργος ἐκ τοῦ προχείρου, εὐχαριστήσας αὐτούς, διότι διὰ τῆς καλῆς καὶ ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς των ἐπεσφράγισαν τὰς τιμὰς, αἵτινες τῷ ἐξεδηλώθησαν πανταχοῦ τῆς Ἀγγλίας.

Μετὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἄγγλοι ἱερεῖς ἐξῆλθον τοῦ ἀτμοπλοίου εὐχόμενοι τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ αἴσιον εἰς τὴν οἰκείαν πατρίδα πλοῦν, ὁ δὲ ἡμέτερος Ἱεράρχης ὑψώσας πρὸς οὐρανὸν τὰς χεῖρας εὐλόγησε τὴν χώραν ἐκείνην καὶ εὐχήθη ἀπὸ καρδίας ὅπως σκέπηται πάντοτε ὑπὸ τῆς πανσθενοῦς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου.

Τὸ πλοῖον διήρχετο βιαίως διασχίζον τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί. Ἡ θάλασσα ἐκοιμᾶτο, οὕτως εἰπεῖν, καὶ γαλήνη ἄκρα ὑπῆρχε. Καθ' ὅλον τὸν πλοῦν ἐπεδόθη πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον πᾶσα περιποίησις, ὁ δὲ πλοίαρχος ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐπεσκέπτετο τὸν κ. Λυκούργον, ἐρώτων αὐτὸν πῶς ἔχει καὶ τί ἀγαπᾷ. Μετὰ δῖωρον πλοῦν ἀπέβησαν αἰσιῶς ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἐδάφους. Ἀπὸ δὲ τῆς Βολωνίας μετὰ τετράωρον ὁδοιπορίαν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἔφθασαν εἰς Παριsaίους. Ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀπὸ Βολωνίας μέχρι Παρισίων σιδηροδρόμου οὐ μόνον ἰδιαίτεραν ἀμαξοστοιχίαν παρεχώρησε τῷ κ. Λυκούργῳ ἀλλὰ καὶ θεράποντα ἰδιαίτερον ἔθεσεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, ὅπως περιποιηθῆ ἑποσηκόντως τὸν Ἀρχιεπίσκοπον κατὰ τὸ ταξειδίον.

Τῇ 19)31 Μαρτίου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλέξανδρος ἐγκαταλείψας τὴν πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας, κατευθύνετο εἰς Στρασβούργον. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἔμεινεν ἐπὶ μίαν ἡμέραν δεξιωθεὶς ἑποσηκόντως ὑπὸ τῶν ἐκεῖ καθηγητῶν, μεθ' ὧν συνδέεται διὰ φιλίας. Ἐκ Στρασβούργου διηυθύνθη εἰς Βυρσβούργην, πόλιν ἀξιόλογον τῆς Βαυαρίας ἐπὶ τοῦ Μοίνου ποταμοῦ κειμένην. Ἐκεῖ μίαν ἡμέραν ἐπίσης διαμείνας ἠδυνήθη νὰ παραλάβῃ τὰ ὄστα τοῦ ἀμφιθαλοῦς αὐτοῦ ἀδελφοῦ Ἱπποκράτους, σπουδαστοῦ τῆς ἰατρικῆς καὶ πρὸ δεκαετίας περὶ τοῦ ἐκεῖ τελευτήσαντος. Ἐκ Βυρσβούργης ἐπεσκέφθη τὴν ὄχι μακρὰν αὐτῆς πόλιν Βαμβέργην ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἴδῃ τὴν ἐκεῖ διαμέ-

νοσαν πρώην τῆς Ἑλλάδος βασίλισσαν Ἀμαλίαν. Ἄτυχῶς ὅτε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔφθασεν εἰς τὸ οἶκημα τῆς Ἀμαλίας, ἐκείνη εἶχεν ἐξέλθει πρὸς περίπατον. Ἐπανελθοῦσα μετὰ ταῦτα καὶ μαθοῦσα τὴν ἐπίσκεψιν, ἐλυπήθη σφόδρα διὰ τὴν ἀπουσίαν, ἐπέπληξε τοὺς ἀνθρώπους τῆς, διότι δὲν ἐκράτησαν τὸν κ. Λυκοῦργον μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τῆς, καὶ ἀπέστειλε τὸν γραμματέα αὐτῆς κ. Βένιχ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Λυκοῦργου, ὅπως τῷ ἐκφράσῃ τὴν λύπην τῆς καὶ διότι δὲν εὐρέθη παροῦσα, καὶ διότι προηγουμένως δὲν εἰδοποιήθη διὰ τοῦ τηλεγράφου, ὅπως τῷ ἐτοιμάσῃ οἶκημα κατάλληλον ἐν τῷ παλατίῳ. Μετ' ὀλίγον ἔπεμψε τὴν ἄμαξαν αὐτῆς ἵνα μεταφέρῃ τὸν κ. Λυκοῦργον. Ὅτε οὗτος εἰσηλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἡ Ἀμαλία μεγάλως συγκινημένη καὶ ἔνδακρος:

— Χαίρω, εἶπε, διὰ τὴν ἐπίσκεψιν ὑμῶν· ἐγὼ σᾶς περιέμενον ἀπὸ πολλῶν ἡδὴ ἡμερῶν, καὶ ἤλπίζον ὅτι ἠθέλατε μοι τηλεγραφῆσαι ὅπως σᾶς ἐτοιμάσω δωμάτιον κατάλληλον.

Χαιρετίσασα δὲ ἀκολούθως καὶ τοὺς συνοδεύοντάς αὐτόν:

— Ἐλθετε, εἶπε πρὸς τὸν κ. Λυκοῦργον, ὅπως ὁμιλήσωμεν ἰδιαιτέρως.

Ἡ Ἀμαλία ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος περὶ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑποδοχῆς καὶ ἦτο πλήρης χαρᾶς διὰ ταύτην τὴν ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλων ἐκτίμησιν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Βίτα ὁ λόγος ἐστράφη περὶ Ἑλλάδος, περὶ τῆς ὁποίας εἶπε πολλά, ἐκφράσασα μετὰ μεγίστης συγκινήσεως τὰ πρὸς αὐτὴν αἰσθήματά τῆς. Μετὰ τὸ πέρας τῆς συνδιαλέξεως μετέβησαν εἰς τὸ γεῦμα. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐπειδὴ ἐσκόπει ν' ἀναχωρήσῃ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, παρεκλήθη νὰ μείνῃ μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς ἐπιούσης. Ἀκολούθως μετέβη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐπὶ τῆς ἀμάξης τῆς Ἀμαλίας καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, ἔθνα ἔμεινε μέχρι τῆς 1 μ. μ. Ἡ Ἀμαλία εἶχεν ἐτοιμάσει γεῦμα πολυτελές. Προσεγγισάσης τῆς ὥρας, ὁ κ. Λυκοῦργος ἀπεχαιρέτισεν αὐτήν, ἥς τὰ δάκρυα ἔρρεον κρουνηδὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς. Ἐδῶκεν εἰς αὐτὸν τὴν εἰκόνα τῆς καὶ τὴν τοῦ μακαρίτου Ὁθωνος, ἀπαιτήσασα τὴν τοῦ κ. Λυκοῦργου· εἶτα διέταξε τὸν ὑπατιπτην αὐτῆς ὅπως τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τοῦ σιδηροδρόμου.

Τὴν 1 1)2 ὥρ. μ.μ. ἀναχωρήσας, ἔφθασε τὴν 9ην τῆς ἑσπέρας εἰς Λειψίαν καὶ κατέκνησεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Βαυαρίας (Hôtel de Bavière). Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ 23η Μαρτίου καθ' ἡμᾶς ἢ ἡ 4η Ἀπριλίου κατὰ τοὺς Εὐρωπαίους. Μαθόντες τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες ἔμποροί τε καὶ φοιτηταὶ ἔστρεψαν ἅσπασθωσι τὴν δεξιάν τοῦ Ἱεράρχου, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ὁποῦ τοσοῦτον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐτιμήθη ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, καὶ παρακαλέσωσιν αὐτὸν νὰ λειτουργήσῃ ἐν τῷ ἐκεῖ « Ἑλληνικῷ σηκῷ » τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὅπερ καὶ ἐγένετο. Κατὰ τὴν θείαν ταύτην μυσταγωγίαν οἱ μὲν ὁμογενεῖς συνεκινήθησαν ἰδόντες πρῶτον ἤδη Ἱεράρχην, τὸν τὰ πρῶτα ἐν τοῖς Ἱεράρχαις τῆς Ἀνατολῆς φέροντα, λειτουργοῦντα ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ τῆς Λειψίας, οἱ δὲ Γερμανοὶ μετὰ σεβασμοῦ καὶ περιεργείας παρετήρουν τὸ ἀξιοπρεπὲς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τὴν τάξιν τῆς ἡμετέρας λειτουργίας. Συνετέλεσαν δὲ τῷ Σ. Ἀρχιεπισκόπῳ τὴν θείαν μυσταγωγίαν οἱ τε δύο Ἀρχιμανδρίται Δημητρακόπουλος καὶ Δεπάστας καὶ ὁ διάκονος τῆς Α. Πανιερότητος Παρθένιος Ἀκύλας. Οἱ ἐκεῖ ὁμογενεῖς ἐσκόπουον νὰ προσκαλέσωσι τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἰς συμπίσιον, ἐν ᾧ ἔμελλον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ νὰ προσκληθῶσι πάντες οἱ καθηγηταὶ ἄλλ' ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας Tischendorf προλαβὼν προσεκάλεσεν αὐτόν, καὶ οὕτως ἐματαιώθη ἡ ἀγαθὴ θέλησις τῶν ὁμογενῶν.

Μετὰ δὲ μεσημβρίαν, Τετάρτην ἀπὸ τῆς 2—4 1)2, ἐπεσκέφθη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν ἐκεῖ θεολόγων, οἷον Kahnis, Luthardt, Delitsch ἕκ δὲ τῶν τῆς φιλολογίας τὸν Curtius, παρ' ᾧ καὶ πλεῖον διέμεινε καὶ περὶ διαφόρων ἀντικειμένων λόγος ἐγένετο, οἷον περὶ τῆς ἡμετέρας προφορᾶς, Σάμου, Σύρου καὶ ἀνασκαφῶν τῆς Ὀλυμπίας. Ἄμα δὲ περὶ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τούτου ἀντικειμένου λόγος ἐγένετο, ὁ Curtius εἶπε « παρ' ὑμῖν πολλὰ δύνανται νὰ γένωνται διότι τὸ ὑμέτερον ἔδαφος καλύπτει σεμνὰ τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα » ἐλπίς δὲ δι' Ἑλλήνων λογίων πολλὰ συχνότερον νὰ γίνωνται καὶ ἡμῖν γνωστά. » Ἀμέσως μετὰ τοῦτο ἔγινε λόγος περὶ τοῦ καθ' ἅπασαν τὴν Γερμανίαν ἐν ἐπαύροις μνημονευομένου I. N. Οἰκονομίδου, ὃν ὁ περικλεῆς Κούρτιος τὸν περικλεέστατον τῶν νῦν ἐν Ἑλλάδι λογίων θεωρεῖ, καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐν τε τῷ φιλολογικῷ φροντιστηρίῳ καὶ ὅπου ἄλλοθι λόγος περὶ αὐτοῦ γίνεται ἐπαναλαμβάνει. Τοὺς αὐτοὺς δ' ἐπαύρους κατ'

Οικονομίδου εἶπεν ὁ Κούρτιος καὶ τῷ ἡμετέρῳ Ἀρχιεπισκόπῳ. Εἰπόντος δὲ τούτου ὅτι καὶ ὁ κ. Οἰκονομίδης καὶ ἄλλοι παρ' ἡμῖν λόγιοι ὑπάρχουσιν, ὁ Κούρτιος ἐπανέλαθε «Ναί, ἀλλ' ὁ κ. Οἰκονομίδης εἶνε ὁ κράτιστος.» Ἀπελλῶν δ' ὁ Πανιερώτατος ἐκ τῆς τοῦ καθηγητοῦ Κουρτίου διευθύνθη ἀμέσως εἰς τὸν σιδηρόδρομον τῆς Ἀλλης, ἔχων μεθ' ἐξουτοῦ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὴν Δεσπασάν, τὸν αὐτοῦ διδάκονον Ἀκύλαν καὶ τὸν κ. Γ. Κρέμον. Ἄμα δὲ φθάς ἐν ἐκεῖνῃ τῇ πόλει, ἀπήντησε καθ' ὁδὸν τὸν ἐπιφανέστατον τῆς θεολογίας καθηγητὴν Tholuck, ὅστις περιπαθῶς ἠσπάσθη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ εἶπὼν βραχέα τινα περὶ «τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς εἶπε, λαμπρῶν ἡμερῶν» προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐπισκέφθη ὁ Ἱεράρχης τοὺς ἐπιτήμους καθηγητὰς J. L. Jacobi, ὅς ἀπῆν, καὶ τὸν σοφὸν γέροντα Julius Muller τὸν τοῦ φιλέλληνοσ Ο. Müller, τοῦ ἐν Ἀθήναις κειμένου ἐπὶ Κολωνῶ τῷ ἱππείῳ, ἀδελφόν, ὅστις μαθὼν ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος, ὑπὲρ οὗ τῶσαῦτα ἔγιναν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν πλείσταις νῆσ. Εὐρώπῃς ἐφημερίσιν ἐγράφησαν, καὶ ὅτι πρὸ τεσσαρωνκαίδεκα ἐτῶν μαθητῆς αὐτοῦ ἐν Ἀλλῃ ἦν, συνεκινήθη ἐνδομύχως καὶ δακρύων τρεῖς ἠσπάσθη αὐτόν. Ἐκεῖθεν μετέβη ὁ Ἱεράρχης πρὸς τὸν ἀσθενῆ μὲν τὸ σῶμα, ρωμαλεώτατον δὲ τὸ πνεῦμα F. A. Tholuck, ὅστις ἀνεμένεν αὐτόν ἐν μεγάλῃ τιμῇ αἰθούσῃ. Μετὰ τὰς συνήθεισ φιλοφροσύνας καὶ τὴν τυπικὴν σύστασιν τῶν ἐισημένων τριῶν ἀκολούθῳν ἐκ μέρους τοῦ Ἀρχιεπισκόπου παρὰ τῷ Tholuck, ὡς ἔγινε παρὰ τε τοῖς ἐν Δειψίᾳ καὶ Ἀλλῃ ἄλλοις καθηγηταῖς, ἤρχισεν οὐχὶ συνήθης συνομιλίᾳ, ἀλλὰ σπουδαία ἐπιστημονικὴ συζήτησις. Ὁ Γερμανὸς Θεολόγος εἶπεν ὅτι ἐν ταῖς Ἀγγλικαῖς καὶ Γερμανικαῖς ἐφημερίσιν ἀνέγνω τὰ περὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ χαίρει ὅτι τῶν μεγάλων ἐκείνων τιμῶν ἠξιώθη εἰς τῶν ἀγαπητῶν αὐτοῦ παλαιῶν μαθητῶν, ὁ νῦν σεβασμιώτατος Σύρου, ὅστις λίαν ἐπιτηδείως καὶ ἀξιοπρεπῶς ἀντεπροσώπευσε τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ «κατώρθωσε νὰ συνάψῃ, ὡς εἶπε, φιλικῶς τὰς χεῖρας τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐκείνης μὲν οἶνονι προσηλύτου γενομένης, τῆς δ' Ἀνατολικῆς διδασκάλου τῆς ἀληθείας». Ἐντόνως δ' εἶπόντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ σαφῶς

ἀποδείξαντος ὅτι ἡ Ἄνατολ. Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦ προσηλύτους ποιῆσαι, ὅτι τοῦτο εἶνε ἴδιον τῆς παππικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ποθεῖ νὰ ἐνώσῃ τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας μόνον ἐν ἀγάπῃ, ὁ Tholuck ἀπήντησεν ὅτι ἐν ἀγάπῃ ἐπόθησε τὴν ἔνωσιν ἤδη ἡ Προτεσταντικὴ ἀπὸ μακροῦ χρόνου, καὶ ὅμως οὐδὲν κατῴρωθε. Τοῦτο συνέβη, εἶπεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, διότι ἡ Προτεσταντικὴ Ἐκκλησία οὐδὲν κέντρον ἔχει· ὁ Βολταῖρος εἶπεν ὅτι τόσοι πάπαι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Προτεσταντικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅσα τὰ μέλη αὐτῆς· διότι ἕκαστος ἔχει δημιουργήσει τὴν χριστιανικὴν πίστιν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ πνεύματὸς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, οἷα εἶνε ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολική, ἣτις κρατεῖ ἀ μ ι γ ῆ κ α ἰ ἀ κ ε ρ α ἰ α ν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀκεραία δ' αὕτη διδασκαλία ὑπάρχει μὲν ἐν τοῖς μέλεσι τῆς Ἐκκλησίας, παρίσταται ὅμως καὶ ἐκδηλοῦται ἐνιαίᾳ, ὡς καὶ εἶνε, διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς, τῶν κληρικῶν, οἵτινες, λαβόντες ταύτην παρὰ τῶν Ἀποστόλων, διαφυλάττουσι μέχρι τῆς σήμερον, διαδομένης ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν Ἐπισκόπων. Ἀρνησάμεν δὲ τοῦ Tholuck τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῶν Ἐπισκόπων, εἶπεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὅτι τοῦτο τρανώτατα ἔδειξεν ὁ Χριστός, ἐκλέξας ἀντιπροσώπους αὐτοῦ τοὺς Ἀποστόλους· οὗτοι δ' ἐξέλεξαν ἄλλους διὰ χειροτονίας, οἱ δὲ χειροτονηθέντες ἄλλους, καὶ οὕτως ἀπὸ Χριστοῦ διαδοχικῶς μέχρι τῆς σήμερον προέβη ἡ ἀντιπροσωπεῖα. Ὅ,τι δ' ὁ Χριστός καὶ οἱ Ἀπόστολοι καθιέρωσαν οὐδενὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπιτρέπεται νὰ καταστρέψῃ. Ἡ δὲ Προτεσταντικὴ Ἐκκλησία καταστρέφουσα τὴν ἀντιπροσωπεῖαν ταύτην, δι' ἧς ἡ ἐνιαία πίστις κρατῦνεται καὶ ἐκδηλοῦται, πράττει ἐναντίον τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ. Ταῦτα καὶ ἄλλα σπουδαῖα εἶπεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· ἐν πᾶσι δὲ τούτοις ἐδείχθη ἀληθῶς κρείσσων ἑαυτοῦ. Ὁ δὲ Tholuck εἶτε μὴ ἔχων πρόχειρα ἐπιχειρήματα εἶτε μὴ θέλων νὰ ἐμποδίσῃ ἔτι μᾶλλον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, διότι ἐγγὺς ἦν ἡ ὥρα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Λειψίαν, εἶπε «Θέλετε, ἀγαπητέ μοι Ἀρχιεπίσκοπε, ἐμὲ προτεστάντην γέροντα θεολόγον νὰ κάμητε προσήλυτον ὡς τοὺς Ἀγγλους»; «Ἄπαγε! ἀπεκρίθη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος. Τὰ

πάντα γίνονται διὰ τῆς ἀγάπης· καὶ ὁ ἀγαπητὸς Θεὸς ποιήσει τὰ πάντα καλῶς.» Οὗ ὡ δὲ καὶ ἐν χριστιανισμῷ, κατέστρεψαν τὸν διάλογον ἀμφότεροι, καθ' ὃν ἦν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν τριῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ Tholuck μετὰ δύο φοιτητῶν, οὓς ἐν ἀρχῇ ἀπόντας μεταπεμφθέντες ὑπεροπότερον συνέστητε τοῖς Ἑλλησιν. Ἀμύθητος δ' ἦν ἡ χαρὰ τῶν ἀκολούθων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, βλεπόντων τὸν σπουδαιότατον τῆς αὐτῶν Ἐκκλησίας Ἱεράρχην οὕτως ἀξιοπρεπῶς ὑπεραπολογούμενον καὶ κηρύττοντα παρὰ περιφανέσιν ἀνδράσιν, οἷος ὁ Tholuck, τὰ ἀκραυφῆ δόγματα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Καὶ πᾶς τις δ' Ἕλληνα πρέπει νὰ χαίρῃ ἀναλογιζόμενος ὅτι συγχρόνως δύο Ἕλληνας ἄνδρες ὅ,τε Ἱεράρχης Σύρου Ἀλέξανδρος καὶ ὁ I. N. Οἰκονομίδης, ὁ μὲν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ δὲ ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ ἐτιμήθησαν· διότι ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶνε τιμὴ Πανελληνίου. Εἶθε δὲ νὰ ἐγερωθῶσι καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἄνδρες, ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Ἐκκλησία καὶ ἐπιστήμη, αἱ σώτειραι αὐταὶ τοῦ Πανελληνίου, λαμπρυνθῶσι πρὸς δόξαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, τοῦ διὰ τὴν ἀσυνείαν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀνδρῶν ἐπισπωμένου τὸν οἶκτον καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν Ἑλλήνων, φιλελλήνων μισελλήνων καὶ παντὸς ἄλλου γνώστου τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων.

Ἐπιστρέψας ἐξ Ἰταλίας ὁ Ἱεράρχης περὶ τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν τῆς ἑσπέρας, κατέλιπε περὶ τὴν δεκάτην τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὴν Λεψίαν, —καίτοι θερμῶς παρακληθεὶς ὑπὸ τε τοῦ ἀξιοτίμου προξένου κ. Π. Π. Ναοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὁμογενῶν νὰ μείνῃ μίαν ἔτι ἡμέραν ἐν Λεψίᾳ, —εἰπὼν ὅτι ὁ χρόνος κατηπεῖγε καὶ ὅτι ὤφειλε πρότερον μάλιστα ν' ἀπέλθῃ εἰς Βιέννην, ἴσως δὲ καὶ εἰς Τεργέστην καὶ ἐκεῖθεν πάλιν διὰ Βιέννης εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν Πατριάρχην. ὅπως κοινολογήσῃ αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν Ἀγγλίαν. Κατὰ συγκυρίαν δὲ, ἅμα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἄμαξαν τοῦ σιδηροδρόμου, τὸ περιεττάμενον Γερμανῶν πλήθος ἀνέκραξε μεγαλοφώνως «Ζήτω!».

Ἄδηλον ἂν ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου Ἀρχιεπισκόπου ἦ τυχαίως ἔγινε τοῦτο· τὸ βέβαιον ὅμως ὅτι ἅπαντες οἱ ἐκεῖ παρεπιδημοῦντες Ἕλληνας αἰσθήματι χαρᾶς καὶ λύπης συνεχόμενοι ἠσπάσθησαν τὴν δεξιὰν τοῦ προσφιλεστάτου καὶ σεβασμιωτάτου Ἱεράρχου, τοῦτο μὲν ὅτι εἶδον αὐτὸν ἐκεῖ, περὶ οὗ τοσαῦτα

ἐν ἐφημερίσιν ἀνέγνωσαν, τοῦτο δ' ὅτι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πείσωσιν αὐτόν, ὅπως μακροτέρον τι διαμείνη ἐκεῖ καὶ διηγηθῆ αὐτοῖς τὰς μεγάλας τιμὰς, ὧν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἔτυχεν ἐν Ἀγγλίᾳ ἢ ἡμετέρα γεγραρὰ καὶ ἀγία Ἐκκλησία. (ἰκολουθεῖ).

Ὁ Ἀριστοτέλης.

Τὴν ἐπομένην περὶ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ πραγματεῖαν ἀνέγνω ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ « ἡ Σμύρνη » ὁ ἱατρὸς κύριος Χ. Βερνάρδος. Τὴν πραγματεῖαν ταύτην λίαν κατάλληλον θεωροῦντες (1) ἵνα λάβῃ χώραν ἐν ταῖς σελίσιν τοῦ Μέντορος δημοσιεύομεν, μόλις πείσαντες πρὸς τοῦτο τὸν συγγραφεὰ αὐτῆς, ἀποποιούμενον ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ πραγματεῖα συγγραφεῖσα ἀπλῶς πρὸς ἀνάγνωσιν δὲν ἐνδιατρίβει περὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν συγγραμμάτων τοῦ φιλοσόφου ὅσον καὶ ὅπως ἔδει. Ἔχει δὲ ὡς ἀκολουθίως.

Κύριοι !

Ὁ Ἀριστοτέλης ὑπῆρξε τὸ μεγαλείτερον ἴσως κατὰ φιλοσοφίαν ὄνομα, οὐχὶ βεβαίως τόσον διὰ τὴν ἠθικὴν ἐπιρροὴν τῶν ἀνακαλύψεων—ἦν ἔλαβε μόνον ἢ τοῦ Πλάτωνος φιλοσοφία, ὅστις καὶ εὐλόγως θεωρεῖται ὁ νομοθέτης τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν καὶ τῶν ἠθῶν—ὅσον διὰ τὴν πληθύν καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῶν εἰς τε τὸν φυσικὸν κόσμον καὶ τὴν λογικὴν καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἀπαράμιλλον ἐπιρροὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς ἐν τῇ ἀνατολῇ ὡς καὶ ἐν τῇ δύσει, εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν καθὼς καὶ ἐπὶ ἄλλης θρησκείας λαῶν τῶν Ἀράβων.

Πρὶν τοῦ Ἀριστοτέλους, λέγει ὁ Cuvier, ἡ φιλοσοφία καθαρῶς θεωρητικὴ κατετρίβητο εἰς ἀβασίμους θεωρίας· ἡ ἐπιστήμη δὲν ὑπῆρχε καὶ πρῶτην φοράν ἐξῆλθε τετελειωμένη ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ, ὡς ἡ Ἀθηναῖα μὲ ὄλην τὴν παροπλίαν της ἀπὸ τὴν κερυλὴν τοῦ Διός. Μόνος τῷ ὄντι χωρὶς βασιμῶν προηγουμένων ὁ μαθητὴς τοῦ

(1) Ἀνὴρ σπουδαῖος εἶπεν εἰς ἡμᾶς ὅτι ἐν Ὁξωνίῳ, πόλει τῆς Ἀγγλίας, οὐδεὶς δύναται νὰ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦ bachelor gentleman (εὐγενοῦς προλύτου), ἐὰν δὲν φέρῃ ἀπόδειξιν τοῦ πανεπιστημίου ὅτι ἀνέγνω ἐπὶ ἐξάμηνον τοῦλάχιστον τὸν Ἀριστοτέλην.

Πλάτωνος ἀνεκάλυψε καὶ ἀπέδειξε περισσοτέρας ἀληθείας, ἐξετέλεσε περισσότερα ἐπιστημονικὰ ἔργα ἐν διαστήματι βίου 62 ἐτῶν, παρὰ 20 αἰῶνες μετέπειτα μὲ ὅλην τὴν βοήθειαν τῶν ἰδίων του ἰδεῶν, τῆς τυπογραφίας, τῆς πυξίδος, καὶ μὲ ὅλην τὴν συνδρομὴν τοσούτων μεγάλων ἀνδρῶν.

Πρῶτος, μετὰ τὸν Σωκράτη, ὁ Ἀριστοτέλης ἐδίδαξε καὶ ἠκολούθησε, πλὴν εἰς πολλὰ μεγαλειτέραν ἔκτασιν, τὴν μέθοδον τῆς παρατηρήσεως καὶ ἔστησε τὰς ἐπιστήμας ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς αὐτῶν θεμελίου· ἡ μέθοδος ὅμως αὐτῆ μ' ὅλα τὰ θαυμαστά ἐξαγόμενα, τὰ ὁποῖα δι' αὐτοῦ παρήγαγε, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠγνοεῖτο. Ἄλλ' ὁ 19 αἰὼν ἐπανέφερεν αὐτὴν καὶ κατέστησε τὸ γονιμώτερον καὶ βεβαιότερον ὄργανον τῆς προόδου τῶν περὶ τὴν φύσιν ἐπιστημῶν.

Ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναι γνώσεις πρὶν τοῦ Ἀριστοτέλους ἦσαν συμπεφυρμέναι εἰς μίαν μόνην ἐπιστήμην καλουμένην φιλοσοφίαν καὶ τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ ἔφερον τὸ γενικὸν ὄνομα ἡ φύσις· οὕτω π. χ. ὁ Πλάτων εἰς τὸν Τίμαιον λαλεῖ περὶ τοῦ τότε γνωστοῦ ἀστρονομικοῦ συστήματος, ἀλλὰ ταῦτοχρόνωςπραγματεύεται καὶ περὶ ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ περὶ φιλοσοφίας. Ἄλλ' ὁ Ἀριστοτέλης κατέτεμεν αὐτὴν εἰς πολλὰς διαιρέσεις μεγίστης σημασίας καὶ οὕτως ἔλαβεν ἀρχὴν ἡ Ἀνάλυσις. Ἡ φυσικὴ, μεταφυσικὴ, ἡ φυσιοῖστορία, ἡ πολιτικὴ, ἡ ποιητικὴ καὶ ἐν γένει αἱ γνωσταὶ ἐπιστήμαι τοῦ τότε χρόνου ἐτάχθησαν χωριστὰ καὶ ἔγιναν εἰδικότητες καὶ πάλιν αὐταὶ αἱ εἰδικότητες ὑποδιηρέθησαν κατὰ τινὰς φυσικὰς ἀναλογίας, ὅπως καὶ αἱ πρῶται ὑποδιαιρέσεις καὶ οὕτω ὁ Ἀριστοτέλης ἠδυνήθη νὰ ἐνασχοληθῆ εἰς τὰς λεπτομερεστέρας καὶ βαθυτέρας σπουδὰς. Ἐπειτα συνήθροισε τὰ διάφορα μέρη τοῦ ἔργου του καὶ ἐσχημάτισεν οὕτω τὸ εὐρύτερον σύστημα ἐκ τῶν ὑπαρχόντων.

Τὰ πάντα θαυμαστά καὶ κολοσταῖα ἐν τῷ Ἀριστοτέλει· δὲν ἔζησεν εἰμὴ 62 ἔτη καὶ ὅμως ἠδυνήθη νὰ παρατηρήσῃ γεγονότα ἄκρας λεπτότητος καὶ τὰ ὁποῖα ἡ αὐστηροτέρα κριτικὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ σαλεύσῃ· Δημόσιος διδάσκαλος κατὰ τὸ 3ον τῆς ζωῆς του, ἐπιφορτισμένος ἐπὶ 7 ἔτη τὴν ἀνατροφὴν ἡγεμονόπαιδος, περισπώμενος συνήθως ἀπὸ τὸν θόρυβον τῶν αὐλῶν, συνέγραψεν ἑκατοντάδας συγγραμμάτων παντοίας ὕλης καὶ τὰ ὁποῖα ὅλα πλουτοῦσιν ἀπὸ τόσα γεγονότα καὶ ἰδέας, ὥστε υπερβαίνουσι πᾶσαν φαντασίαν.

Αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις, μεταξύ τῶν ὁποίων εὗρέθη, ἐξηγοῦσι τὴν γονιμότητα καὶ ἔκτασιν τῶν συγγαμμμάτων του, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἔμβω εἰς τὴν ἀφήγησιν τοῦ βίου του.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐγεννήθη τὸ 1 ἔτος τῆς 99 ὀλυμπιάδος, ἤγουν 384 πρὶν Χριστοῦ, εἰς τὰ Στάγειρα ἑλληνικὴν ἀποικίαν τῆς Μακεδονίας, κτισθεῖσαν ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδος εἰς παράλιον καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Χερσονήσου, τῆς ὁποίας τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην κατέχει τὸ ὄρος τοῦ Ἄθωνος. Τὰ Στάγειρα καὶ ὁ μικρὸς τῶν λιμνῶν δὲν φαίνονται ἀσήμαντα εἰς τὴν ἱστορίαν· διότι εἰς ὅλα τὰ μεγάλα συμβεβηκότα, τὰ ὁποῖα ἐτάραξαν τὴν Ἑλλάδα, ἤκουοντο καὶ αὐτὰ· λ. χ. κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου, τὴν ἀντιζηλιαν τῆς Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν καὶ ἀργότερα κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ Φιλίππου, πατρός τοῦ Ἀλεξάνδρου. Κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην, τὰ Στάγειρα εἶνε ὁ σημερινὸς Σταυρός, ὅστις φυλάττει καὶ ἔχνη τοῦ ἀρχαίου του ὀνόματος. Ἐκ τῆς μητρὸς του Φαιστιάδος, ἧς πρῶτως ἑστερήθη, κατάγεται ἀπὸ οἰκογενεῖάν τινα τῆς Χαλκίδος· ὁ πατὴρ του Νικόμαχος ὑπῆρξεν ἰατρός καὶ φίλος τοῦ Ἀμύντα Β', βασιλεύσαντος εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τὰ 393—389. Ὁ Νικόμαχος οὗτος συνέγραψε βιβλία τινὰ τῆς ἱατρικῆς καὶ φυσικῆς καὶ ἦν, κατὰ τὸν Διογένη τὸν Λαέρτιον, ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μυχάονος τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Καὶ μάλιστα φαρμακευτικὴ τις σκευασία φέρει τὸ ὄνομα τούτου, τὴν ὁποίαν μετ' ἐπισίνου ἀναφέρει ὁ Γαληνός. Ἡ ὑψηλὴ αὐτοῦ θέσις εἰς τὴν αὐτὴν ἐνὸς βασιλείως, ἢ λαμπρότης τῆς καταγωγῆς του καὶ τὸ εἶδος τῶν ἔργων του ἐπενήργησαν βεβαίως εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ υἱοῦ του. Φίλιππος, ὁ νεώτερός τῶν υἱῶν τοῦ Ἀμύντα, ἦτο σχεδὸν ὁμήλικος μὲ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ εὐκόλως δύναται τις νὰ συμπεράνη ὅτι ἀπὸ τὴν μικρὰν τῶν ἡλικίαν ἤρχισαν αἱ μεταξύ των σχέσεις καὶ προδιέθεσαν τὸν Φίλιππον εἰς τὸ νὰ ἐμπιπτῆ ἐπὶ τέλους καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ διαδόχου του εἰς αὐτόν. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὸν θάνατον τοῦ πατρός του δὲν εἶχεν εἰσέτι 17 ἔτη· διότι πρὸ τούτων αὐτός, ὁ ἀδελφός του καὶ ἡ ἀδελφὴ του ἦσαν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν φίλου τινός τῆς οἰκογενείας του, τοῦ Προξένου ἐξ Ἀταρνέως, πόλεως ἐν Μυσίᾳ ἀντικρὺ τῆς Λέσθου, καὶ ὅστις κατόκει τότε τὰ Στάγειρα. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐτήρησε πρὸς τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ καὶ τὴν σύζυγόν του, ἧτις τὸν ἐπεμελεῖτο ὡς μήτηρ, τὴν πλέον σταθερὰν εὐγνωμο-

σύνην. Διὸ καὶ εἰς τὴν διαθήκην του, τὴν ὁποῖαν δύναται τις νὰ ἀναγνώσῃ ὀλοσχερῶς εἰς τὸν Διογένη, τὸν Λαέρτιον, διατάττει νὰ ἀνατεθῶσιν εἰκόνες πρὸς μνήμην των· καὶ ἔτι πλέον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Προξένου εἰς ἔνδειξιν περισσοτέρας εὐγνωμοσύνης υἱοθέτησε τὸ ὄρφανόν τούτου, μάλλον ὅτι εἶχε τέκνα, καὶ τῷ ἔδωκεν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του Πυθιάδα. Ἐνδιατρίβω εἰς τὰς λεπτομερεῖας αὐτάς, τὰς ὁποίας ὁμοφώνως οἱ βιογράφοι βεβαιοῦσι, διὰ νὰ ἀναιρέσω τὰς περὶ ἀγνωμοσύνης μέμφεις, τὰς ὁποίας κατ' αὐτοῦ πολλάκις ἐξετόξευσαν. Ἡ εὐγνωμοσύνη, καθὼς καὶ ἄλλα τινὰ ἱστορικὰ θέλουσι τὸ ἀποδείξει, ἦτο ἡ πλέον περιφανὴς ἀρετὴ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ δὲν εἶνε διόλου πιθανόν ὅτι ἔλειψεν ἀπὸ τὸ καθῆκον τοῦτο διὰ μόνον τὸν διδάσκαλόν του, ἐνῶ τὸ ἐξεπλήρωσεν ἀκριβῶς διὰ τόσους ἄλλους. Ὁ Δ. Λ. διέσωσε τὴν διαθήκην του, ἐν ᾗ εἰκονίζεται ἀξιολογώτατα ὁ χαρακτήρ του, διότι δὲν λητμονεῖ οὐδένα ἐκ τῶν περὶ αὐτόν. Μεταγενέστεροι βιογράφοι ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Ἐπικούρου—ὅστις ὡς γνωστόν καὶ ἄλλους ἐκατηγόρησεν ἀποκαλῶν τὸν μὲν Δημόκριτον Ληρόκριτον, τὸν δ' Ἡράκλειτον Μίθυσον καὶ λ. π.—διέδωσαν πολλὰ ἐναντία ὡς πρὸς τὴν νεότητα τοῦ Ἀριστοτέλους· ὅτι δηλ. δαπανήσας ὅλην του τὴν περιουσίαν εἰς ἄτακτον βίον, ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ στρατιώτης καὶ ἀργότερα φαρμακοπώλης « Καὶ Ἀριστοτέλην ἄσωτον καταφαγόντα τὴν πατρῶν οὐσίαν, στρατεύεσθαι, φαρμακοπωλεῖν » Διογ. Λαέρτ. Διὰ νὰ πεισθῶμεν περὶ τοῦ ἀβασίμου ὄλων τούτων, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας χάριν σπουδῆς τὸ 17 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἀδύνατον λοιπὸν εἶνε, ὅσῃν πρωϊμότητα εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ ἂν ὑποθέσῃ τις εἰς αὐτόν, ἀδύνατον εἶνε νὰ πιστεύσῃ ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡλικίαν διήλθε δι' ὄλων αὐτῶν τῶν δοκιμασιῶν.

Τὸ πιθανώτερον εἶνε ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν ἡλικίαν ὁ Κηδεμῶν του, ἄγρυνος πάντοτε ἐπ' αὐτοῦ, τὸν ἐπεμψεν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος διὰ νὰ τελειώσῃ τὰς σπουδὰς του, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀρχίσει ὑπὸ τὸν πατέρα του καὶ ἐξακολουθήσει ἔπειτα ὑπὸ τὸν Πρόξενον. Ἄλλ' ὁ Ἀριστοτέλης τότε εἶδε τὸν Πλάτωνα ἐπ' ὀλίγον καιρὸν, ἐὰν εἶδεν αὐτόν. Διότι κατ' αὐτὸ τὸ ἴδιον ἔτος, τὸ 6'. τῆς 103 Ὀλυμπιάδος, ὁ Πλάτων ἀνεχώρησε 2αν ἡδὴ φορὰν διὰ

τὴν Σικελίαν, ὅπου ἔμεινε σχεδὸν τρία ἔτη καὶ ἐπανῆλθε τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἰδίας αὐτῆς Ὀλυμπιάδος. Ὁ Ἀριστοτέλης; εἶχε λοιπὸν εἴκοσιν ἔτη περιπου, ὅταν ἤρχιστε νὰ ἀκροάζηται τὰ μαθήματα τοιούτου διδασκάλου. Καὶ κατὰ πρῶτον ὁ Πλάτων ἐπῆνει τὸν Ἀριστοτέλην, ἀποκαλῶν αὐτὸν τὸν νοῦν τῆς σχολῆς του, ὑπανιτιμόμενος τὴν ὑπεροχὴν τῆς διανοίας του καὶ παραβάλλων αὐτὸν πρὸς τὸν Ξενοκράτην ἔλεγε «Τῷ μὲν μύωπος δεῖται, τῷ δὲ χαλινοῦ.» Ἐψεγε μόνον αὐτὸν διὰ τὸ δηκτικὸν τοῦ χαρακτηριστοῦ καὶ τὸν μέχρι ὑπερβολῆς καλλωπισμὸν του, ἴσως διότι ἦτο ἄττημος «Τραυλὸς τὴν φωνὴν ἀλλὰ καὶ ἰσχυροσκελὴς ἦν καὶ μικρόμματος, ἐσθῆτι τε ἐπισήμῳ χρώμενος καὶ δακτυλίοις καὶ κουρᾷ» Διογένης Λαέρτιος. Συγγραφεῖς τινες πολὺ μεταγενέστεροι τούτου προσεπάθησαν νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ μαθητὴς δὲν εἶχε πρὸς τὸν διδάσκαλόν του τὸ ὀφειλόμενον σέβας οὐδὲ ἐδείκνυε τὴν πρέπουσαν εὐγνωμοσύνην του ὁ Αἰλιανὸς μάλιστα κατὰ τὴν μαρτυρίαν Εὐβουλίδου τινός, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀναρέσει ὁ Ἀριστοκλῆς, δίδωσθε πάλιν αὐτοῖς τοὺς γελοίους μύθους, τοὺς ὁποίους ἐπικνέλαθον καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλοι πάλιν βεβαιοῦσι τὸ ἐναντίον καὶ προσθέτουσιν ὅτι πρὸς ἔνδειξιν τοῦ σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ του διὰ τὸν διδάσκαλον, καθιέρωσεν αὐτῷ βωμὸν μὲ ἐπιγραφὴν, ἥτις ὑπερύψωνε τὰς ἀρετὰς τοῦ «ἀνδρός, τὸν ὁποῖον οὔτε ἡ κακία δύναται νὰ προσβάλῃ.» Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς αὐτὴν τὴν φημισθεῖσαν ἔχθραν ἦτο τὸ τὸ ἀντίθετον τοῦ πνεύματος τῶν δύο φιλοσόφων. Οἱ μεταγενέστεροι δυσγενῶς φερόμενοι πρὸς τὸν Ἀριστοτέλην μετεποίησαν εἰς προσωπικὴν ἔχθραν τὸν ἀνταγωνισμὸν τῶν αἰσθημάτων. Ὁ Στάρ, ὁ νεώτερος καὶ ἀκριβέστερος τῶν βιογράφων τοῦ Ἀριστοτέλους, πᾶν εὐλόγως ἐνδιατρίβει εἰς τὸ περιάλητον χωρίον τῶν Νικομαχείων ἠθικῶν, βιβλίον α. κεφ. 4ον, ἐν ᾧ ὁ Ἀριστοτέλης δίδει προσωπικὴν μαρτυρίαν τῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον αἰσθημάτων του διότι πραγματευόμενος περὶ τίνος θεωρίας, τὴν ὅποιαν πειρᾶται νὰ ἀνασκευάσῃ, ἀρχεται οὕτω «καὶ τοι προσάντους τῆς ταιαύτης ζήτησεως γενομένης, διὰ τὸ φίλους ἄνδρας εἰσαγαγεῖν τὰ εἶδη, ὁῶς εἰς δ' ἂν ἴσως βέλτιον εἶναι καὶ δεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ γε τῆς ἀληθείας καὶ τὰ οἰκεία ἀναιρεῖν, ἄλλως τε καὶ φιλοσόφους ὄντας ἀμφοῖν γε ὄντοιν φίλοι, ὅσιν προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν» ἦγουν

μόλον ὅτι ἡ ζήτησις αὐτὴ ἀποβαίνει δυσχερής, διότι φίλοι ἄνδρες εἰσήγαγον τὰ εἶδη, ἀλλὰ προτιμότερον εἶνε καὶ μάλιστα φιλόσοφοι νὰ θέσωσι κατὰ μέρος τὰ προσωπικά των αἰσθημάτων καὶ νὰ μὴ ἀποβλέψωσιν εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ἀληθείας. Μόλον ὅτι δὲ καὶ τὰ δύο αὐτὰ μᾶς εἶνε ἀγαπητά, καθῆκον μᾶς ἐπιτάττει νὰ προτιμήσωμεν τὴν ἀλήθειαν· « ὅτιον προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν ».

Ἐπέναντι τοιαύτης φανερᾶς καὶ ἀκριβοῦς μαρτυρίας δυσκολεύεται νὰ ἐννοήσῃ τις πῶς ἡ ἱστορία κατέφυγεν εἰς ἄλλας πηγὰς. Προσθέτομεν μάλιστα ὅτι τοιαύτη γνώμη δὲν ἐρρίφθη ἐκεῖ διὰ τὸν τύπον καὶ χάριν φιλοφροσύνης· διότι εἰς ὅλην τὴν διαμάχην τοῦ Ἀριστοτέλους μετὰ τοῦ Πλάτωνος, ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν ἰδεῶν, πάντοτε καίτοι ὑπερασπιζόμενος τὰ δικαίωματα τῆς ἀληθείας, ἐτήρησε μετ' εὐλαθείας τὸ πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ τὴν περιόριαν αὐτοῦ σέβας. Μία ἄλλη ἀντιζηλία, ὀλιγοθύλλητος μὲν ἀλλὰ μᾶλλον πραγματικὴ, εἶνε ἡ μετὰ τοῦ Ἰσοκράτους, ἃν καὶ ὁ ἄσιδμος Κοραΐς εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ Ἰσοκράτους δὲν τὴν παραδέχεται. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐναντίος τοῦ Ἰσοκράτους ὡς πρὸς τὸ περίεργον καὶ ὑπτιον ὕψος, τὸ ὁποῖον εἰσήγεν εἰς τὴν ρητορείαν, ἤνοιξε σχολῆν εἰς τὴν ὁποίαν ἰδίδασκε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ρικέρωνος, τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας μετὰ ταῦτα κατεχώρισεν εἰς τὰ περὶ ρητορικῆς συγγραμμάτα του. Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τοιαύτῃ περιστάσει ὁ Ἀριστοτέλης ἔλεγε « αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ἰσοκράτην δ' εἰς ἀνῆλεγειν ».

Ἐγύμναζε τοὺς μαθητὰς του νὰ ὑποστηρίξωσι προτάσεις καὶ συνάμα ἐξήσκει αὐτοὺς· νὰ τὰς ἐφαρμόζωσιν εἰς τὴν ρητορικὴν « καὶ πρὸς θέσιν συνεγύμναζε τοὺς μαθητὰς, ἅμα καὶ ρητορικῶς ἐπασκῶν » Δ. Λ. Ἴσως δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς περιστάσεως ὁ Φίλιππος ἐνόησεν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰατροῦ τοῦ πατρὸς του καὶ εἰς τὸν ἑταῖρον τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἔμελλε μετὰ ταῦτα νὰ διδάξῃ τὴν ρητορικὴν εἰς τὸν μέλλοντα κατακτητὴν τῆς Ἀσίας. Καὶ φαίνεται μάλιστα ὅτι ἡ διαμάχη τοῦ Ἀριστοτέλους ἦτο τόσον σφοδρὰ, ὥστε πολλοὶ τῶν μαθητῶν τοῦ γηραιοῦ ρήτορος ἀνέλαβον τὴν ὑπεράσπισίν του καὶ μάλιστα ἐπὶ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς καὶ τοῦ Ἀθηναίου ἐσώζετο τοιαύτη τις ἀπολογία. Ὀλίγον τέλος πάντων ἐνδιαφέρον πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὰς μετὰ τοῦ Ξενοκράτους συζητήσεις,

τοῦ δευτέρου διαδόχου τοῦ Πλάτωνος εἰς τὴν Ἀκαδημίαν· ἐπειδὴ ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν ἀξίωσιν εἰς τὴν δι-
 αδοχὴν τοῦ διδασκάλου του, τοῦ ὁποίου τὸ σύστημα πάντοτε κατε-
 πολέμησεν. Ἐπειτα ὁ Ἀριστοτέλης καὶ Ξενοκράτης φαίνονται στε-
 νῶς συνδεδεμένοι, διότι ὀλίγους μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πλάτω-
 νος συνεταξείδευσαν διὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· ὥστε ὅλαι αὐταὶ αἱ
 θρυλληθεῖσαι ἔχθραι τοῦ Ἀριστοτέλους μετὰ τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἰσο-
 κράτην καὶ Ξενοκράτην δὲν ἔχουσι τὸν ὄδελφρον ἐκεῖνον χαρακτή-
 ρα, τὸν ὁποῖον ἠθέλησάν τινες νὰ προσάψωσιν. Ἐξ ὧν ὅμως αὐτῶν
 τῶν διηγήσεων συνάξεται ὅτι πρὶν τοῦ θανάτου τοῦ Πλάτωνος « 348
 ἔτη Π. Χ. » ὁ Ἀριστοτέλης δὲν εἶχεν ἔτι ἀνοίξει τὴν φιλοσοφικὴν
 σχολὴν του, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ μαθήματα τῆς ρητορικῆς ἐγνωρίσθη
 πρότερον.

Διὰ τὴν ἰκανότητα λοιπόν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν εἰς τοῦτο τὸ εἶδος
 καὶ διὰ τὰς παλαιὰς του σχέσεις μετὰ τὴν αὐλὴν τῆς Μακεδονίας, οἱ
 Ἀθηναῖοι τὸν ἐξέλεξαν πρέσβυν παρὰ τῷ Φιλίππῳ— ἂν πρέπη νὰ
 πιστεῦσωμεν ἀμφίβολόν τινα μαρτυρίαν τοῦ Ἐρμίππου, τὴν ὁποίαν
 ἀναφέρει Δ. ὁ Λ.—διὰ τὸν ἐξῆς σκοπόν. Ὁ Φίλιππος εἶχε κα-
 τεδικρίσει ἐν Θράκῃ πολλὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, κηρυγμένας ὑπὲρ
 τῶν Ἑλλήνων, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τὰ Στάγειρα. Ὁ υἱὸς τοῦ
 Νικομάχου ἔλαβε τὴν δυσχερῆ ἐντολὴν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν νικη-
 τὴν Μακεδόνα τὴν ἀνάκτισιν τῶν καταστραφεισῶν πόλεων· φαίνεται
 ὅμως ὅτι δὲν ἐπέτυχε τὸν σκοπόν του τότε, ἀλλὰ πολὺ ἀργότερα καὶ
 πιθανῶς ἀπὸ τὸν υἱὸν του Ἀλέξανδρον. Ὅπως δὴποτε ὁ Πλάτων
 ἐτελεύτησε κατὰ τὴν ἀπουσίαν του (348 π. Χ.). Μετὰ τὴν ἐπι-
 στροφὴν του ἔπλευσε νὰ ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἀθηνῶν, διότι τότε οἱ φί-
 λοι τῶν Μακεδόνων δὲν ἠγαπῶντο. Ὁμοῦ λοιπόν μετὰ τὸν Ξενοκρά-
 την ἀπῆλθε πρὸς Ἐρμείαν ἐκ πόλεως Ἀταρνέως ἐν Ἀσίᾳ, ὅστις λέ-
 γεται ὅτι ἦτο ἐκ τῶν τακτικῶν φοιτητῶν του εἰς τὰ μαθήματα τῆς
 ρητορικῆς. Καὶ ἴσως μάλιστα αἱ πρῶται σχέσεις τοῦ Ἀριστοτέλους
 μετὰ τοῦ Ἐρμεία ἤρχισαν εἰς τὰ Στάγειρα διὰ τοῦ Προξένου, κατα-
 γομένου καὶ τούτου ἀπὸ τὸν αὐτὸν τόπον, ὡς προαναφέραμεν. Ὁ
 Ἐρμείας ἦτο δοῦλος τυράννου τινὸς τοῦ Ἀταρνέως, τοῦ Βύβουλου,
 καὶ τὸν ὁποῖον διεδέχθη διὰ μόνης τῆς ἰκανότητός του ὑψωθείς εἰς

αὐτὴν τὴν λαμπρὰν καὶ ἐπικίνδυνον θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὀλίγον χρόνον ἔμεινε· διότι ἀπέθανε θῦμα τῆς προδοσίας τοῦ 'Ροδίου Μέντορος—ἀδελφοῦ τοῦ Μέμνονος, ἀρχηγοῦ τοῦ 'Ελληνικοῦ στρατοῦ. ὑπὸ τὸν μισθὸν τοῦ 'Αρταξέρξου βασιλέως τῆς Περσίας—καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἐλευθερία τῶν ἑλληνικῶν πόλεων ἀπώλεσε τὸ ἰκανώτερον καὶ γενναϊότερον στήριγμα. Ἡ τοιαύτη καταστροφή καθέως κατελύπησε τὸν 'Αριστοτέλην, διότι καὶ τὸ ταξιδιὸν του παρὰ τῷ 'Ερμείᾳ εἶχε βεβαίως πολιτικὸν τινα σκοπὸν. Τὸ ἄλγος τῆς ψυχῆς του ἐκδηλοῦται ὑπὸ δύο τινῶν τὰ ὁποῖα διεσώθησαν· τὸ ἓν εἶνε ἐκείνος ὁ θαυμαστὸς ὕμνος καὶ παιὰν πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν μνήμην τοῦ τυράννου 'Αταρνέως, τοῦ ὁποίου τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀπλότητα καὶ τὴν ἀλγεινὴν ἔμπνευσιν οὐδεὶς τῶν ποιητῶν ὑπερέβαλετο, ὡς ἀποφαίνεται ὁ Barthelemy Ste Hilaire, ὁ κλεινὸς μεταφραστὴς τῶν περισσοτέρων τοῦ 'Αριστοτέλους συγγραμμάτων. Εἶνε τοσοῦτον ὠραῖος, ὥστε ἐπιτραπήτω μοι ἡ ἀνάγνωσίς του· προτάτω ὅμως τὴν μετάφρασίν του εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς διὰ νὰ ἐνοηθῇ εὐκολώτερον καὶ ἐκτιμηθῇ δεόντως. «Ὡ ἀρετὴ, ἡ πρόξενος πολλῶν μόχθων εἰς τοὺς θνητοὺς, καὶ ἥτις εἶσαι τὸ πολυτιμότερον ἀγαθὸν τοῦ βίου, διὰ σέ, ὦ σεμνὴ παρθένος, αἱ Ἕλληνες ριψοκινδυνεύουσι τὴν ζωὴν των καὶ ὑποφέρουσι τοὺς πλέον σκληροὺς κόπους. Πληρῶν τὰς ψυχὰς ἀπὸ καρπῶν ἀθάνατον, ἀνώτερον καὶ ἀπὸ τὸν χρυσὸν καὶ ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τῆς συγγενείας καὶ ἀπὸ τὸν γλυκερὸν ὕπνον· διὰ σέ ὁ θεὸς 'Ηρακλῆς καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Λήδας ὑπέφεραν τόσα δεινά· τὰ ἔργα αὐτῶν ἔπλεξαν τὸν ἔπαινον τῆς δυνάμεώς σου. Ὁ 'Αχιλλεὺς καὶ ὁ 'Εκτωρ κατέβησαν εἰς τὸν 'Αδην διὰ μόνην τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σέ ἀποκτήσωσι· ὡσαύτως καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ κάλλους σου ἐστέρησε τοῦ φωτὸς τὸν ἔντροπον 'Αταρνέως· διὸ σέ τὸν δοξασθέντα διὰ τὰς μεγάλας σου πράξεις θέλουσι τιμῆσειν ἀθάνατον αἱ Μοῦσαι, αἱ θυγατέρες τῆς Μνημοσύνης, αἱ αὔξουσαι τὸ σέβας τοῦ Ξενίου Διὸς καὶ τὸ βραβεῖον τῆς σταθερᾶς φιλίας

'Αρετὰ πολύμοχθε γένει βροτείῳ

Θήραμα κάλλιστον βίῳ·

σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς,

καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν 'Ελλάδι πότμος

καὶ πόνους τλῆναι μαλεροῦς ἀνάμαντας·
 τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις
 καρπὸν τ' ἀθάνατον χροσσοῦ τε κρείσσω
 καὶ γονέων μαλακαυγητοῦ θ' ὕπνου·
 σεῦ δ' ἔνεχ' οὐκ Διὸς Ἑρακλῆος Λήδας τε κούροι
 πόλλ' ἀνέτλασαν ἔργοις
 σὺν ἀγρεύοντες δύναμιν
 σοῖς δὲ πόθοις Ἀχιλλεύς
 Αἴας τ' Αἴδαο δόμους
 ἤλθεν· σᾶς δ' ἔνεκεν φίλιου
 μορφᾶς καὶ Ἀταρνέως ἔντροφος ἀελίου χήρωσεν αὐγὰς.
 τοιγάρ ἀοίδιμος ἔργοις
 ἀθάνατόν τέ μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι
 Μναμοσύνας θύγατρεις,
 Διὸς Ξενίου σέβας ἀΐξουσαι φιλίας τε γέρας βεβαίου.

Τὸ ἄλλο εἶνε ἐπιγραφή ἐκ τεσσάρων στίχων σωζομένη παρὰ Διογ. τῷ Λαερτ. καὶ τὴν ὁποίαν ἔθεσεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος, ἢ κατ' ἄλλους ἐπὶ τοῦ μαυσωλείου, τὸ ὅποιον δι' ἐπιμελείας του ἐστήθη διὰ τὸν φίλον του εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς ναόν. Εἶχε δὲ οὕτω: εἷς βασιλεὺς τῆς Περσίας, παραβάτης τῶν ἐνόμων, ἔκτεινε τοῦτον, ὃν θλέπετε. Εἷς γενναῖος ἐχθρὸς ἤθελε τὸν νικήσει διὰ τῶν ὅπλων ἄλλ' ὁ ἄπιστος αὐτὸς τὸν συνέλαβεν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλίας.

Τὸν δε πὸτ' οὐχ ὁσίως παραβάς μακάρων θέμιν ἀγνήν
 ἔκτεινε Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς,
 οὐ φανερώς λόγῃ φρονίσις ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
 ἀλλ' ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος· δολίου.

Προτέτι ἐνυμφεῦθη τὴν κόρην τοῦ Ἑρμείου Πυθιάδα, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος κατέλιπε μετὰ θάνατον, καὶ κατέφυγε μετ' αὐτῆς εἰς Μιτυλήνην διὰ νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τῶν Περσῶν. Παρέμεινε δὲ ἐκεῖ δύο ἔτη περίπου (μέχρι τοῦ 343 π. X.). Φαίνεται ὅτι συνέζησε μετὰ τῆς συζύγου ἐν καλῇ ἀρμονίᾳ, διότι εἰς τὴν διαθήκην του παραγγέλει νὰ καταθέσωσιν εἰς τὸν τάφον του καὶ τὰ ὄστα τῆς Πυθιάδος. Ἀλλὰ καὶ αἱ σχέσεις τοῦ Ἀριστοτέλους

μετὰ τοῦ τυράννου τοῦ Ἀταρνέως ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς παντός ἐν-
 δους συκοφαντίας, ἐπίσης γελοίας, ὡς καὶ τὰς προεκθεθείσας. Δὲν
 γνωρίζομεν ἂν ὁ Ἀριστοτέλης εὗρίσκετο εἰς Μιτυλήνην ὅταν ὁ Φί-
 λιππος τὸν προσεκάλεσε παρ' αὐτῶν διὰ τὰ διευθύνει τὴν ἐκπαίδευ-
 σιν τοῦ Ἀλεξάνδρου (343 π. Χ.), ὅστις ἤγε τότε τὸ 13ον ἔτος τῆς
 ἡλικίας του· διότι καὶ ἡ πρὸς τὸν φιλόσοφον ἐπιστολὴ τοῦ Φιλίππου,
 (1) ἀβεβαία τὴν γνησιότητα, μολονότι τὴν ἀναφέρει ὁ Αὐλογέλιος
 καὶ Δίων ὁ Χρυσόστομος, δὲν ἀναφέρεται εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν· ἐν
 αὐτῇ ὁ Φίλιππος κοινοποιεῖ εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, τὸν μέλλοντα δι-
 δάσκαλον τοῦ διαδόχου του, τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ του καὶ ἀπο-
 δεικνύεται μόνον, καθὼς τὸ παρατηρεῖ ὁ Στάρ, ὅτι αἱ σχέσεις τοῦ
 Φιλίππου μετὰ τοῦ ἐταίρου τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἦσαν καὶ συ-
 χναὶ καὶ στεναί. Μολονότι δὲ ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν
 διήρκεσε πλέον τῶν τεσσάρων ἐτῶν—ὀλίγα σχετικῶς πρὸς τὰ
 πολλὰ ἐλαττώματα τοῦ μαθητοῦ του, τὰ ὅποια ὤφειλε νὰ διορ-
 θώσῃ, προελθόντα ἀπὸ τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀνατροφὴν, δοθεῖσαν
 ὑπὸ τοῦ Λεωνίδα συγγενοῦς τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ τοῦ Λυσιμάχου—
 ἐξήσκει ὅμως ἐπ' αὐτοῦ ἰσχυρὰν ἐπιρροὴν καὶ κατώρθωσε νὰ λάβῃ
 ἐπὶ τοῦ ὀρμητικοῦ του χαρακτήρος ὑπεροχὴν, τὴν ὁποίαν πάντοτε
 διетήρει. Τὰ μαθήματα εἰς τὰ ὅποια τὸν ἐνησχόλει κυρίως ἦσαν ἡ
 ἠθικὴ, ἡ πολιτικὴ, ἡ ρητορεία, ἡ ποίησις καὶ ἡ μουσικὴ· πρὸς δὲ ἡ
 φυσικὴ καὶ αὐτὴ ἡ ἱατρικὴ. Ἄλλ' εἰάν ἀναμνησθῶμεν τὸν πρακτι-
 κὸν νοῦν τοῦ Ἀριστοτέλους, πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ταῦτα ἐδιδά-
 χθησαν κατὰ τὸ μέτρον τῆς ὠφελείας αὐτῶν εἰς ἓνα βασιλέα.
 Φαίνεται δὲ, εἰάν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν τὴν ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν
 ἀναφέρει ὁ Αὐλογέλιος καὶ Πλούταρχος εἰς βίον Ἀλεξάνδρου, ὅτι ὁ
 Ἀλέξανδρος περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὰς σπουδὰς τῆς μεταφυσικῆς

(1). Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει ὡς ἀκολούθως.

Φίλιππος Ἀριστοτέλει εὐ πράττειν.

Ἴσθι μοι γεγονότα υἱόν. Πολλὴν οὖν τοῖς θεοῖς χάριν ἔχω, οὐχ
 οὕτως ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ παιδός, ὡς ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν ἡλικίαν
 αὐτὸν γεγονέναι. Ἐλπίζω γὰρ αὐτὸν, ὑπὸ σοῦ τραφέντα καὶ παιδευ-
 θέντα, ἄξιον ἔσσεσθαι καὶ ἡμῶν καὶ τῆς τῶν πραγμάτων διαδοχῆς.

τὰς ὁποίας ἤρχισεν ὑπὸ τὸν Ἀριστοτέλην· διότι ἐν τῷ μέσῳ τῶν
 κατακτῆσεών του γράφει πρὸς τὸν διδάσκαλόν του, ἐπιπλήττων
 αὐτὸν διὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν θεωρειῶν, τὰς ὁποίας μόνος ἤθελε
 νὰ γνωρίζῃ, διὰ νὰ διαφέρῃ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων κατ' αὐτάς. Ὁ
 Ἀριστοτέλης ἀποκρίνεται ὅτι τὰς ἐδημοσίευσε καὶ δὲν τὰς ἐδημο-
 σίευσεν, ὑπονοῶν βεβαίως ὅτι ὅσοι τὸν ἠκροάσθησαν ἐκεῖνοι καὶ θὰ
 τὰς ἐννοήσωσιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ εἶνε ἀμφιβόλος· τὸ
 βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ ἔκδοσις τοῦ Ὀμήρου, τὴν ὁποίαν ὁ κατακτητὴς
 εἶχε πάντοτε ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν του, ἐπεθεωρήθη ἀπὸ τὸν
 Ἀριστοτέλην καὶ ὅταν νικητὴς ἐν Θήβαις δὲν εἶχε φεισθῆ εἰμὴ μόνον
 τῆς οἰκίας τοῦ Πινδάρου, βεβαίως εἶχεν ὠφελῆθαι ἀπὸ τὰ μαθήμα-
 τα τοῦ διδασκάλου του περὶ ποιητικῆς καὶ ἐπομένως θὰ ἐγένετο μέ-
 γας ποιητὴς, ἐὰν ἤθελε. Ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε συντάξει καὶ συγγράμ-
 ματὰ τινα μόνον πρὸς χρῆσιν τοῦ μαθητοῦ του· μεταξύ τούτων
 ἀριθμῆται τὸ περὶ βασιλείας, κατὰ τὸν Διογένην τὸν Λαέρτιον, ὅπερ
 δὲν σώζεται. Ἄλλ' ἡ σφαιρομένη ρητορικὴ πρὸς Ἀλέξανδρον δὲν
 πρέπει νὰ συγκαταριθμηθῆ μεταξύ τούτων, ὡς μὴ γνησία. Καλ-
 λισθένης ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις κατὰ σύστασίν του
 συνώδευσε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἔγεινε θῦμα τῶν
 ὑποφίλων του, ἠκροάζετο μετὰ τοῦ Θεοφράστου καὶ Μαρσύα, ὅστε-
 ρον γενομένου στρατηγοῦ καὶ ἱστορικοῦ, τὰ παραδιδόμενα μαθήματα
 ἐν Πέλλῃ εἰς τὰ καλούμενα Νυμφαῖα ἀνάκτορα, εἰς ἃ κατῴκει ὁ
 Ἀριστοτέλης μετὰ τὸν βασιλόπαιδα μαθητὴν του καὶ ἐνίοτε εἰς τὰ
 Στάγειρα, ἀφοῦ ἀνεκτίσθησαν. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε 17 ἔτη, ὅτε ὁ
 πατὴρ του, στρατεύων κατὰ τοῦ Βυζαντίου, ἀνέβησεν εἰς αὐτὸν τὴν
 διεύθυνσιν τῶν κοινῶν. Ἐντῷ δικστήματι τούτῳ ὁ Ἀριστοτέλης δὲν
 ἔπαυσε νὰ τῷ δίδῃ συμβουλὰς, ἀλλ' αἱ τακτικαὶ σπουδαὶ διεκό-
 πησαν καὶ εἰς τὰ 338 βλέπομεν τὸν Ἀλέξανδρον δεκαοκταετῆ τὴν
 ἡλικίαν, μαχομένον μετὰ τῶν πρώτων εἰς τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μά-
 χην, ἧτις καὶ ἀπεφάσισε τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ἀριστοτέλης
 ἔμεινεν ἔτι ἐν ἔτος πλησίον τοῦ μαθητοῦ του, ἀφ' οὗ οὗτος ἐβασίλευσε
 μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς του, καὶ ἐγκατέλειψε τὴν Μακεδονίαν εἰς
 τὰ 335 π. Χ., ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἠτοιμάζετο νὰ στρατεύσῃ διὰ
 τὴν Ἀσίαν τὸ δεύτερον ἔτος τῆς 111 Ὀλυμπιάδος. Ἐλθὼν εἰς Ἀ-
 θήνας ἔμεινεν 13 ἔτη μετὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτε καὶ
 ἀνεχώρησε. Κατ' αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἐποχὴν ἤνοιξε σχολεῖον φιλοσο-
 φίας εἰς ἓν ἀπὸ τὰ γυμνάσια τῆς πόλεως, ὀνομαζόμενον Λύκειον, ὅπου
 ἐδίδασκε περιπατῶν· ἔπειτα ὅμως ἐκάθισεν. (ἀκολουθεῖ).

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΔΙΔΑΣΚΩΝ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

ΙΩΑΝΝΗΣ και ΜΑΡΙΑ

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἐμπορός τις πρὸ καιροῦ εἶχεν ἀποκατασταθῆ μετὰ τῆς συζύγου του εἰς Ἰνδίας. Ἐνταῦθα δὲ κερδήσας ἱκανὰ χρήματα, ἤτοιμάσθη μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινῶν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν, τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, ὅπου διέμενον οἱ συγγενεῖς του. Ἐβρεε μεθ' αὐτοῦ τὴν σύζυγόν του καὶ δύο μικρὰ παιδία, τὸ ἐν ἄρρην, ὀνομαζόμενον Ἰωάννην καὶ ἡλικίας τεσσάρων ἐτῶν, τὸ δὲ θῆλυ, ὀνομαζόμενον Μαρίαν καὶ ἡλικίας τριῶν ἐτῶν. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, σφοδρὰ τρικυμία ἠγέρθη καὶ ὁ πιλότος εἶπεν ὅτι εὐρίσκοντο εἰς μέγαν κίνδυνον, διότι ὁ ἄνεμος τοὺς ὤθει πρὸς τὰς νήσους ὅπου ἀναμφιβόλως τὸ πλοῖον ἤθελε συντριφθῆ. Ὁ δυστυχῆς ἔμπορος μαθὼν τοῦτο, ἔλαβε μεγάλην σανίδα καὶ ἔδωκεν ἰσχυρῶς ἐπ' αὐτῆς τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ δύο μικρὰ τέκνα του· ἤθελεν ὁμοίως νὰ δεθῆ καὶ αὐτὸς ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασεν, ἐπειδὴ τὸ πλοῖον κτυπήσαν εἰς βράχον ἤνοιξε, ὅλοι δὲ ὅσοι εὐρίσκοντο ἐπὶ τοῦ πλοίου κατεβυθίσθησαν. Ἡ σανὶς ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο ἡ γυνὴ καὶ τὰ δύο τέκνα της ἔπλεεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὡς πλοιάριον, ὃ δὲ ἄνεμος τὴν ὤησε πρὸς τινα νῆσον. Τότε ἡ γυνὴ ἔλυσε τὰ σχοινία καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὰ ἐντὸς τῆς νήσου μετὰ τῶν τέκνων της.

Τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ὅταν εὐρέθη εἰς τόπον ἀσφαλείας, ἦτο νὰ πέσῃ κατὰ πρόσωπον καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν ὅστις τὴν εἴχε σώσει. Μεγάλως δὲ ἐλυπήθη διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ συζύγου της ὅστις ἦτο τοσοῦτον καλὸς ἄνθρωπος· ἐσκέπτετο ἐπίσης ὅτι αὐτὴ καὶ τὰ τέκνα της θὰ ἀπέθνησκον ἀπὸ τὴν πείναν ἢ θὰ κατετρώγοντο ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία. Ἐπροχώρησεν ὀλίγον, κατεχομένη ἀπὸ τὰς θλιβερὰς ταῦτα· ἰδέας· παρετήρησε πολλὰ δένδρα φορτωμένα ἀπὸ καρπούς· ἔλαβε βακτηρίαν καὶ ἔρριψε τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἔφαγεν αὐτὴ καὶ τὰ τέκνα της. Ἐπροχώρησεν ἀκολούθως μακρύτερον διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ὑπῆρχεν οἰκίσκος τις ἢ σπήλαιον εἰς τὴν νῆσον ταύτην· ἀλλὰ παρετήρησεν ὅτι ἦτο ἔρημος. Εὗρεν εἰς τὸν δρόμον μέγα δένδρον τὸ ὁποῖον ἦτο κοῖλον, καὶ ἀπεφάτισε νὰ διαμείνῃ ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα· ἐπλαγίασε λοιπὸν ἐκεῖ μετὰ τῶν τέκνων της, καὶ τὴν ἑπαύριον

ἐπροχώρησε τοσοῦτον ὅσον αἱ δυνάμεις τῆς τῆ ἐπέτρεπον. Ἀνεκάλυψε περιπατοῦσα φιλῆας πτηνῶν τῶν ὁποίων ἔλαβε τὰ ὠά, καὶ βλέπουσα ὅτι δὲν ὑπῆρχον ἐκεῖ οὔτε ἄγριοι ἄνθρωποι οὔτε θηρία, ἀπεφάσισε νὰ ὑποταχθῆ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν ἕν' ἀναθρέψῃ καλῶς τὰ τέκνα τῆς. Εἶχε διασώσῃ ἐκ τοῦ ναυαγίου ἕν' εὐαγγέλιον καὶ ἕν' βιβλίον προσευχῶν ταῦτα τῆ ἔχρησίμειυσαν διὰ νὰ τὰ μάθῃ ν' ἀναγινώσκουν καὶ νὰ γνωρίζουν τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ἐνίοτε ὁ υἱὸς τῆς τῆ ἔλεγε· « Μήτηρ μου, ποῦ εἶνε ὁ πατήρ μας; διατί ἐγκατέλειψε τὴν οἰκίαν μας καὶ μᾶς ἔφερεν εἰς ταύτην τὴν ἔρημον νῆσον; Μήπως δὲν θὰ ἔλθῃ πλέον νὰ μᾶς ἴδῃ; Τέκνα μου, τοῖς ἀπεκρίνετο ἡ μήτηρ των, ὁ πατήρ σας εὐρίσκεται εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔχει' ἕν' ἄλλον πατέρα ὅστις εἶνε ὁ Θεός. Εἶνε ἐδῶ, ἂν καὶ δὲν τὸν βλέπετε. Ἐκεῖνος μᾶς ἀποστέλλει καρπούς καὶ ὠά, καὶ θὰ φροντίξῃ δι' ἡμᾶς, ὅσον τὸν ἀγαπῶμεν ἐξ ὅλης καρδίας. Ὅταν τὰ παιδιὰ ἔμαθον ν' ἀναγινώσκουν, ἐνησχολοῦντο μετ' εὐχαριστήσεως εἰς ὃ, τι τὰ βιβλία ἐδίδασκον. Ἦσαν πρὸς τούτους καὶ καλοῦ χαρακτῆρος καὶ δὲν ἀντέλεγον ποσῶς εἰς τὴν θέλησιν τῆς μητρὸς των. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν, ἡ μήτηρ ἠσθένησε καὶ ἐπειδὴ ἐνόησεν ὅτι ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ, ἠνυσύγει πολὺ περὶ τῶν τέκνων τῆς, ἀλλ' ἀκολούθως ἐσκέφθη ὅτι ὁ Θεὸς εἶν' ἀγαθὸς καὶ θὰ λάβῃ φροντίδα δι' αὐτά· αὕτη δὲ ἡ ἰδέα τὴν παρηγόρησε καὶ τὴν καθυσύχασεν. Ἦτο πλαγιασμένη εἰς τὸ κίλωμα τοῦ δένδρου τῆς, ὅπου προσκαλέσασα τὰ τέκνα τῆς τοῖς εἶπε· « Μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκω, ἀγαπητά μου παιδιὰ, καὶ δὲν θὰ ἔχητε πλέον μητέρα· ἐνθυμεῖσθε ὅμως ὅτι δὲν μένετε μόνοι, διότι ὁ Θεὸς θὰ βλέπῃ ὅλας τὰς πράξεις σας. Μὴ λείπετε ποτὲ νὰ τὸν παρακαλῆτε πρωτὶ καὶ ἐσπέρας. Ἀγαπητέ μου Ἰωάννη, φρόντιζε διὰ τὴν ἀδελφὴν σου Μαρίαν· μήτηρ ἐπιπλήττης καὶ μὴ τὴν κτυπᾶς ποτέ· εἶσαι μεγαλειότερος καὶ δυνατώτερος ἀπὸ αὐτὴν· θὰ πηγαίνῃς νὰ τῆς ζητήῃς ὠά καὶ καρπούς. » Ἠθέλησεν ὁμοίως νὰ ὁμιλήσῃ καὶ εἰς τὴν Μαρίαν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη, διότι ἐξέπνευσε.

Τὰ δυστυχῆ ὄρφανὰ δὲν ἐκαταλάμβανον τί ἡ μήτηρ των ἐνόει λέγουσα τοὺς λόγους τούτους. Δὲν εἴξευρον τί σημαίνει ν' ἀποθάνῃς· ἐνόμιζον ὅτι ἐκοιμᾶτο καὶ δὲν ἐτόλμων νὰ κάμωσι θόρυβον, φοβούμενα

μήπως τὴν ἐξυπνήσωσιν. Ἄφου δὲ ἔφερον καρπούς καὶ ἐδείπνησαν, ἐπλαγίασαν πλησίον τοῦ δένδρου καὶ ἀπεκοιμήθησαν. Τὴν ἐπαύριον τὸ πρῶτ' ἐξεπλήχθησαν πολύ, ἐπειδὴ ἡ μήτηρ των ἐκοιμάτο ἀκόμῃ τὴν ἔσυρον ἐκ τοῦ βραχίονος ἀλλ' ὅταν εἶδον ὅτι δὲν ἀπεκρίνετο διόλου, ἐνόμισαν ὅτι ἦτο θυμωμένη κατ' αὐτῶν καὶ ἤρχισαν νὰ κλαίουν· ἔπειτα τῆς ἐζήτησαν συγγνώμην καὶ τῇ ὑπέσχοντο νὰ ἦνε φρονιμώτερα, ἀλλ' ἡ μήτηρ δὲν ἀπεκρίνετο διόλου. Ἐμειναν ἐκεῖ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἕως ὅτου τὸ σῶμα ἤρχισε νὰ σήπεται. Πρωῖαν τινὰ ἡ Μαρία ἐκβάλλουσα μεγάλας κραυγὰς εἶπεν εἰς τὸν Ἰωάννην «Αἰ! ἀδελφέ μου, οἱ σκώληκες τρώγουν τὴν δυστυχή μητέρα μας· πρέπει νὰ τοὺς ἀποσπᾶσωμεν ἐκεῖθεν· ἔλθε νὰ με βοηθήσης». Ὁ Ἰωάννης ἐπλησίασεν, ἀλλὰ τὸ σῶμα τοσαύτην δυσωδίαν ἀνέδιδεν ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ πλησιάσῃ εἰς τρόπον ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσιν ἄλλο δένδρον διὰ νὰ πλαγιάζωσι. Τὰ παιδία ἐξεπλήρωταν ἀκριβῶς τὴν παραγγελίαν τῆς μητρός των, καὶ ποτὲ δὲν ἔλειπον τοῦ νὰ προσεύχωνται εἰς τὸν Θεόν. Ἀνεγίνωσκον τοσοῦτον συχνὰ τὰ βιβλία των ὥστε τὰ ἤξευρον ἐκ στήθους· ὅταν ἐτελείωνον τὴν ἀνάγνωσίν των, ἔκαμναν τὸν περίπατόν των ἢ κἀλλιον ἐκάθηντο ἐπὶ τῆς χλόης, ὅπου ὁ Ἰωάννης συχναί· ἔλεγεν εἰς τὴν ἀδελφὴν του· Ἐνθυμοῦμαι ὅταν ἤμην πολὺ μικρὸς ὅτι εἴμεθα εἰς τόπον ὅπου ὑπῆρχον μεγάλαι οἰκίαι καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι· εἴχα μίαν τροφὸν καὶ σὺ ὁμοίως· ὁ πατήρ μου εἶχε μέγαν ἀριθμὸν ὑπηρετῶν, εἴχομεν καὶ οἱ δύο ὠραίας ἐσθῆτας. Αἰφνης ὁ πατήρ μας μᾶς ἔθεσεν εἰς οἰκίαν πλείουσαν ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ἔπειτα δὲ μᾶς ἔδωκεν εἰς μίαν σαινίδα· καὶ ἐκεῖνος κατεβυθίσθη εἰς τῆς θαλάσσης τὰ βάθη, ὅθεν δὲν ἐξῆλθε πλέον.— Ἄφου λοιπὸν συνέβη τοῦτο, εἶπεν ἡ Μαρία, ὁ Θεὸς τὸ ἠθέλησε διότι εἰσεύρεις καλῶς, ἀδελφέ μου, ὅτι εἶνε παντοδύναμος.

Ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία ἔμειναν ἕνδεκα ἔτη εἰς ταύτην τὴν νῆσον. Ἡμέραν τινὰ, ἐνῶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς θαλάσσης, παρετήρησαν ἐντὸς πλοιαρίου πολλοὺς μαύρους ἀνθρώπους. Κατ' ἀρχὰς ἡ Μαρία ἐφοβήθη καὶ ἠθέλησε νὰ σωθῆ, φεύγουσα, ἀλλ' ὁ Ἰωάννης τὴν ἐκράτησε καὶ τῇ εἶπεν. « Ἄς μείνωμεν, ἀδελφὴ μου· δὲν εἰσεύρεις καλῶς ὅτι ὁ Θεὸς εἶν' ἐδῶ παρὼν καὶ ὅτι θὰ τοὺς ἐμποδίσῃ νὰ μᾶς θλάψουν; » Οἱ μαῦροι οὗτοι ἀποβιθασθέντες ἐξεπλήχθησαν ἰ-

δόντες τὰ παιδιά ταῦτα ἄτινα ἦσαν ἄλλου χρώματος ἢ τοῦ ἰδικοῦ τῶν ἱδίων. Τὰ περιστοιχίζουσι καὶ τὰ ὁμιλοῦν, ἀλλ' ἀνωφελῶς, ἐπειδὴ ὁ ἀδελφός καὶ ἡ ἀδελφή δὲν ἐγνώριζαν τὴν γλώσσαν των. Ὁ Ἰωάννης ὁδηγεῖ τοὺς ἀγρίους τούτους εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦσαν τὰ ὄστ' αὐτῆς μητρὸς του, καὶ τοῖς διηγήθη ὅτι ἀπέθανεν αἰφνιδίως, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἐνόησαν. Ἐπὶ τέλους οἱ μαυροὶ τοῖς ἔδειξαν τὸ πλοιάριον των καὶ τοῖς ἔκαμαν σημεῖον νὰ εἰσέλθωσι. « Δὲν τολμῶ, εἶπεν ἡ Μαρία· οἱ ἄνθρωποι οὔτοι μᾶς προξενοῦν φόβον. » Ὁ Ἰωάννης τῇ ἀπεκρίθη. Πείσθητι, ἀδελφή μου· ὁ πατήρ μας εἶχε δούλους τοῦ ἰδίου χρώματος· ἴσως ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ ταξιδεῖόν του καὶ τοὺς ἔστειλε διὰ νὰ μᾶς ζητήσουν.

Εἰσῆλθον λοιπὸν εἰς τὸ πλοιάριον, τὸ ὅποιον τοὺς ὠδήγησεν εἰς τινα νῆσον ὀλίγον ἀπομεμακρυσμένην ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἐγκατέλιπον καὶ κατὰ κλημένην ἀπὸ ἀγρίους, οἵτινες τοὺς ὑπεδέχθησαν πολὺ καλὰ. Ὁ βασιλεὺς δὲν ἠδύνατο νὰ παύσῃ τοῦ νὰ παρατηρῇ τὴν Μαρίαν· συχὰ ἔθετε τὴν χειρὰ του ἐπ' αὐτῆς διὰ νὰ τῇ ἀποδείξῃ ὅτι τὴν ἠγάπα.

Ἡ Μαρία καὶ ὁ Ἰωάννης ἔμαθον παρεούθῃ τὴν γλώσσαν τῶν ἀγρίων τούτων καὶ ἐνόησαν ὅτι εἶχον πόλεμον πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῶν, ὅτι ἔτρωγον τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ὅτι ἐλάτρευον μέγαν ἄσχημον πύθηκα, ὅστις εἶχε πολλοὺς ἀγρίους διὰ νὰ τὸν ὑπηρετῶσιν· ὥστε μετενόουν διότι ἦλθον νὰ κατοικήσουν παρὰ τῷ φρικώδει τούτῳ λαῷ. Ἐν τούτοις ὁ βασιλεὺς ἀπήτει νὰ νυμφευθῇ τὴν Μαρίαν, ἣτις ἔλεγεν εἰς τὸν ἀδελφόν της· « Ἀγαπῶ καλλίτερον ν' ἀποθάνω παρά νὰ γίνω σύζυγος τοῦ ἀνθρώπου τούτου. — Δὲν θέλεις νὰ τὸν νυμφευθῆς ἐπειδὴ εἶνε πολὺ ἄσχημος; — ὄχι, ἀδελφέ μου, δὲν τὸν νυμφευομαι ἐπειδὴ εἶναι πολὺ κακός. Δὲν βλέπεις ὅτι δὲν πιστεύει τὸν Θεὸν καὶ ἀντὶ νὰ τὸν παρακαλῇ, προσπίπτει ἐνώπιον ἀσχήμου πύθηκος; πρὸς τούτους τὸ βιβλίον μας δὲν λέγει ὅτι πρέπει νὰ συγχωρῶμεν τοὺς ἐχθροὺς μας καὶ νὰ τοὺς κάμνωμεν καλόν, ἐνῶ ὁ κακός οὗτος ἄνθρωπος κάμνει ὅλον τὸ ἐναντίον, φονεύων τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τρώγων αὐτούς ;

Μοὶ ἐπέρχεται ἰδέα τῇ εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ἐὰν ἠδυνάμεθα, νὰ φονεύσωμεν τὸν ἄσχημον τούτον πύθηκα· τότε θὰ ἴδωσιν ὅτι δὲν εἶνε Θε-

ός.—Θά κάμωμεν καλλίτερον, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Θεὸν νὰ τὸ φρονέσῃ ὁ ἴδιος· διότι λέγει τὸ βιβλίον μας ὅτι ὁ Θεὸς δίδει ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ζητεῖ τις ἐξ ὅλης καρδίας· τότε δὲ θὰ εἴμεθα ἀσφαλεῖς, ἵνα οἱ ἄγγιαι δὲν θὰ συλλάβωσιν ὑποψίας δι' ἡμᾶς.

Ἐπιπέσαν λοιπὸν κατὰ πρόσωπον καὶ εἶπαν ὑψηλῇ τῇ φωνῇ· « Παντοδύναμε Κύριε, φρόνευσον, ἐὰν εὐαρεστῆσαι τὸν ἀσχημὸν τοῦτον πίθηκα, ἵνα γνωρίσωσιν οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ὅτι πρέπει σὲ νὰ λατρεύωσι καὶ ὄχι ἐκεῖνον. » Εὐρίσκοντο ἀκόμη εἰς ταύτην τὴν στάσιν, ὅτε ἤκουσαν μεγάλας κραυγὰς. Πληροφορηθέντες δὲ περὶ τοῦ συμβαίνοντος ἔμαθον ὅτι ὁ μέγας πίθηξ πηδῶν ἀφ' ἑνὸς δένδρου εἰς ἄλλο ἔθραυσε τὴν κνήμην του, καὶ ὅτι ἦτο πιθανώτατον ὅτι ἐμελλε ν' ἀποθάνῃ. Οἱ ἄγγιαι σῆτινες εἶχον τὴν φροντίδα τούτου καὶ σῆτινες ἦσαν ὡς ἱερεῖς του, εἶπον εἰς τὸν βασιλέα, ὅτι ὁ πίθηξ ἀπέθανε, ὅτι ἡ Μαρία καὶ ὁ ἀδελφός της ἦτον ἡ αἰτία τοῦ δυστυχήματος, τὸ ὅποιον τοῖς συνέβη, καὶ ὅτι δὲν ἤθελον εἶσθαι εὐτυχεῖς παρ' ὅταν οἱ δύο οὗτοι λευκοὶ λατρεύσωσι τὸν θεὸν των. Παρευθὺς διέταξαν νὰ τρέξωσι πρὸς ἀναζήτησιν ἐτέρου πίθηκος, εἰς τὸν ὅποιον νὰ προσφέρωσι θυσίαν καὶ νὰ παρουσιάσωσι τοὺς δύο λευκοὺς. Μετὰ τὴν τελετὴν δὲ ἡ Μαρία νὰ νυμφευθῇ τὸν βασιλέα· ἀν δὲ ἤρνεϊτο τοῦτο, νὰ τοὺς καύσωσι ζωντανούς μετὰ τῶν βιβλίων των, τὰ ὅποια τοὺς ἐχρησίμευσον εἰς τὸ νὰ κάμνωσι μαγείας. Ἡ Μαρία ἔμαθε ταύτην τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἱερεῖς τῇ ἔλεγον ὅτι αὕτη ἔκαμε ν' ἀποθάνῃ ὁ πίθηξ τοῖς ἀπεκρίθη.

Αἱ ἐγὼ τὸν ἕκαμα ν' ἀποθάνῃ, ἀναμφιβόλως ἐγὼ εἶμαι ἰσχυρότερον αὐτοῦ. Θά ἤμην λοιπὸν πολὺ ἀνόητος νὰ λατρεύω τινὰ κατώτερον ἐμοῦ· ἐπομένως θὰ ἤξιζον ἐγὼ περισσότερο νὰ λατρεύωμαι ἀπὸ τὸν πίθηκα ἢ οὗτος ἀπὸ ἐμέ. Ἐν τούτοις δὲν θέλω νὰ εὐρίσκεσθε εἰς τὴν ἀπάτην· ἐγὼ δὲν τοῦ ἀφήρεσα τὴν ζωὴν, ἀλλ' ὁ Θεὸς μας ὅστις εἶνε ὁ κύριος ὅλων τῶν πλασμάτων, καὶ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ὁποίου δὲν δύνασθε νὰ μοι ἀφαιρέσητε μίαν μόνην τρίχα τῆς κεφαλῆς μου» Οἱ λόγοι οὗτοι ἠρέθισαν τοὺς ἄγγιους· ἔδεσαν τὴν Μαρία, καὶ τὸν ἀδελφόν της εἰς δύο στήλους καὶ ἠτοιμάζοντο νὰ τοὺς

καύσωσιν, ὅτε ἤκουσαν ὅτι μέγας ἀριθμὸς ἐχθρῶν ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν νῆσον των. Ἀφῆκαν παρευθὺς τοὺς λευκοὺς καὶ ἔτρεξαν νὰ τοὺς πολεμήσωσιν, ἀλλ' ἐνικήθησαν· οἱ δὲ ἄλλοι ἄγριοι οἵτινες ἔμειναν κύριοι τῆς νήσου ἔλυσαν τὰ σχοινία τῶν δύο λευκῶν καὶ τοὺς ὠδήγησαν εἰς τὴν νῆσον των, ὅπου ἔγιναν δούλοι τοῦ βασιλέως. Εἰργάζοντο ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἐσπέρας λέγοντες «Πρέπει νὰ ὑπηρετῶμεν τὸν βασιλέα πιστῶς καὶ νὰ νομιζῶμεν ὅτι ὑπηρετοῦμεν τὸν Θεόν, ἐπειδὴ τὸ βιβλίον μας οὕτω μᾶς διδάσκει.»

Οἱ ἄγριοι οὗτοι ἐπολέμουν συχνὰ τοὺς γείτονάς των, καὶ, ὡς οὗτοι, ἔτρωγον τοὺς αἰχμαλώτους των. Ἡμέραν τινὰ συνέλαβον μέγαν ἀριθμὸν ἐκ τούτων, μεταξύ τῶν ὁποίων εὗρίσκετο καὶ τις λευκός, ὅστις ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατος, οἱ ἄγριοι πρὶν τὸν φάγωσιν ἤθελον νὰ τὸν παχύνωσι. Τὸν ἔδωσαν εἰς ἓνα οἰκίσκον, καὶ ἐπεφόρτισαν τὴν Μαρίαν νὰ φροντίζῃ διὰ τὰς ἀνάγκας του. Γνωρίζουσα δὲ ὅτι ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ φαγηθῇ ὑπὸ τῶν ἀγρίων, ἔκλαιε τὴν τύχην του καὶ βλέπουσ' αὐτὸν θλιβερῶς, ἔλεγε. «Θεέ μου, Θεέ μου, λάβε οἰκτον δι' αὐτόν.» Ὁ λευκὸς οὗτος, ὅστις ἐξεπλήχθη πολὺ βλέπων κόρην τοῦ ἰδίου χρώματος ὡς αὐτός, ἔτι μᾶλλον ἐθαύμασεν ὅταν ἤκουσε νὰ ὁμιλῇ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ νὰ ἐμολογῇ τὸν ἀληθινὸν Θεόν. «Τίς σὲ ἔμαθε, λέγει, νὰ ὁμιλῆς τὴν Γαλλικὴν καὶ νὰ γνωρίζῃς τὸν ἀληθινὸν Θεόν; Δὲν ἐγνώριζον, εἶπεν ἡ Μαρία, τὸ ὄνομα τῆς γλώσσης τὴν ὁποίαν ὁμιλῶ· ἦτο ἡ γλῶσσα τῆς μητρός μου καὶ αὕτη με τὴν ἔμαθε· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἔχομεν δύο βιβλία τὰ ὁποῖα λέγουν περὶ τούτου.»—Δύνασαι, κόρη μου, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, δύνασαι νὰ μὲ δείξῃς τὰ βιβλία ταῦτα;—Δὲν τὰ ἔχω, εἶπεν ἡ Μαρία. ἀλλ' ὑπάγω νὰ ζητήσω τὸν ἀδελφόν μου ὅστις τὰ ἔχει.» Ταῦτα εἰπούσα ἐξῆλθε καὶ ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον μετὰ τοῦ Ἰωάννου, ὅστις τὰ ἔφερε. Ὁ λευκὸς ἄνθρωπος ἀνοίγει τὸ βιβλίον καὶ βλέπει γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ πρώτου φύλλου: Τοῦτο τὸ βιβλίον ἀνήκει εἰς τὸν Ἰωάννην Μαυρίκιον. «Τέκνα μου! ἐφώνησε τότε, σὰς ἐπαναβλέπω πάλιν; ἔλθετε νὰ ἐναγκαλισθῆτε τὸν πατέρα σας· καὶ δύνασθε νὰ μὲ πληροφορήσητε περὶ τῆς μητρός σας; Ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία εἰς τοὺς λόγους τούτους ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς των χύνοντες δάκρυα χαρᾶς. Τέλος ὁ Ἰωάννης λαμβάνων

τὸν λόγον εἶπε αἰσθάνομαι εἰς τὸ βῆθος τῆς καρδίας μου αἰσθημά τι τὸ ὁποῖον μὲ πείθει ὅτι εἴσθε ὁ πατήρ μας· εἰς τούτους δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω πῶς συνέβη τούτο διότι ἡ μήτηρ μας μᾶς εἶπεν ὅτι ἐπέσατε εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἤξεύρω καλῶς ὅτι δὲν εἶνε ὅντι τὸν νὰ ζῆτε πλέον. — Ἐπεσα πραγματικῶς εἰς τὴν θάλασσαν ὅτε τὸ πλοῖον μας ἤνοιξεν, ἐπανελάθεν ὁ Ἰωάννης Μαυρίκιος ἀλλὰ πιασθεὶς ἀπὸ μίαν σανίδα ἐπλησίασα εὐτυχῶς εἰς τινα νῆσον ὅπου σᾶς ἐνόμιζον χαμμένους.» Τότε ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάννης τῶ διηγήθη ὅλα ὅσα ἐνθυμεῖτο περὶ τῆς μητρὸς τοῦ καὶ ὁ πατήρ τῶν ἔκλαυτε πολὺ μαθὼν τὸν θάνατον τῆς συζύγου τοῦ. Ἐκλαίεν ὁμοίως καὶ ἡ Μαρία, ἀλλὰ δι' ἄλλον λόγον « Ἀλλοίμονον ἐφώνασε εἰς τί ὤφραλεῖ, νὰ ἐπανεύρω τὸν πατέρα μου, ἀφοῦ μέλλει νὰ φονευθῆ καὶ νὰ φαγωθῆ ἀπὸ τοὺς ἀγρίους μετ' ὀλίγας ἡμέρας. — Πρέπει νὰ τὸν κόψωμεν τὰ σχοινία ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης καὶ νὰ σωθῶμεν εἰς τὸ διάσος καὶ οἱ τρεῖς. — Καὶ τί θὰ κάμωμεν ἐκεῖ ἀγαπητά μου τέκνα, ἀπεκρίθη ὁ Μαυρίκιος, οἱ ἄγριοι θὰ μᾶς καταδιώξουν ἢ κἄλλιον θ' ἀποθάνομεν τῆς πείνης. — Ἀφήσετε ἐμὲ νὰ ἐνεργήσω, εἶπεν ἡ Μαρία.

Εἰπούσα τούτους τοὺς λόγους ἀνεχώρησε καὶ ὑπῆγε νὰ εὔρη τὸν βασιλέα. Ὄταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ οἰκίσκον τοῦ ἐρρήθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ καὶ τῶ λέγει· « Κύριε, ἔχω μεγάλην τιμὰ χάριν νὰ σᾶς ζητήσω· θέλετε νὰ μὲ ὑποσχεθῆτε ὅτι θὰ μὲ τὴν δώσετε; — Σοὶ τὸ ὀρκίζομαι, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, ἐπειδὴ εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας σου. — Λοιπὸν, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, ὁ ἄνθρωπος οὗτος περὶ τοῦ ὁποίου μὲ διατάξατε νὰ φροντίζω εἶνε ὁ πατήρ μου καὶ ὁ τοῦ Ἰωάννου· ἀπεφασίσσατε νὰ τὸν φάγητε, ἦλθον νὰ σᾶς εἶπω ὅτι εἶνε ἀδύνατος καὶ γέρων καὶ ἐπομένως δὲν θὰ εἶνε ποῦν καλὸς, ἐνῶ ἐγὼ εἶμαι νέα καὶ παχεῖα, ἐλπίζω ὅτι θὰ θελήσετε νὰ φάγητε ἐμὲ εἰς τὴν θέτιν ἐκείνου. Σᾶς ζητῶ μόνον ὁκτῶ ἡμέρας διὰ νὰ τὸν θλέπω καὶ ἔπειτα ἄς ἀποθάνω. — Ἀληθῶς, ἀληθῶς, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, εἶται τόσον καλὴ ὥστε δὲν θέλω δι' ὄλον τὸν κόσμον νὰ σὲ φονεύσω· θὰ ζήσης καὶ σὺ καὶ ὁ πατήρ σου· σοὶ λέγω ἀκόμη ὅτι ἐνταῦθα ἔρχεται κατ' ἔτος πλοῖον γέμον ἀνθρώπων λευκῶν εἰς τοὺς ὁποίους πωλῶμεν τοὺς αἰχμαλώτους μας, θὰ ἔλθῃ μετ' ὀλίγον καὶ θὰ σᾶς δώσω τὴν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσητε.

Ἡ Μαρία ἠὲ χαρίστησε πολὺ τὸν βασιλέα καὶ τὸν Θεὸν ὅστις τῷ εἶχεν ἐμπνεύσει συμπάθειαν πρὸς αὐτήν. Ἐτρεξε πρὸς τὸν πατέρα τῆς διὰ τὰ τῷ ἀναγγεῖλῃ τὰς εὐαρέστους ταύτας εἰδήσεις· καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας τὸ πλοῖον περὶ τοῦ ὁποῦ οὗ βασιλεὺς εἶχεν εἰπεῖ ἔφθασεν. Ἐπεβιβάσθη μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, καὶ ἔφθασαν εἰς μεγάλην νῆσον κατοικουμένην ἀπὸ Ἰσπανοῦς. Ὁ διοικητῆς μαθὼν τὴν ἱστορίαν τῆς Μαρίας εἶπε καθ' ἑαυτὸν « ἡ κόρη αὐτῆ εἶνε πτωγὴ καὶ ἠλιοκαυμένη, ἀλλ' εἶνε τοσοῦτον καλὴ καὶ εὐάρεστος ὥστε, εἴθ' ἀδυναθῆ νὰ καταστήσῃ τὸν σύζυγον πλέον εὐτυχῆ ἢ ἂν ἦτο πλουσία καὶ ὠραία » Παρεκάλεσεν ἀκολούθως τὸν Μαυρικίον νὰ τῷ δώσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον, καὶ τὴν ἐνυμφεῦθη· τὸν δὲ Ἰωάννην συνέξευξε μετὰ μιᾶς τῶν συγγενῶν του. Ἐξῆσαν δὲ εὐτυχέστατοι εἰς ταύτην τὴν νῆσον θαυμάζοντες τὴν σοφίαν τῆς θείας Προνοίας ἣτις κατέστησε τὴν Μαρίαν τὸν Ἰωάννην δούλους διὰ τὰ ἐλευθερώσωσι τὸν πατέρα των. —

ΛΟΓΙΑΡΙΟΝ Γ. Α. ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ

εἰς τὴν κατάθεσεν τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ παρθεναγωγείου Πλωμαρίου, κωμοπόλεως τῆς Λέσβου, γενομένην τῇ 25 Μαρτίου 1870.

« Εὐαγγελίζου, γῆ, χαρὰν μεγάλην·
αἰνεῖτε, οὐρανοί, Θεοῦ τὴν δόξαν. »

Χαρὰς εὐαγγέλια ἐκπέμπει σήμερον ἡ Ἐκκλησία, διότι σήμερον τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον φανεροῦται καὶ τὸ κεφάλαιον τῆς σωτηρίας ἡμῶν συμπληροῦται. Ἡ ἄπειρος δικαιοσύνη τοῦ δημιουργοῦ ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα, ἡ αὐστηρότης εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν, ἡ ὄργη εἰς τὴν χάριν. Ἐπὶ τὴν παρθενικὴν γαστέρα τῆς πανάγου Μαρίας συλλαμβάνεται διὰ τοῦ Καίρε τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὸ αἰῶνων ὠρισμένος σωτὴρ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ὡς ἡ ροδοδάκτυλος ἡὼς διαλύει τὰ σκότῃ τῆς ἁμαρτίας, ὡς ἡ ζεφυρίτις αὔρα ζωογονεῖ τὸν νεκρωθέντα Ἀδάμ, ὡς ἡ φωτεινὴ νεφέλη, ἡ ὁδηγήσασα εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας τὸν ἐβραϊκὸν λαὸν διὰ τῆς ἐρήμου, χειραγωγεῖ τὸν ἀνθρῶ-

πον εἰς τὴν πρὸ τῆς πτώσεως αὐτοῦ Ἑδέμ. Δικαίως ἄρα τὰ χαρμύ-
 συνα ταῦτα ῥήματα μελωδεῖ σήμερον ἡ Ἐκκλησία· δικαίως οἱ οὐρα-
 νοὶ προσκαλοῦνται σήμερον εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ ἀπειραγάθου
 δημιουργοῦ.

« Εὐαγγελίζου, γῆ, χαρὰν μεγάλην·
 αἰνεῖτε, οὐρανοὶ, Θεοῦ τὴν δόξαν »

Ἄλλ' ἡ ἡμέρα, πύτη, Κύριοι, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀξιωμακρόνους
 καὶ ἀξιοσέβαστος, διότι κατ' αὐτὴν ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῆς παλιγγε-
 νεσίας καὶ ἀπελευθερώσεως τοῦ δουλωθέντος τῇ ἁμαρτίᾳ Ἀδάμ,
 κατακτᾷ νέα δικαίωματα τιμῆς καὶ σεβασμοῦ ἐπὶ τῶν καρδιῶν ἡμῶν
 διότι σήμερον τελεῖται καὶ ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ παρ-
 θεναγωγείου τῆς πόλεώς μας τοῦ πρὸ ἐτῶν τοσοῦτων ποθουμένου
 καὶ ἐπιζητουμένου.

Ὅποσαι καὶ πηλίκαι ἰδέαι, Κύριοι, δὲν διεγείρονται εἰς τὸ πνευ-
 μα ἐκάστου κατὰ τὴν παροῦσαν στιγμὴν ; Ὅποσαι καὶ πηλίκαι συν-
 αισθήματα δὲν ἀνακοινοῦνται σήμερον ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ; Κατα-
 θέτοντες, Κύριοι, σήμερον τὰ θεμέλια τοῦ παρθεναγωγείου, θέτομεν
 τὰ θεμέλια τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, θέτομεν
 τὴν βῆσιν τῆς ἐξημερώσεως τοῦ τόπου ἡμῶν.

Ἡ πολυχρόνιος βαρβαρότης, ἡ πολυχρόνιος ἀμάθεια καὶ ἀπαι-
 δευσία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἀπενάρκωτε, καὶ
 τὴν καρδίαν ἡμῶν εἰς βῆσιν μέγαν ἐξεπαύλιτε. Τοῦτο φαινότερον
 ἐστὶν ἡλίου, ἀλλ' οὐδὲ ἡ παροῦσα ὥρα τὴν ἀνάπτυξιν ἐπιτρέπει· ὁ
 παρῶν ὁμοῦ αἰὼν, αἰὼν τῶν φώτων, ἐπιδράττας καὶ ἐφ' ἡμῶν, ὡς
 καὶ ἐπὶ παντός τοῦ ἑλληνικοῦ, μᾶς ἐξήγειρε τοῦ ληθάργου, καὶ ἤδη
 διὰ τῶν ἀπανταχοῦ συστηθέντων καὶ ὁσημέραι συνισταμέων σχο-
 λείων ἐναμίλλως ἐπιδιώκεται ἡ ἐκπολίτευσις τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ἄλλ' αὕτη δὲν ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς καλλιέργειας καὶ
 ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματος· ἀνάγκη νὰ μορφωθῇ καὶ ἡ καρδία. Τὸ
 πνεῦμα εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐφευρέσεως, τῆς καλλιτε-
 χνίας, ἡ καρδία εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ἀρετῆς, τῆς εὐσεβείας, τῆς φιλαν-
 θρωπίας καὶ ὅλων τῶν ἠθικῶν συναισθημάτων. Ἐν δὲ τῇ οἰκογε-
 νείᾳ καὶ κατὰ συνέπειαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὁ μὲν ἀνὴρ ἐκπροσωπεῖ τὸ
 πνεῦμα, ἡ δὲ γυνὴ τὴν καρδίαν. Ἀναπτύξατε τώρα ὅσον θέλετε τὸ

πνεῦμα, ἀναδειξατε πάσας τὰς εὐφροίας αὐτοῦ· ἀλλὰ παραμελήσατε τὴν καρδίαν, ἀφετέ την εἰς τὰς φυσικὰς ὁρμὰς τῆς. Τί τὸ ἐκ τούτου; Ὅθ' ἀποκτήσητε ἴσως ἐπιστήμονας, καλλιτέχνας ἐξόχους πρὸς πνευματικὰ δημιουργήματα, ἀλλὰ ποῦ οἱ ἐνάρετοι πολῖται; ποῦ οἱ εὐσεβεῖς, ποῦ οἱ φιλάγαθοι, οἱ φιλοικτεῖρονες, ποῦ οἱ διαπράζοντες τὰς ὑψίστας ἀρετὰς τῆς φιλοπατρίας, τῆς φιλογενείας;

Συναρμολογήσατε, Κύριοι, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος μετὰ τὴν μόρφωσιν τῆς καρδίας· διαπλάσατε ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸν παῖδα καὶ τὴν κόρην καὶ θὰ ἴδῃτε τὴν πολιτείαν ὁμαλῶς προβαίνουσαν ἐπὶ τὸ τέλειον κατ' ἀνθρωπίνους λογισμούς· Ὁρθῶς ἄρα εἴρηται ἐν ἀρχῇ ὅτι ἐν τῇ ἀνεγέρσει τοῦ παρθεναγωγείου καταβάλλονται τὰ θεμέλια τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τῆς κοινωνίας ἡμῶν.

Στρέψατε, Κύριοι, ἐκεῖ ἐπάνω καὶ ἴδετε· ἐκεῖ ἴστανται τρεῖς πυρσοὶ δαδουχοῦντες τὴν νεολαίαν τῶν ἀρρένων· ἐκεῖ ἴστανται τρία νοερὰ φρούρια, τρεῖς προμαχώνες ἐκσφενδονίζοντες ἀδιακόπως τοὺς μύδρους των κατὰ τῆς πολυκεφάλου ὕδρας τῆς ἀμαθείας. Ἀλλὰ τὸ παχυλὸν σκότος τοῦ γυναικείου φύλου ἐμποδίζει τὰς φωτιστικὰς ἀκτίνας νὰ διέλθωσι μέχρι τῶν ἐγκάτων τῆς κοινωνίας· ἀλλ' ὁ πολέμιος τοῦ φωτὸς δαίμων εὐρίσκει τὰ σαθρὰ μέρη, τὰς καρδίας τῶν γυναικῶν, καὶ δι' αὐτῶν ὡς δι' ὑπονόμων εἰσπηδῶν ματαιώνει τὴν ἐνέργειαν τῶν προμαχῶνων. Ἦδη ὁμως ἀνεγείροντες καὶ τὸ τέταρτον τοῦτο προπύργιον, τὸ σχολεῖον τῶν κορασίων, συμπληροῦτε τὸ τε τ ρ ἄ γ ο ν, καὶ τὸ συνηνωμένον αὐτοῦ πῦρ θέλει κταστρέφει πᾶν πρόσκομμα καὶ ἐκκαθάρει τὸν δρόμον πρὸς τὴν κανονικὴν καὶ εὐρυθμον μόρφωσιν τῆς πολιτείας.

Ἰπὸ τὰ θεμέλια ταῦτα θέλουσι ταφῆ αἱ γυναικεῖαι προλήψεις καὶ αἱ γραῶδες δεισιδαιμονίαι. Ἐνταῦθα, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, θέλουσι μάθει αἱ θυγατέρες ἡμῶν τί ἐστὶ γυναικεῖα ἀρετὴ, πόσον ἀνεκτίμητον τὸ χρῆμα τῆς παρθενικῆς αἰδοῦς. Ἐνταῦθα θέλουσι διδασθῆναι ὅτι ὁ πρῶτιστος στολισμὸς τῆς νεανίδος εἶνε ἡ σεμνότης καὶ ὄχι ἡ ζένη καὶ ἐπίπλαστος λευκότης. Ἐδῶ θέλουσι μάθει νὰ κατανοῶσι τὸ Εὐαγγέλιον, τὸν πολῦτιμον τοῦτον συνέκδημον τῆς γυναικὸς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδῶν· ἐδῶ τέλος θέλουσι μορφωθῆ καλὰ μητέρες, πισταὶ σύζυγοι καὶ ζηλωταὶ οἰκοδέσποιναί. Οἷα δόξα καὶ εὐκλεία,

Κύριοι, εἰς ὅσους γίνωσιν ὄργανον τοῦ νὰ μορφωθῆ εἰς τοιοῦτον ἔξο-
χον τρόπον τὸ ὠραῖον φύλον τῶν γυναικῶν !

Δόξα λοιπὸν καὶ τιμὴ εἰς τοὺς ὀπωσδήποτε συντελέσαντας καὶ
παρ' ἡμῖν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κοινωφελοῦς τούτου, καθιδρύματος
Διωνία ἢ υνὴμη καὶ ἀφθιτος ἢ τιμὴ τοῦ ἐν μακαρία τῇ λήξει γε-
νομένου συμπολίτου ἡμῶν Χριστοδοῦλου Βουλαλαῶ, οὐτινος οἱ φιλο-
πάτριδες διάδοχοι καὶ κληρονόμοι ἐγένοντο παραίτιοι τῆς ταχυτέ-
ρας ἀναπληρώσεως τῆς ἐλλείψεως ταύτης διὰ τοῦ γενναίου αὐτῶν
κληροδοτήματος. Χάρις δὲ καὶ εὐγνωμοσύνη τῷ τρισεβάστῳ ἡμῶν
ἱεράρχῃ Κ. Μεθοδίῳ, ὅστις καὶ εἰς τὴν ἑναρξιν τῆς οἰκοδομῆς μᾶς
ἐνεθάρρυνε καὶ τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου καθηγήσαε, καὶ
πρὸς τὸν Ὑψιστον θερμὰς ἀνέπεμψεν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς συντελέσεως,
στερεώσεως καὶ προόδου τοῦ σεμοῦ τούτου τῶν Μουσῶν τεμένους.

Ἐἴθε δὲ ἡ πανάγιος Παρθένος, ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ ἀμφιλαφῆ
προστασίαν τῆς ὁποίας θέτομεν ἀπὸ σήμερον τὸ παρθεναγωγεῖον
τοῦτο, νὰ καταξίωση πάντας ἡμᾶς ὅπως κατ' ἔτος ἑορτάζωμεν τὴν
ἀγίαν ταύτην ἑορτὴν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου τεμένους, καὶ ἀπολαύ-
σωμεν τὴν ἀμύθητον χαρὰν τοῦ νὰ ἴδωμεν ἰδίους ὀφθαλμοῖς τὰς εὐ-
χὰς ἡμῶν πληρουμένας καὶ τὰς ἐπιθυμίας πραγματοποιουμένας.
Γένοιτο !

Τὸ δικαστήριον τῶν Ζώων

ὑπὸ ΣΟΦΙΑΣ θυγατρὸς ΔΑΜΠΙΣΗ.

« Οἱ τὴν κάμηλον καταπίνοντες τὸν
δὲ κώνωπα διῶλίζοντες »

« Οἱ νόμοι τοῖς ἀραχνίοις ὅμοιοι. »

Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τῆς ἀθλιότητος,
Καιρῷ τοῦ μεσαιῶνος καὶ βαρβαρότητος,
Συνέβη μία νόσος φρικτὴ καὶ τρομερὰ
Καὶ ἔθνησκον τὰ ζῶα, μεγάλα καὶ μικρά.
Τὰ μὲν ψυχορραγοῦντα, τὰ δ' ἄλλα πάνοικι
Ἐκείντο λυπημένα, στένοντα παρεκεῖ.
Πανώλης ἦν ἡ νόσος, δι' ἧς ἐξ οὐρανῶν
Παιδεύει τὴν κακίαν τὸ ὑπεράνω Ὄν.
Τὸ πᾶν κατηφειασμένον ἔμενε, λυπηρόν,
Νὰ εὕρῃ τὴν αἰτίαν ἵστατο ἀπορῶν.
Τίς ἔσφαλε; Τί κρίμα ἔγεινεν εἰς τὴν γῆν
Καὶ ποῦ νὰ ἀποδώσουν τὴν καθαυτὸ πῆγῃ;

Διὸ καὶ ἐσυστήθη ἐξ ὄλων τῶν πτηνῶν
 Ζῶων τῶν τετραπόδων, ἐρπόλιων καὶ κτηνῶν,
 Συμβούλιον μέγαλον, ἔνθα ν' ἀνακριθῆ,
 Τὸ αἴτιον τίς ἦτον αὐτοῦ νὰ εὐρεθῆ
 Τίς ἔσφαλε !! Τῆς δίκης αὐτῆ 'νε ἡ ἀρχή
 Καὶ πῶς τὸ σφάλμα εἶτα πρέπει νὰ ἐκπλυθῆ.
 — Καὶ δὴ πρῶτος ὁ λέων, φωνῆ τῇ ὑψηλῇ,
 Καθήμενος εἰς θρόνον ἀρχίζει νὰ λαλῆ·
 Ὡ ἥρωες τοῦ κόσμου καὶ τέκνα μου πιστά !
 Βλέπετε τὰ δεινά μας τὰ τόσα καὶ φοιτά,
 Καὶ πόσον Θεοῦ εἶνε μεγάλη ἡ ὀργή,
 Ἐξ ἧς καὶ μᾶς προήλθε καὶ αὕτη ἡ πληγή.
 Ἵνα λοιπὸν ἡ νόσος σήμερον πραῦνθῆ,
 Ἀνόγκη καὶ τὸ θεῖον νὰ ἐξιλεωθῆ.
 Διὸ καὶ ὁ πᾶς ἕνας ἐμπρὸς μας χρεωσθεῖ
 Τὸ κρίμα του νὰ εἴπη, ἂν ἔσφαλε, κ' εἰς τί,
 Τίς ἤμαρτε, τί κρίμα ἔκαμεν ἐπὶ γῆς,
 Τὸ πρόξενον τῆς τόσης ἐξ οὐρανῶν πληγῆς.
 Ὅθεν καὶ πρῶτος θέτω τὴν σήμερον ἐγῶ
 Τὸ κρίμα μου ἐμπρὸς σας τραυῶς ὁμολογῶ.
 — Πολλάκις, Κύριοί μου, ἐμθῆκα μὲ ὀρμὴν
 Ἐν μέσῳ τῶν ποιμνίων κ' εἰς μιὰν μόνον στιγμὴν
 Κριάρια καὶ τράγους ἔτχισα ἀπηνῶς,
 Τὸ λαίμαργόν μου πάθος μὲ ὤθησε δεινῶς
 Καὶ τὸν βοσκὸν τὸν ἴδιον νὰ φάγω συνεχῶς·
 Τί μ' ἔκαμαν; Κάνένα κακόν, πλὴν δυστυχῶς
 Τοὺς ἔπια τὸ αἶμα πολλάκις κ' αὐθωρεῖ·
 Ἴδου τὰ κρίματά μου, ἅ πᾶς τις θεωρεῖ.
 Καθὼς δ' ἐγὼ κ' οἱ ἄλλοι ἕκαστος μὲ σειρὰν,
 Στοχάζομ' ὅτι πρέπει ἐμπρὸς σας μιὰν φορὰν
 Τὸ κρίμα του νὰ εἴπη, νὰ ξεμυστηρευθῆ,
 Κι' ὁ ἔνοχος ἀμέσως νὰ καταδικασθῆ.
 — Τοὺς ἔκαμες μεγάλην, ὦ βασιλεῦ, τιμὴν
 Ἐδολερά ἀλώπηξ εἶπεν εἰς τὴν στιγμὴν.
 Τὸ εὐγενές σου ἦθος κ' ἡ συμπεριφορὰ,

Ἄξιζοσι νὰ τρώγῃς δυὸ τρία, τῇ φορᾷ.

Δὲν εἶνε κρίμα ὄχι, τὸ πᾶν οὐ διοικεῖς,
Καὶ ὄλους νὰ μᾶς πνίξῃς, τινὰ δὲν ἀδικεῖς.

Ὅ δὲ τὰ ἰδικά σου βυσκός κατακρατῶν,
Τοὺς νόμους τοῦ πλησίον μ' αὐτὸ καταπατῶν.

Καλῶς ναι ἐπαιδεύθη, ὄντως βασιλικῶς·
Οἱ τρέφοντες χιμαίρας παιδεύονται κακῶς.

Ὡς εἶπεν ἡ ἀλώπηξ καθεῖς μιᾷ φωνῇ,
Ἐκρότησε τὰς χεῖρας αὐτὴν καὶ ἐπαινεῖ.

— Κατόπιν αἱ δυνάμεις αἱ ἄλλαι εἰς σειρὰν
Αἱ τίγρεις καὶ αἱ ἄρκτοι ἔφθασαν ἔς τὴν φορὰν.

Ἐντὸς τοῦ συμβουλίου νὰ ξεμυστηρευθοῦν
Ἐν ἔσφαλαν ἡ ὄχι, καὶ οὕτω νὰ παιδευθοῦν.

Πᾶς εἷας δ' ἐπροσπάθει ἵνα ἀναφανῇ
Ὁ ἄγιος τοῦ κόσμου πῶς πρέπει νὰ γενῇ.

Ἐκρίνοντ' ὡς τὸ βράδυ καὶ ὄλοι γενικῶς
Ἀπέφευγον τὴν δίκην καλῶς καὶ τεχνικῶς.

Ἐσχατος δὲ ἀπ' ὄλους, χωρὶς νὰ ἐντραπῇ,
Ἦλθε τὰ κρίματά του καὶ ὁ Ὄνος νὰ εἰπῇ.

Φαίνεται, λέγει, δαίμων κακὸς καὶ φθονερός
Μ' ἐκίνησε νὰ πράξω ἓν κοῦμα λυπηρῶς.

Κ' ἐγὼ, εἶπε, ταῖς ἄλλαις ἐξαπλωμένος ὢν
Εἰς ἓνα λειβαδάκι τῶν καλογεργῶν,

Ἢ ὄρεξις μὲ ἤλθε, ναι ἔσφαλα πολὺ
Εἶδα ὅτι ὑπῆρχε χλόη ἐκεῖ καλή.

Σιγὰ, σιγὰ ὑπῆγα νὰ φάγω καὶ εὐφρανθῶ·
Ἢ γγίξα μὲ τὴν γλῶσσαν χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ...

— Τί κρίμα ! ! ! Θεομπαίκτης ὁ Ὄνος, ἀδελφοί,
Ὡς ἱερὸν συλήσας πρέπει νὰ προγραφή.

Λύκος ὁ Ἰσουίτης, λύκος ὁ κληρικὸς
Ἐφώνησε « Κρεμάλα τὸν πρέπει, καὶ κακῶς

« Νὰ πάγη ». Ἄρον, ἄρον, εὐθύς νὰ κρεμασθῇ
Νὰ παύσουν τὰ δεινά μας » Καθεῖς ἄς στοχασθῇ

Τί δύναται ἡ τέχνη καὶ ἡ ρητορικὴ,
Τοῦ ἰσχυροῦ τὸ δικηρο παντοῦ νὰ διοικῇ.

Τὸ μαῦρον κάμνει ἄσπρον καὶ χάνει ὁ πτωχός·
Αὕτη ἡ ἱστορία τὸ δείχνει πολλαχῶς.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 584).

Ὁ σεβασμιώτατος Σύρου καὶ Τήνου Μητροπολίτης Ἀλέξανδρος Λυκούργος ἔλαβεν ὡς εἰκὸς καὶ ἐν Βιέννῃ τὴν πρέπουσαν ὑποδοχὴν παρὰ τῶν ἐκεῖ διαμενόντων ὁμογενῶν. Τῇ 27ῃ τοῦ Μαρτίου παρετέθη εἰς τιμὴν τῆς Α. Σ. τράπεζα ὑπὸ τοῦ κ. Θεμ. Μεταξᾶ, γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῇ 28ῃ ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Γρηγ. Ὑψηλάντου, πρέσβειος τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Γεωργίου. Τῇ δὲ 29ῃ, Ε'. Κυρισκῇ τῶν νηστειῶν, ἱερούργησεν ἐν τῷ ἐκεῖ ἑλλ. ναῶ, ὃν πλῆθος ὁμογενῶν καὶ ἀλλοδόξων ἐπλήρου καὶ συνωθεῖτο ὅπως ἴδῃ ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆν κατασκευατικῆς τῶ ὄντι ἱεροτελεστίας. Ὁ ἐνθουσιασμός τῶν παρευρεθέντων ὑπῆρξε κοινός καὶ ζῶηρότατος· τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐδόθη συμπόσιον πολυτελεστάτον παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου βαρῶνου Σίμωνος Σίνα, τοῦ βαθυπλούτου τούτου ὁμογενοῦς, ὅστις διατηρεῖ ἀκραιφνῆ καὶ ἀγνήν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα εὐλάβειαν.

Τῇ ἑπαύριον, ἦτοι τῇ 30ῃ τοῦ μηνός, ἀπῆλθεν ἔκ Βιέννης, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν εὐχῶν τῶν ἐκεῖ κατοικούντων ὁμοδόξων καὶ προπεμφθεῖς ἕως εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου ὑπὸ τῶν πρῶτα φερόντων Ἑλλήνων. Ἡ ἑταιρία τοῦ σιδηροδρόμου τιμῶσα τὸν ἄνδρα ἔθεσεν αὐτορμητῶς εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ἄμαξαν νέας κατασκευῆς καὶ πολυτελεστέραν τῶν ἄλλων, ἐπιφυλαττομένην δὲ διὰ διακεκριμένα πρόσωπα. Ὁ βαρόνος Σίνας ἐνήργησεν ὅπως συστηθῇ ὁ ξένος θερμότατα εἰς πάντας τοὺς πλοιαρχοὺς τῆς τοῦ Δουβάβεως ἀτμοπλοικῆς ἑταιρίας.

Τῇ 1ῃ Ἀπριλίου, ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος Τετάρτη, περὶ τὴν ἑσπέραν ἔφθασε μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ εἰς Βάρναν. Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου ὑπεδέχθησαν τὴν Α. Σ. ὁ Ἰποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος, ὁ Μητροπολίτης μετὰ πολυμελοῦς Κλήρου καὶ πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς πόλεως· τὴν δ' ἐπιούσαν τῆς ἀφίξεώς του οἱ πρόκριτοι, αἱ διάφοροι ἐφορίαι καὶ πάντες οἱ ἐκ τῶν πολιτῶν καὶ παρεπιδήμων εὐδοκίμωτεροι μετέβησαν ἐπαλλήλως πρὸς ἐπίσκεψιν του εἰς τὴν μητρόπολιν, ἐν ᾗ καὶ ἐφιλοξενεῖτο κατὰ τὴν ἐκεῖ διατριβὴν του.

Τῇ Κυριακῇ τῶν Βαίων ἐλειτούργησε μεθ' ὅλης τῆς ἐκκλησιαστικῆς πομπῆς ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῶ. Μετὰ δὲ τὴν τελετὴν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου, τῆς Δημογεροντίας, τοῦ ἑλληνικοῦ Ὑποπροξένου, τοῦ τῶν Κάτω χωρῶν (ἑμογενοῦς ὄντος) καὶ πλείστων ἄλλων ἐκ τῶν κατοίκων, ἀνῆλθεν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν οἶκον. Ἐκεῖ δ' ἔν μέρει τοῦ συρρεύσαντος λαοῦ παρέστη ἡ εἰσαχθεῖσα διὰ καταλλήλοτάτης καὶ εὐφραδεστάτης τοῦ Μητροπολίτου εἰσαγγελίας ἐπιτροπῆ τῆς νεολαίας, ἥτις διὰ τοῦ κ. Ι. Ἀσπριώτου προσεφώνησε τῷ ξενοζομένῳ Ἀρχιεπισκόπῳ προσφώνησιν, συγκινήσασαν τοὺς πάντας μέχρι δακρύων. Ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος ηὐχαρίστησε καταλλήλως τῇ τε νεότητι καὶ πᾶσι τοῖς κατοίκους δι' ἣν ἐπέδειξαν πρὸς αὐτὸν εὐγενῆ συμπάθειαν.

Αὐθήμερὸν περὶ δέλιον ἡ Α. Σ. συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου καὶ παντὸς τοῦ Κλήρου ἐπέβη μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ εἰς τὸ αὐστριακὸν τὸ κατευθυνόμενον εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἄμετρον πλῆθος χριστιανῶν παντὸς γένους καὶ ἡλικίας κατεῖχεν ὄλην τὴν ἔκτασιν τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ ἐπλήρου τὰς ἀποβάθρας, ὅπερ ἔσπευσε πανταχόθεν ἵνα ἀσπασθῇ καὶ τελευταίως τὴν δεξιάν του.

Τῇ Μ. Δευτέρᾳ φθᾶς εἰς Κωνσταντινούπολιν, μετέβη κατ' εὐοσεῖαν εἰς τὸ ἐν Φαναρίῳ ἁγιοταφτικὸν μετόχιον, ὅπου καὶ κατέλυσε, καθὸ κληρικὸς τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἔπεμψεν αὐθωρὶ τὸν Σύγκελλον τῆς ἐκκλησίας ὅπως συγχαρῇ τῇ Α. Σ. ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει αὐτῆς. Κατόπιν, περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ. ἡ Α. Σ. μετέβη εἰς τὰ πατριαρχεῖα, ἔνθα ἀπεδόθησαν αὐτῷ τιμαὶ ὡς πρὸς ἐπίσημον ξένον.

Ἡ Α. Σ. συνομιλήσασα ἐπὶ μικρὸν μετὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγγέλλου, μετέβη παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, ἥτις ὑπέδεχθη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σύρου ὡς προσφιλῆ υἱόν. Ἡ μεταξὺ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Α. Σ. συνδιάλεξις διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας καὶ περιεστράφη εἰς τὰ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονῆς. Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Δυκούργος ἐκόμισε πρὸς τὴν Α. Π. τὰ σεβάσματα πάντων τῶν Ἀγγλων Ἱεραρχῶν καὶ ὑπουργῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν κ. κ. Γλάδστωνος καὶ Κάνιγγ, οἵτινες ἔδωσαν ἐντολὴν τῷ τῆς Σύρας Ἱεράρχῃ, ὅπως ἀσπασθῇ ἐκ μέρους αὐτῶν τὴν χεῖρα τοῦ Πατριάρχου· εἶτα περιέ-

γραψε τὸν μέγαν ἐνθουσιασμόν, ὅστις ἐπικρατεῖ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὲρ τῆς Ἀνατολ. Ἐκκλησίας. Ὁ μέγας οὗτος ἐνθουσιασμός, ὅστις τοσοῦτον τρανῶς ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονὴν αὐτοῦ, ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ σεβασμίου Ἱεράρχου πρὸ πάντων εἰς τὴν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κανταβουρίας ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου, οὗ τὸ ὄνομα πανταχοῦ τῆς Ἀγγλίας προφέρεται μετὰ θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ καὶ ἀκηρύσσεται ἴσον τοῖς ὀνόμασι τῶν Χρυσοστόμου καὶ Φωτίου. Εἶτα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρας διηρημήνευσε πρὸς τὴν Α. Παναγιότητα τὰς ὑπὲρ στενοτέρας προτεγγίσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν εὐχὰς τῶν Ἀγγλων.

Ἡ Α. Π. πλήρης πνευματικῆς θυμηδίας ἐπὶ τοῖς αἰτίαις τούτοις προωινίσμασι μελλούσης τῶν ἐκκλησιῶν ἐνώσεως κατησπάσθη τὴν Α. Σ. συγχαρεῖς αὐτῇ διὰ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἱεροπρεπῆ αὐτοῦ διαγωγὴν, ἣτις ἐτίμησε τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν ἀπέναντι χριστιανῶν, οἵτινες ἄχρι τοῦδε δὲν εὐρέθησαν ἴσως εἰς θέσιν νὰ γνωρίσωσι καλῶς αὐτήν. Μετὰ πολλῆς δὲ τῆς συγκινήσεως ηὐχθήθη ὅπως ὁ Θεὸς ἐπινεύσῃ διὰ τὴν ταχεῖαν ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐγκάρδιον αὐτοῦ ἀγάπην πρὸς τοὺς Ἀγγλ. Ἱεράρχας.

Ἐπὶ δῶρον, ὡς εἶπομεν, ἐξηκολούθησεν ἡ συνδιάλεξις αὕτη, μεθ' ἣν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου ἀπεχώρησεν εἰς τὰ ἴδια.

Τῇ Μ. Τρίτῃ ἀντεπεσκέφθη τὴν Α. Σ. ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Εὐστάθιος Κλεόθουλός.

Τῇ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἱερούργησε κατὰ τὴν δευτέραν ἀνάστασιν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ἔνθα εἶχε συρρεύσει ἄπειρον πληθός, ἐν ᾧ διεκρίνοντο καὶ τινες Ἀμερικανοὶ περιηγηταί.

Τῇ Παρασκευῇ τῆς Ζωοδ. Πηγῆς ἐλειτούργησεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Βαλουκλίου. Μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν ἐπεσκέφθη τὸ νοσοκομεῖον καὶ τὸ ὀρφανοτροφεῖον, ἐξετάζων μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ λεπτομερῶς περὶ ἀπάντων τῶν ἀφορώντων τὴν ἐσωτερικὴν διεύθυνσιν καὶ διατήρησιν αὐτῶν.

Καθ' ἐκάστην δ' ἐδέχετο τὰς ἐπισκέψεις πολλῶν τῶν ὁμογενῶν, τυγχάνων ἐξιδιασμένων περιπολήσεων παρ' ὅλων οὓς ἐπισκέπτετο.

Τῇ Τρίτῃ τοῦ Θωμᾶ, 21 τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, ἡ Α. Σ. ἐγκατέλιπε τὴν πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τῇ ἐπαύριον ἀπεβιβάζετο εἰς

Μιτυλήνην, ἐνδούς εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ κ. Δ. Βερναρδάκη, ὅστις εἶχε μεταβῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα συγχαρῆ αὐτοπροσώπως τὸν ἐπιστήθιον αὐτοῦ φίλον, τὸν τοσοῦτον τιμῆσαντα καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ ὑποδοχὴ του ὑπῆρξε μεγαλοπρεπεστάτη. Τῇ Πέμπτῃ, ἑορτῇ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἱερουργήσεν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ. Μετὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσε δοξολογίαν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου, καὶ ἀμέσως μυστήριον γάμου, εἰς ὃ παράνομος ἦτο ὁ κ. Βερναρδάκης.

Τῷ Σαββάτῳ λίαν πρωὶ ἡ Α. Σ. ἀνεπαύετο ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ Σμυρναϊκῷ κόλπῳ ἠγκυροβολημένου αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου.

Μόλις διεδόθη ἐνταῦθα ἡ εἶδησις τῆς ἀφίξεώς του καὶ πάραυτα Κλήρος καὶ λαὸς ἔσπευδον εἰς τὸ ἀτμόπλοιο πρὸς ὑποδοχὴν του· ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν Μητρόπολιν καὶ τὸ μετόχιον τοῦ Ἀγ. Τάφου, ὅπως ἀσπασθῶσι τὴν δεξιάν καὶ λάβωσι τὴν εὐλογίαν του. Ὁ Θ. Ἐπίσκοπος Μυρέων κ. Κύριλλος, ὑποδεχθεὶς τὴν Α. Σ. ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ καὶ προσφωνήσας αὐτῷ διὰ βραχέων, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἔνθα ὁ Σ. Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Μελέτιος ὑπεδέχθη αὐτὸν ἀδελφικώτατα καὶ μεθ' ὅλης τῆς ἐπιστηρότητας.

Ὁ Σ. Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου ἐπειγόμενος ἵνα κατέλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, προὔτιθετο ἵνα ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν αὐθημερόν· ἀλλὰ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τῆς πόλεως ἡμῶν, ἐπιθυμοῦν ἵνα καὶ ἱερουργῶντος λάβῃ τὴν εὐλογίαν του, παρεκάλεσεν αὐτὸν θερμῶς ὅπως παραμείνῃ καὶ λειτουργήσῃ τὴν ἐπιούσαν, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῇ λειτουργίᾳ ἦν ἀπερίγραπτος. Οἱ ἄνθρωποι πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας, συνομβόμενοι, κατεπλήρωσαν οὐχὶ μόνον τὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως καὶ τὸν μέγαν αὐτοῦ περίβολον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ ἱερὸν βῆμα ἀδιακρίτως. Ἡ χαρὰ ἣτις κατέλαβε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἡμῶν, ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ σεπτοῦ τούτου Ἱεράρχου, καὶ ἡ συγκίνησις, ἣτις ἐπλήρου αὐτὸ ἰδίως κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἱεροτελεστίας, ἦσαν τῷ ὄντι ἀξιοσημειώτα.

Τῆς ἱερᾶς λειτουργίας τελεσθείσης ἡ Α. Σ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Σύρου καὶ Τήνου κ. Λυκοῦργος, φέρον τὴν πολυτελεστάτην ἀρχιερατικὴν του στολὴν καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Θεοφιλίας τοῦ Ἁγίου Μυρέων κ. Κυρίλλου, ὅς εἶχε συνιερουργήσει, φέροντος ἐπίσης τὴν ἀρχιερατικὴν του στολὴν, τοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Σακκοπούλου, τοῦ Ἰποπροξένου κ'. Οἰκονομίδου καὶ ἄλλων διακεκριμένων πολιτῶν, ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ ναοῦ διελθὼν ἐν μέσῳ τοῦ ἀπείρου λαοῦ, οἱ πανταχόθεν συνέβληθον αὐτὸν μετὰ σεβασμοῦ τὴν δεξιάν του ἀσπαζόμενοι. Ἀναβάς δὲ τὴν κλίμακα καὶ σταθεὶς ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος, ἠκροάσθη μετ' ἄκρας εὐμενείας πολυχρονισμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ ἐν μουσικαῖς διαπρέπων κ. Φ. Ξανθίδης μετ' ἄλλων μουσικῶν καὶ παιδῶν καλλιφώνων ὑπὲρ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἔψαλε. Περαιτωθέντος δὲ τοῦ πολυχρονισμοῦ, ὁ λαὸς ἐξητρωκράυασεν ὑπὲρ τῆς Α. Σ., ὅς εὐλογήσας τρίς καὶ μετὰ τῶν δύο χειρῶν τοὺς κάτωθι ἱσταμένους χριστιανούς, ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἱεράν Μητρόπολιν ἐνθα ἀνέμενον αὐτὸν ὁ τε Σ. Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Μελέτιος καὶ ὁ Ἰππότης κ. Χ. Νικόλαος Γιαννάκογλους μετ' ἄλλων πολιτῶν ἐπίσης διακεκριμένων.

Περὶ μεσημβρίαν ἐγευματίσεν ἡ Α. Σ. παρὰ τῆ κ. Ἰωτῆφ Φωτιάδῃ, γαμβρῶ ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ κ. Δ. Βερναρδάκη τὴν δὲ 4ην ὥραν μ.μ. ἐπεβιβάζετο τοῦ ἀτμοπλοίου πρὸς ἀπόπλουν διὰ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, συνοδευθεὶς μέχρι τῆς ἀποβάθρας παρὰ τε τοῦ Κλήρου ἄπαντος, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου διεκρίνετο ὁ Ἀρχιερεὺς ἡμῶν μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου αὐτοῦ, παρ' ὅλων τῶν διακεκριμένων πολιτῶν καὶ πλήθους λαοῦ, τῶν ἰδιωτικῶν πλοίων κανονοβολούντων καὶ ἐπικυρούντων οὕτω τὴν διαχυθεῖσαν ἀνεκκλάητον καὶ γενικὴν χαρὰν.

Ἄμα δὲ ἀφίχθεις εἰς Σύρον, ἔλαβε περιποιητικωτάτην ἐπιστολὴν ἀπὸ τῆν Α. Ἐξ. τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Ἀγγλίας κ. Γλάδστωνα, ἐν ἧ ὁ ἐπίσημος οὗτος Ἀγγλος ἐκφράζεται μετὰ πολλῆς συμπαθείας ὑπὲρ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ Α. Ἐξ. εἰς τεκμήριον τῆς μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου τούτου ἰδιαιτέρας φιλίας καὶ εἰς ἔνδειξιν ὑψ. ὑπολήψεως ἀπέστειλεν αὐτῷ καὶ πέντε ἀντίτυπα τῆς ἀρτίως ἐκτυπωθείσης φωτογραφίας του μετὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ νὰ δεχθῆ αὐτὴν ὡς ἔνδειξιν τῆς εὐκρινοῦς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπης του.

Καταπαύοντες ἐναυθα τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρου, Τήνου καὶ Μήλου κ. Ἀλεξάνδρου Λυκούργου—ὅστις διὰ τῶν προτερημάτων, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας αὐτοῦ ἐφείλικυεν εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸ Ἔθνος τὴν τόσον δημοσίαν καὶ τόσον ἐκφανῶς δεαδηλωθεῖσαν ἀγάπην ἀπάντων τῶν διασημοτάτων Ἀγγλων, ἐν οἷς διαπρέπει ὁ μέγας καὶ πολὺς πρωθυπουργὸς τῆς Μ. Βρετανίας Γλάδστον—ὑψοῦμεν χεῖρας ἐκτίδας πρὸς τὸν Ὑψίστον ὑπὲρ τῆς ὑγείας αὐτοῦ πρῶτον καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεων δεύτερον, ὑπὲρ ἧς τόσον θερμῶς εὔχεται καθ' ἑκάστην ἡ Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ὑπὲρ ἧς ὄχι ὀλίγον ὁ σεπτὸς οὗτος Ἱεράρχης ἐμόχθησεν.

Ἐὐ Ἀριστοτέλης.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 554).

Εἰσῆξε κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ξενοκράτους τὴν πειθαρχίαν εἰς τὴν σχολήν, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν δεκάτην ἡμέραν ἐξελέγετο ἐκ τῶν μαθητῶν εἰς ἀρχηγός, εἰς ἀρχων διὰ νὰ προσέχη τὴν εὐταξίαν, καὶ πολλάκις τοῦ ἔτους ἐγίνοντο συμπόσια, εἰς τὰ ὅποια παρευρίσκοντο ὅλοι οἱ μαθηταί. Συνέταξε μάλιστα καὶ νόμους συμποτικούς κατὰ μίμησιν τοῦ φίλου καὶ ἀντιζήλου του Ξενοκράτους, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς ἧτο καὶ οὗτος συμφώνως μὲ τὰς ἰδίας του κλίσεις, ὅτι δεκτὸς δὲν ἐγίνετο ὅστις δὲν ἐπαρουσιάζετο μὲ τὴν ἀπαιτουμένην καθαρότητα. Ἐὐ Ἀριστοτέλης τὴν ἡμέραν εἶδε δύο μαθήματα ἢ ἕκαμνε δύο περιπάτους, ὡς ἔλεγον περὶ αὐτοῦ· ἓνα τὸ πρῶτ', περιπάτος ἐωθινός, καὶ ἓνα ἄλλον τὴν ἑσπέραν, δειλινός. Τὸ πρῶτον μάθημα ἐγίνετο διὰ τοὺς προχωρημένους μαθητὰς καὶ ἐστρέφετο περὶ τὴν ἀνωτέραν διδασκαλίαν, ἀκροαματικοὶ λόγοι· τὸ δεύτερον εἰς πάντα καὶ ἀπέβλεπε τὰ στοιχειωδέστερα τῆς φιλοσοφίας, ἐξωτερικοὶ λόγοι, ἐγκύκλιοι λόγοι, λόγοι ἐν κοινῷ· δηλ. ἡ διδασκαλία του διηγεῖτο εἰς ἀνωτέραν καὶ κατωτέραν, ὅπως εἶνε φυσικὸν εἰς πᾶσαν διδασκαλίαν, ἀλλὰ μεταγενέστεροι ἱστορικοὶ ἠθέλησαν νὰ ἀποδώσωσιν εἰς αὐτὰς τὰς δύο διδασκαλίας μεγίστην διαφοράν, ὅτι ἡ μία ἦτο ἀπόκρυφος καὶ ἡ ἄλλη κοινή. Ἐὐ φιλοσοφία ἐν Ἐλλάδι κατ' ἐκεῖ-

νην τὴν ἐποχὴν ἦτο ἐλευθέρω, ἀνεξάρτητος καὶ φανερὰ ἀπεκάλυπτε τὰ δόγματα τῆς. Ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ φίλος τῶν ἐπιστημοτέρων Μακεδόνων δὲν εἶχεν ἀφορμὴν νὰ κρυφθῇ· ἠδύνατο νὰ εἶπῃ καὶ εἶπε τῷ ὄντι ὅλα, καθὼς ὁ διδάσκαλός του ὁ Πλάτων. Νὰ ὑποθέσῃ τις εἰς τοὺς Ἕλληνας φιλοσόφους ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοιαύτην δειλίαν καὶ ἀντιφιλοσοφικὴν ὑπόκρισιν, τοῦτο δηλοῖ ὅτι κακῶς ἐνοήθησαν χωρὶς τινὰ τῶν ἀρχαίων. Καὶ πρέπει μὲν νὰ διακρίνωμεν ἐπιμελῶς τὰ ἀχροαματικά συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τὰ ἐσωτερικά· ἀλλὰ τὴν διάκρισιν αὐτὴν πρέπει νὰ τὴν ἐκλάβωμεν μόνον ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα καὶ ἔκθεσιν τῆς ὕλης καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς τὴν δημοσιότητα, ἣτις ἦτο ἕτη καὶ διὰ τὰ δύο αὐτὰ εἶδη τῶν συγγραμμάτων. Ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτε ἤρχιτε τὴν φιλοσοφικὴν του διδασκαλίαν, εἶχε πενήτηκοντα ἔτη καὶ κατὰ τὰς προλαβούσας βιογραφικὰς λεπτομερείας δύναται τις νὰ φαντασθῇ τί ἦτο μία τοιαύτη διδασκαλία, στηριζομένη ἐπὶ πανταίων ἔργων, ἐπὶ συνεχοῦς μελέτης, ἐπὶ τετελειωμένης πείρας ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων καὶ ἐπὶ τῆς ὑπολήψεως, τὴν ὁποῖον ἔχαιρεν ἀπὸ τὸν μαθητὴν, τὸν δεσπότην τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτων τῶν δεκατριῶν ἔτων συνέγραψεν ὅλα τὰ μεγάλα συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν μετὰ πόσης ἐλευθεριότητος, ἀξίας κατακτητοῦ τοῦ κόσμου, ὁ Ἀλέξανδρος συνετέλεσε. Κατὰ τὸν Πλίνιον, χιλιάδες ἀνδρῶν μισθωμένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐσύναζον καὶ ἀπέστελλον εἰς τὸν φιλόσοφον ὅλα τὰ ζῶα, ὅλα τὰ φυτὰ, μέταλλα καὶ ὅλα τὰ περίεργα προϊόντα τῆς Ἀσίας, καὶ διὰ τῆς βοήθειας ὧν τούτων ὁ Ἀριστοτέλης συνέγραψε τὴν τεράστιον ἐκείνην ἱστορίαν τῶν ζῶων, τὰς πραγματείας περὶ συγκριτικῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας, τὰς ὁποίας οἱ ἐνδοξότεροι φυσιολογισταὶ οἱ Cuvier Blainville ἐθαύμασαν περισσότερον παρὰ τοὺς ἀρχαίους. Ὁ Ἀθηναῖος βεβαίως ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκε πλέον τῶν ὀκτακοσίων ταλάντων εἰς τὸν διδάσκαλόν του, διὰ νὰ εὐκολύνῃ ὅλας του τὰς ἐργασίας εἰς πᾶν εἶδος καὶ σχηματίσῃ τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην του, ἧπερ ἀναβαίνει, λογιζομένου τοῦ ταλάντου πρὸς 5000 φράγκκ, εἰς τέσσαρα ἑκατομμύρια φράγκκ. Οὐδὲ διόλου ἀπίθανον εἶνε ὅτι ἡ ἐλευθεριότης αὐτῆ

τοῦ μαθητοῦ του ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ θαυμαστοῦ συγγράμματος « πολιτεία πόλεων, δυοῖν θεούσαι, ἐξήκοντα καὶ ἑκατόν » τὸ ὁποῖον δυστυχῶς δὲν ἐφείσθη ὁ χρόνος καὶ τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν ἀπῆτει ὀλιγωτέρας ἐρεύνας ἐκείνων, ὅσαι ἐχρειάζοντο διὰ τὴν ἱστορίαν των ζώων καὶ μάλιστα πλέον λεπτάς.

Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ τοσαύτης δόξης καὶ εὐημερίας, ὁ φόνος τοῦ Καλλισθένους ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, — ὅστις τὸν περιέπλεξεν εἰς τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν συνομοσίαν τοῦ Ἑρμολάου κατὰ τῆς ζωῆς του καὶ ὅστις δὲν ἤγάπα αὐτὸν « διὰ τὸ παρρησιαστικώτερον λαλοῦντα αὐτῷ καὶ μὴ πειθόμενον, » διὰ τὸ ὁποῖον τὸν ἐπέπληξεν εἰπὼν « Ὀκύμορος δὴ μοι, τέκος, ἔσσαι, οἷ ἄγορεύεις » — ἐπέφερε καιρίαν πληγὴν εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, τὴν ὁποίαν δὲν ἤλπικέ ποτε ἀπὸ τὸν μαθητὴν του. Ἐξ ἔτη παρῆλθον μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πᾶσα σχέσις μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους φαίνεται πεπαυμένη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ ἀντιμακεδονικὴ μερίς, ἡ συνταυτίζουσα τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας μὲ τὸν διδάσκαλόν του, οἱ σοφισταὶ τῶν ὁποίων κατεσύντριψε τὰς σοφιστείας, ἔτι καὶ αὐτοὶ οἱ Πλατωνικοί, τῶν ὁποίων τὸ σύστημα πάντοτε κατεπολέμει, ὅλοι οὗτοι ἠνώθησαν νὰ τὸν καταδιώξωσι καὶ ἐκίνησαν κατ' αὐτοῦ τὸν ἱεροφάντην Εὐρυμέδοντα, δίκην ἀσεβείας γραψάμενον, διότι εἶχε στήσει εἰκόνα εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν διὰ τὴν πρώτην του σύζυγον καὶ τὸν φίλον του Ἑρμείαν. Βλέπων λοιπὸν ὅτι ἡ θύελλα ἐπήρχετο φοβερά κατ' αὐτοῦ καὶ ἐνθυμούμενος τὸ παράδειγμα τοῦ Σωκράτους ὑπεξῆλθεν εἰς τὴν Χαλκίδα μὲ πολλοὺς τῶν μαθητῶν του, λέγων ὅτι ἀναχωρεῖ διὰ νὰ μὴ ἀσεθήσῃ καὶ πάλιν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τῆς φιλοσοφίας. Ἐτελεύτησε δὲ εἰς Χαλκίδα μετ' ὀλίγον χρόνον τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεώς του, τὸ τρίτον ἔτος τῆς 414 Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ἄρχοντος Φιλοκλέους, 322 π. Χ. Ὁ Στὰρ ὁμῶς εἰκάζει ἕκ τινων ἐνδείξεων ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Χαλκίδα πρὶν τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀφίπων τὴν διεύθυνσιν τῆς σχολῆς του εἰς τὸν Θεόφραστον, ὅστις τὸν διεδέχθη καὶ εἰς τὸ Λύκειον. Τὴν διαθήκην του ἀναφέρει ὁ Διογένης Λαέρτιος καὶ ὁ Ἀθήναιος· ἀλλὰ τὸ περιέργον καὶ τὸ παράδοξον εἶνε, ὡς παρατηρεῖ ὀρθῶς ὁ Στὰρ, ὅτι ὁ φιλόσοφος δὲν μνημονεύει διόλου τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης του, διὰ τὴν ἑποίαν κατέ-

βαλε τόσους κόπυς και ἐρεύνας, ἐκτός ἐάν ὑποτεθῆ ὅτι αὐτὴ εἶνε ἀπλοῦν ἀπόσπασμα, ἐγγράφου τελειωτέρου. Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει τὰς ἐπιγραφὰς τριακοσίων σχεδὸν βιβλίων τοῦ Ἀριστοτέλους· τινὰ ἐκ τῶν σωζομένων δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸν κατάλογον αὐτὸν και ἄλλα πάλιν λίαν ἀξιόλογα ἀπωλέστησαν, Ἐὰν ἀναφέρω ἐκ τῶν μὴ σωζομένων τρία· λείπουν ὅκτῳ βιβλία ἀνατομικῶν περιγραφῶν μὲ σχήματα, χωρὶς τῶν ὁποίων τοιοῦτου εἴδους συγγράμματα δὲν ἐννοοῦνται· Ἔῳ « Φυσικῶν κατὰ στοιχεῖον ὅκτῳ πρὸς τοῖς τριάκοντα » τὸ ὁποῖον ἦτο συναγωγὴ διαφόρων φυσικῶν ἀντικειμένων και κατ' ἀλφαριθμητικὴν τάξιν κάτεστρωμένων, ἢ μὲ ἄλλας λέξεις, λεξικὸν τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τὸ ὁποῖον περιεῖχε τὰς ἰδιαιτέρας του παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας εἰς ἄλλα του συγγράμματα συνεκεφαλαίωσαν· ἢ τρίτη ἀπώλεια οὐχ ἦττον εἶνε μεγάλη· ἦτο συλλογὴ τῶν πολιτειῶν ἑκατὸν πενήντα ὅκτῳ πόλεων, τὰς ὁποίας ὁ Ἀριστοτέλης συνήθροισε διὰ τὴν σύνθεσιν τῆς πολιτικῆς του· διότι ἐκ τῆς συγκρίσεως ὄλων αὐτῶν τῶν συνταγμάτων ὑψώθη εἰς τὴν πολιτικὴν θεωρίαν, προσέτι και ἡ ἱστορία ὄλων τῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν μεγάλως ἤθελε διαφωτισθῆ ἐξ αὐτῶν, ἐάν ἐσώζοντο.

Περὶ τὸν κρίνω νὰ ἀναφέρω τὸν κατάλογον τῶν βιβλίων τοῦ Ἀριστοτέλους, τὸν ὁποῖον δύνασθε νὰ ἀναγνώσθητε ἐν ἐκτάσει εἰς τὸν Διογένην τὸν Λαέρτιον. Θέλω δὲ περιορισθῆ μόνον νὰ δώσω ἰδέαν τινὰ τοῦ βαθυτάτου ἐγκυκλοπαιδικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον περιέχουσι. Τὰ πρῶτα βιβλία τοῦ Ἀριστοτέλους πραγματεύονται περὶ λογικῆς (ὄνομα τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τοῦ ἐρμηνευτῆς του) και περὶ ψυχολογίας και ἦτο τῶν ὄντι πολλὰ φυσικῶν ἢ σπουδῆ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς νὰ προηγηθῆ πάσης ἄλλης, διότι χρησιμεύει ὡς βᾶσις εἰς ὅλας τὰς γνῶσεις. Ἡ λογικὴ περιέχει τὴν πρώτην ἐκθεσιν τῶν περὶ συλλογισμοῦ κανόνων· μέθοδος διὰ τῆς ὁποίας γνωρίζομεν ἂν τὸ συμπέρασμα συλλογισμοῦ τινος εἶνε ὀρθὸν ἢ ἐσφαλμένον. Ὁ Πλάτων μετεχειρίσθη τὸν συλλογισμὸν εἰς τοὺς διαλόγους του, ἐνστικτικῶς οὕτως εἶπεῖν και χωρὶς νὰ ἐκθέσῃ τὸν μηχανισμόν του. Πρῶτος ὁ Ἀριστοτέλης ἀνέλυσε τὸν λογισμὸν τοῦ Ἀνθρώπου μέχρι τῶν λεπτοτέρων του μερῶν, διετύπωσε τοὺς νόμους του και ἀνεκάλυψε τὸν συλλογισμὸν, ὅστις εἶνε ἡ φυσικὴ πορεία τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας λεπτομερῶς ἀναλελυμένης.

Ἡ ἠθικὴ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἡ πολιτικὴ του, τὰ οἰκονομικά του ἐπίσης στηρίζονται ἐπὶ τῆς πείρας. Ἡ πρώτη ἐπὶ τῆς σπουδῆς τοῦ ἀνθρώπου, αἱ ἄλλαι δύο ἐπὶ τῆς συγκρίσεως τῶν νομοθεσιῶν καὶ γεγνότων. Εἰς τὴν μεταφυσικὴν του, τὴν ὁποίαν ἐνομάζει πρώτην φιλοσοφίαν, διαπραγματεύεται τὸ ὄν καθ' ὃ ὄν, ἔγουν αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων, ἀνεξαρτήτως τῶν ἐν μέρει ἰδιότητων, κατὰ τὰς ὁποίας ἐν ἀντικείμενον διαφέρει τοῦ ἄλλου· τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς φύσεως καὶ τοῦ λογισμοῦ, ἢ τὰς ἀκροτάτας αἰτίας τῆς ὑπάρξεως καὶ γνώσεως, πραγμάτων ἀχωρίστων, κατὰ τὸν φιλόσοφον· διότι διὰ τῶν ἀπολύτων ἀρχῶν τῆς γνώσεως δυνάμεθα νὰ καταλάβωμεν καὶ τὰς τῆς ὑπάρξεως. Ἐνταῦθα ὅμως ὁ Ἀριστοτέλης δεικνύεται σκοτεινὸς εἴτε διὰ τὸ ἀρρηρημένον καὶ βαθύ τῆς ὕλης ἢ διὰ τὴν πύκνωσιν τῶν ἰδεῶν καὶ τὴν βραχυλογίαν, εἴτε διότι δὲν ἐπεξεργάσθη καλῶς τὰς ἰδέας του ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος καὶ ὡς ἐκ τοῦ πρώτου θανάτου του δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὰς ἐπιθεωρήσῃ, ὅπως συνέθη καὶ εἰς ἄλλα του βιβλία, εἰς ἃ ἐλλείπει τὸ εὐτακτον καὶ συνεχές. Οὐχ ἤττον ὅμως ἡ μεταφυσικὴ αὐτὴ συντέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἐπιρροήν του ἐν τοῖς σχολείοις κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα.

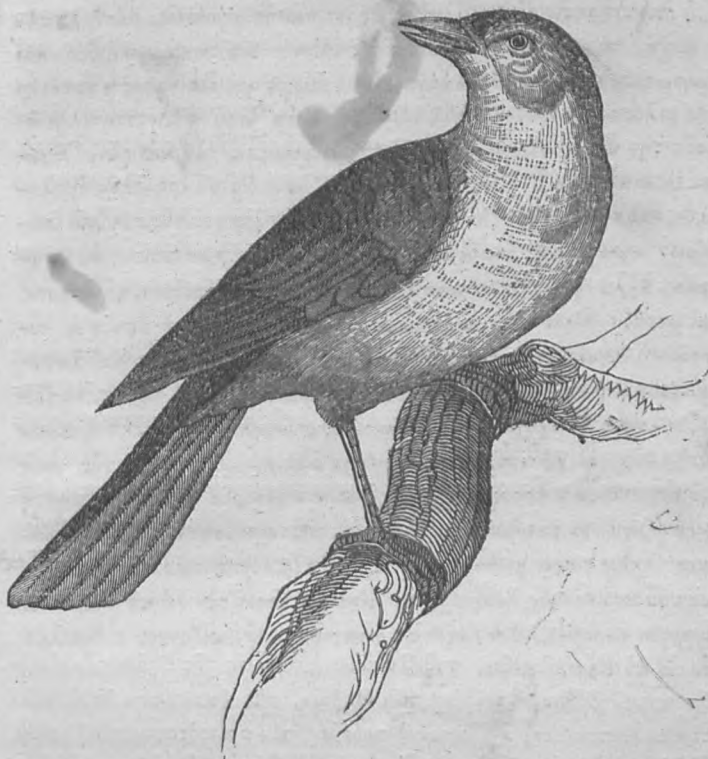
Ἄς προχωρήσωμεν ἤδη εἰς τὰ περὶ τὴν φύσιν συγγράμματά του. Αὐτὰ σύγκεινται ἀπὸ 8 βιβλία τῆς κυρίως Φυσικῆς, 4 βιβλία περὶ Οὐρανοῦ, 1 περὶ Μετεωρολογίας, ὅπου λαλεῖ καὶ περὶ Μικρολογίας, 1 περὶ χρωμάτων, 1 περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῶν σωμάτων, 10 περὶ ἱστορίας ζῶων, περὶ τῆς ὁποίας ἔλεγεν ὁ Cuvier «δὲν δύναμαι νὰ ἀναγνώσω αὐτὴν χωρὶς νὰ καταληφθῶ ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ ἐκπληξιν. Ἀδύνατον εἶνε νὰ φαντασθῇ τις πῶς εἷς ἄνθρωπος ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ καὶ συγκρίνῃ ἀπειράριθμα γεγονότα, τὰ ὁποία προϋποθέτουσιν οἱ ἐν τῷ συγγράμματι περιεχόμενοι πολυάριθμοι κανόνες καὶ ἀφορισμοί», 4 περὶ μορίων αὐτῶν, 1 περὶ τῶν μέσων τῆς πυρείας, 2 περὶ γενέσεως ζῶων καὶ ἄλλαι περὶ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως. Εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ διάφορα συγγράμματα μεταχειρίζεται πάντοτε τὴν αὐτὴν μέθοδον, ὁποίαν εἰς τὴν ποιητικὴν, τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν του· ὅλαι αἱ γενικαὶ του προτάσεις εἰσὶν ἐπαγωγαί, ἐξηγόμεναι ἀπὸ τὴν παρατήρησιν καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν καθ' ἕκαστα. Οὐδέποτε θέτει οἰονόηποτε κα-

νόνα ἐκ τῶν προτέρων· χάριν λόγου, ἐὰν προτίθεται νὰ σπουδάσῃ τὴν ἐπιστήμην τῶν σχέσεων τῶν πολιτῶν μετὰ τῆς κυβερνήσεώς των, διὰ νὰ καταστήσῃ τὴν πολιτικὴν θεωρίαν, συμβουλευέται τὴν πείραν, συνάζει καὶ συγκρίνει τὰ συντάγματα 158 πολιτειῶν τῆς ἐποχῆς του. Προσέτι ἡ μέθοδος του αὐτὴ ἦτο συνέπεια τῆς ἐπὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ἰδεῶν θεωρίας του, εἰς τὰς ὁποίας δίδει πηγὴν ὅλως ἀνθρωπίνην. Διότι ὁ Πλάτων παραδέχεται ὅτι ὅλαι αἱ γενικαὶ ἰδέαι εἶνε αἰθύπαρκοι, ἤγουν, ὡς ἀναφέρει Διογ. ὁ Λαέρτ. κατὰ Πλάτωνα «ἐν τῇ φύσει τὰς ἰδέας ἰστάναι καθάπερ παραδείγματα· τὰ δ' ἄλλα ταύταις εἰκέναι, τούτων ὁμοιώματα καθεστῶτα.» Καὶ εἶνε ἔμφυτοι εἰς τὸν ἄνθρωπον· διότι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τὰς εἶχεν, ὅταν ἦτο ἡνωμένη μετὰ τοῦ Θεοῦ· ὅθεν ὅλαι αἱ γενικαὶ ἀλήθειαι, τὰς ὁποίας φρονεῖ ὅτι ἀνευρίσκει, δὲν εἶνε ἄλλο εἰμῆ ἀνάμνησις τῶν προτέρων του γνώσεων. Ἐντεῦθεν προκύπτει ὅτι τὰ αἰσθητήρια εἶνε ἀνωφελῆ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν γνώσεων καὶ ὅτι ἡ ἀργία αὐτῶν εὐκολύνει τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἰδεῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἴδού αἱ λέξεις αὐταὶ τοῦ Πλάτωνος ἐν τῷ Φαίδωνι «λογίζεται δὲ γέ που τότε κάλλιστα, ὅταν μὴδὲν αὐτὴν παραλυτῆ, μήτε ἀκοή, μήτε ὄψις μήτε ἀλγηδῶν, μήτε τις ἡδονή, ἀλλ' ὅτε μάλιστα αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνεται, ἔῶσα χαίρειν τὸ σῶμα καὶ καθ' ὅσον δύναται μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ μὴδ' ἀπτομένη, ὁρέγεται τοῦ ὄντος.» Καὶ παρακατιῶν «ἄρ' οὖν ἐκεῖνος ἂν σκοπῆ καθαρώτατα, ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον, μήτε τὴν ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι, μήτε τινὰ ἄλλην αἴσθησιν ἐφέλικων μὴδὲ μίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτὴ καθ' αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰλικρινὲς ἕκαστον ἐπιχειρεῖ θηροῦεν τῶν ὄντων, ἀπαλλαγὴν ὅτι μάλιστα ὀφθαλμῶν τε καὶ ὠτων καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ξύμπαντος τοῦ σώματος, ὡς παράττοντος καὶ οὐκ' ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ.» Ὁ Ἀριστοτέλης ὁμοῦς ἐφρόνει τὰ ἐναντία· λαμβάνει δ' ἀρχὴν ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἔμφυτοι ἰδέαι, ὅτι τὸ Θεῖον κατέχει ὅλας τὰς γενικὰς ἰδέας, ὁ ἄνθρωπος ὁμοῦς δὲν δύναται νὰ τὰς ἀποκτήσῃ εἰμῆ ἐξ ἀφαιρέσεως, δηλ. συγκρίνων τὰ καθ' ἕκαστα νὰ διακρίνῃ τὸ μεταξὺ αὐτῶν κοινὸν ἢ ἴδιον· καὶ ἐπειδὴ τὰ διάφορα γεγονότα δὲν εἰσπέμπονται εἰς τὸν νοῦν

εἰμὴ διὰ τῶν αἰσθήσεων, συμπεραίνει εὐλόγως ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἢ ἡ παρατήρησις εἶνε ἡ ἀληθὴς πηγὴ πάσης γνώσεως. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ ἀρχή, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀριστοτέλης ἔθεσεν εἰς τὴν λογικὴν του καὶ ἐφήρμοσεν εἰς ὅλα του τὰ ἔργα, εἶνε ὁ κύριος καὶ ἰδιαίτατος χαρακτήρ τῆς φιλοσοφίας του. Ὀλίγος καιρὸς εἶνε ἀπ' οὗτοῦ ὁ Ἀριστοτέλης ἔλαβε τὴν ἀνήκουσαν θέσιν ἐν φιλοσοφίᾳ χάρις εἰς τὸν Κάντιον, Ἔγγελ καὶ Brandis, καὶ ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὸν Κουζίνον, ἀπ' οὗ ἐπιμελῶς ἐμελετήθη καὶ ἐγνωρίσθη. Πολυειδῆ τοιαῦτα ἔργα ἐπεχερίσθησαν ὑπὸ διαφόρων· εἶνε ἀληθές ὅτι δὲν θεωροῦσι πλέον τὸν Ἀριστοτέλη ὡς χρησιμὸν, ἀλλὰ γνωρίζουσι πόσον ὠφέλισε τὴν ἀνθρώπινον διάνοιαν· καὶ μεταξὺ ὄλων τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων, τὰ ὁποῖα ἡ νῦν ἱστορικὴ περιέργεια ζητεῖ νὰ ἐννοήσῃ, εἰς τοῦτο τὸ σύστημα καταβάλλει καὶ δικαίως τὴν περισσύτεραν προσοχήν· καὶ πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ σύγχρονος φιλοσοφία θέλει ὠφεληθῆ ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτὴν οὐχὶ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν μέσον αἰῶνα. Ἡ ἱστορία τῆς ἀπὸ τοῦ περιπάτου φιλοσοφίας δὲν εἶνε μόνον ἱστορία τοῦ παρελθόντος τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἀλλὰ καὶ τῆς παρούσης αὐτοῦ καταστάσεως· Ὅθεν καρπούμεθα μεγάλως ἐκ τῆς μελέτης τῶν συγγραμμάτων τοῦ περικλεοῦς Σταγειρίτου. Καὶ περαινῶν τὸν λόγον προσθέτω ὅτι ἔργον εὐλαβές, οὕτως εἰπεῖν, πράττομεν γνωρίζοντες τί ὀφείλομεν εἰς αὐτὸν τὸν μέγαν ἄνδρα.

Ἑοδοιπορία πελαργοῦ.

Ῥωσσικὴ ἐφημερίς, διηγουμένη τὴν κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς θερμότερα κλίματα μετανάστευσιν τῶν πτηνῶν, ἀναφέρει τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον. Πολωνὸς εὐπατρίδης, συλλαβὼν ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ πελαργόν, τὸν ἀπέλυσε πάλιν ἀπ' οὗ τὸν περιέθηκε λεπτὸν σιδηροῦν περιδέριον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς *Haec ex Polonia* (οὗτος ἔρχεται ἐκ τῆς Πολωνίας). Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ προσεχοῦς ἔτους, ἐπανῆλθεν ὁ πελαργὸς εἰς τὸν αὐτὸν τόπον φορῶν ἀντὶ τοῦ σιδηροῦ χρυσοῦν περιδέριον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς *India cum donis remittit ciconiam Polonis* (ἡ Ἰνδικὴ ἀποστέλλει τὸν πελαργόν τοῖς Πολωνοῖς μετὰ δῶρων). Καθ' ὅλον λοιπὸν τὸν χειμῶνα ὁ πελαργὸς ὠδοιπόρησε διὰ τοῦ ἀέρος ἀπὸ τῆς Πολωνίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὸ ἀνάπαλιν.

Αηδών.

Θαυμάζεται ὡς τὸ περιφημότερον ὠδικὸν πτηνὸν καὶ ἐπαινεῖται ἀνέκαθεν παρὰ πάντων, ὅχι διὰ τὴν καλλονὴν τοῦ σώματος, ἐπειδὴ, μεταξύ ὅλων τῶν πτηνῶν, αὐτὴ μόνη ἔχει πτερὰ σεμνότερα, ἀλλὰ διὰ τὴν ποικιλίαν, τὴν γλυκύτητα, τὴν ἁρμονίαν τοῦ κελαδήματος. Τὴν νύκτα, ὅταν τὰ λοιπὰ πτηνὰ ἤτυχάζωσι, μόνη ἡ ἀηδὼν ψάλλει μελωδικῶς, συγκινοῦσα τὴν ψυχὴν καὶ ἀνυφοῦσα μέχρις οὐρανοῦ τὴν φαντασίαν.

Περιπατεῖ μονήρης καὶ οὐδέποτε βλέπει τις αὐτὴν μετὰ τινος ἄλλης. Ἀγαπᾷ τὰ δάση, τὸν κελαρυσμὸν τῶν ὑδάτων, καὶ ἀκαταπαύστως κελαδεῖ· κατασκευάζει φωλεὰν ἐκ φύλλων, ἀχύρων καὶ βρύων ἐπὶ θάμνων δασυφύλλων, γεννᾷ δὲ συνήθως 4 ἢ 5 ὠά. Καθ' ὃν χρόνον ἐπωάζει, ἐκεῖ πλησίον ἱστάμενος ὁ ἄρρην ἐπὶ κλάδου, ἐπιτέρπει αὐτὴν δι' ἀρμονικωτάτης μελωδίας καί, ὁσάκις βλέπει ἔχθρὸν πλησιάζοντα, κελαδεῖ ἔτι μᾶλλον, ἀναγγέλλων, διὰ τῶν συνεχῶς διακοπτομένων λαρυγγισμῶν, τὸν κίνδυνον πρὸς τὴν σύντροφον.

Αἱ ἀηδόνες, μεταβαίνουσαι πρὸς ἡμᾶς περὶ τὸ ἔαρ, διαμένουσι μέγροι τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, καθ' ὃν ἀναχωροῦσι πάλιν πρὸς τὰς βορειότερας χώρας.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο πολλαχού ἐξημεροῦται, καὶ μανθάνει εὐκόλως μουσικὰ τεμάχια. Τρώγει κυρίως ὡς μυρμηκῶν, τὰ ὅποια ὑπεραγαπᾷ· ἔνεκα δὲ τούτου ὅπου πωλοῦνται ἀηδόνες, ὑπάρχουσιν ἄπειρα ὡς τοιαῦτα ἐν ταῖς ἀγοραῖς.

Παρῆτηρήθη ὅτι αἱ τῶν διαφόρων τόπων ἀηδόνες ἔχουσι καὶ διάφορον τρόπον τοῦ κελαδήματος, καὶ ὅτι αἱ θήλειαι ἐκλέγουσιν ὡς συντρόφους τοὺς μᾶλλον καλλιφώνους.— Ἡ ἀηδὼν μᾶς ἐνθυμίζει τὴν ἱστορίαν τοῦ μυθολογικοῦ αἰῶνος καὶ τὰ παθήματα αὐτῆς, ἔχοντα ὡς ἐφεξῆς.

Ἡ Ἀηδὼν, θυγάτηρ τοῦ Πανδίωνος ἀδελφὴ τῆς Πρόκνης καὶ σύζυγος τοῦ Ζήθου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, φθονήσασα τὴν Νιόβην διὰ τὴν καλλιτεκνίαν, ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ τὸν πρωτότοκον αὐτῆς υἱόν, ἀλλὰ φονεύσασα, ἐξ ἀπροσεξίας, τὸν ἰδικόν της, Ἴτιλλον καλούμενον, μετεμορφώθη ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς ἀηδόνα.

ἜΟ τυφλὸς ἐπαίτης.

Ἰπάλληλός τις τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργέου ἐν Παρισίοις συνειθίξε νὰ δίδῃ καθ' ἑκάστην δύο σολδία εἰς τυφλὸν ἐπαίτην, Βενιαμὴν ὀνομαζόμενον, ὃν ἀπῆντα παρὰ τὸ βουελοβάροον τῆς Σεβαστουπόλεως. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῷ ἔδωκε κατὰ λάθος δύο χρυσᾶ

εικοσάφραγκα· μετ' ὀλίγα λεπτά νοήσας τὸ λάθος ἐπέστρεψεν εἰς ζήτησιν τοῦ ἐπαίτου, ἀλλὰ δὲν τὸν εὔρεν· ἔμαθεν ὅμως ὅτι αὐτὸς εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν οἰκίαν του ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἵνα γευματίσῃ. Ὁ ὑπάλληλος ἔδραμεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ οὐ μικρὸν ἐξεπλάγη εἰσελθὼν εἰς αἴθουσαν λαμπρότατα ἠὲν ὑπερπεπισμένην καὶ ἰδὼν τὸν ἐπαίτην ἀνσπαυόμενον ἐπὶ πολυτελοῦς ἀνακλίνου. «Τί ἀγαπᾶτε ; » ἠρώτησεν οὗτος· « Συγχωρήσατέ μοι τὴν τόλμην (ἀπεκρίνατο ὁ ὑπάλληλος)· σήμερον σᾶς ἔδωκα κατὰ λάθος δύο εἰκοσάφραγκα, ἅτινα ἀπετέλουν ὅλην μου τὴν περιουσίαν, ἐπειδὴ προσεγγίζει τὸ τέλος τοῦ μηνός. » « Τοῦτο δὲν εἶνε ἀδύνατον· ἐγὼ δὲν ἀπηρεθίμωσα εἰσέτι τὰ εἰσπραχθέντα μοι· περιμένετε μικρὸν καί, ἂν τῶ ὄντι συνέβη λάθος, θὰ τὸ ἐπανορθώσωμεν. Ἀμέσως ἐσήμανε τὸν κώδωνα καὶ ἐλθόντος τοῦ ὑπηρετοῦ, τὸν διέταξε νὰ ἐρευνήσῃ μήπως ἐν τῶ θαλαντῆρι του ὑπῆρχον τὰ δύο εἰκοσάφραγκα. Ταῦτα ἐκόμισε μετ' ὀλίγον ὁ ὑπηρετὴς ἐπὶ ἀργυροῦ πινακίου εἰς τὸν ξένον, ὅστις εὐχαριστήσας ἀνεχώρησε. Ἄλλά, Κύριε (ἀνεφώνησεν ὁ τυφλὸς) λησμονεῖτε τὸ χρέος σας· ἔχω νὰ λάβω παρ' ὑμῶν δύο σολδία. »

Νέος ζήτησιν θέσιν.

Πράγμα πολύτιμον τῇ ἀληθείᾳ ὑπάρχει ἡ πολυειδὴς ἱκανότης καὶ πολυμερὴς μάθησις, καθ' ἣν ἐπὶ πολὺ ὑπερβαίνουν τοὺς Εὐρωπαίους οἱ Ἀμερικανοί, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπομένης ἀγγελίας ἣν εἶς τούτων ἐδημοσίευσεν ἐν τῶ «Κήρυκι τῆς νέας Ὑόρκης.» «Νέος, τοῦ κόσμου ἔμπειρος καὶ ἐλευθερίου τυχὼν ἀγωγῆς, ἐπιθυμεῖ νὰ εὕρῃ ἐνασχόλησιν πρὸς τίμιον πορισμὸν τῆς τροφῆς του. Ἐπίσταται νὰ ράπτῃ, νὰ σαρώνῃ, νὰ πλύνῃ, νὰ καθαίρῃ ὑποδύματα· ἐμπορεῖ νὰ διδάξῃ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, τὴν λατινικὴν καὶ ἄλλας νεωτέρως γλώσσας καὶ τὴν Ἀγγλικὴν φιλολογίαν· εὐχερῶς ἀναπτύσσει διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφῆς οἰονδήποτε ἀντικείμενον τῆς οἰκιακῆς καὶ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Δαμπρωτάτας ὑπηρεσίας δύναται νὰ παράσχῃ ὡς ἐπιστάτης ξενοδοχείου, ὡς ὑπηρετῆς ζυθοπωλείου, ὡς μάγειρος ἢ ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς. »

Λύσις τοῦ 9ου αἰνίγματος.

Ἦόν.

Αἶνιγμα 10ον.

Εἶμαι νεκρὸς καὶ ὕπαρξιν οἱ πόδες σου μοι δίδου
Ἄν μὲ κάρατομήσωσι, παράδοξον! θὰ ἴδου
Ν' ἀνήκω εἰς τὸν Ὀλυμπον, τὸν Πάρνυθα κ' ἐν γένει
Εἰς ἔλα ὅσα ἡ αὐτὴ συγγένεια μᾶς δένει.

Περιεχόμενα.

Ὁ μὴν Μάιος.—2. Πλούτη χωρὶς πτέρυγας.—3. Πιστωτικὰ καὶ τράπεζαι τοῦ λαοῦ.—4. Περὶ διασκεδάσεων, ἐπισκέψεων, συναναστροφῶν, κτλ.—5. Ὀνειρον 72 ὥρῶν εἰς ἀνθρωπον ἔξυπνον.—6. Ἀλέξανδρος Λυκοῦργος (συνέχεια καὶ τέλος σελ. 577, 609).—7. Ὁ Ἀριστοτέλης (σελ. 584, 614 μετ' εἰκονογραφίας).—8. Ἰωάννης καὶ Μαρία (διήγημα).—9. Λογίδριον Γ. Α. Ἀριστείδου περὶ παρθεναγωγείου.—10 Τὸ δικαστήριον τῶν ζῶων (ποίημα).—11 Ὀδοιπορία Πελαργοῦ.—12. Ἀηδῶν (μετ' εἰκονογραφίας).—13. Ὁ τυφλὸς ἐπαίτης,—14. Νέος ζητῶν θέσιν,—15. Λύσις τοῦ 9ου αἰνίγματος.—16. Αἶνιγμα 10ον.—17. Περιεχόμενα.

Παροράματα.

Ἐν σελ. 588 στιχ.	24	ἀντὶ δυσγενῶς γρ. δυσμενῶς.
» » »	25	» αἰσθημάτων » συστημάτων.
» 589 »	26	» ἰνόησεν » ἐνόησεν.
» 590 »	1	μετὰ τὴν λ Ἀκαδημίαν πρόσθεσ τὰς λ. μετὰ τὸν Σπεύσιππον.
» 592 »	33	ἀντὶ παραγγέλει γρ. παραγγέλλει
» 593 »	31	» ἐπὶ τὸ γρ. ἐπὶ τῷ.
» 594 »	12	ἀντὶ ἐπομένως γρ. ὅστις.